

Budgetoversigt 2

August 2010

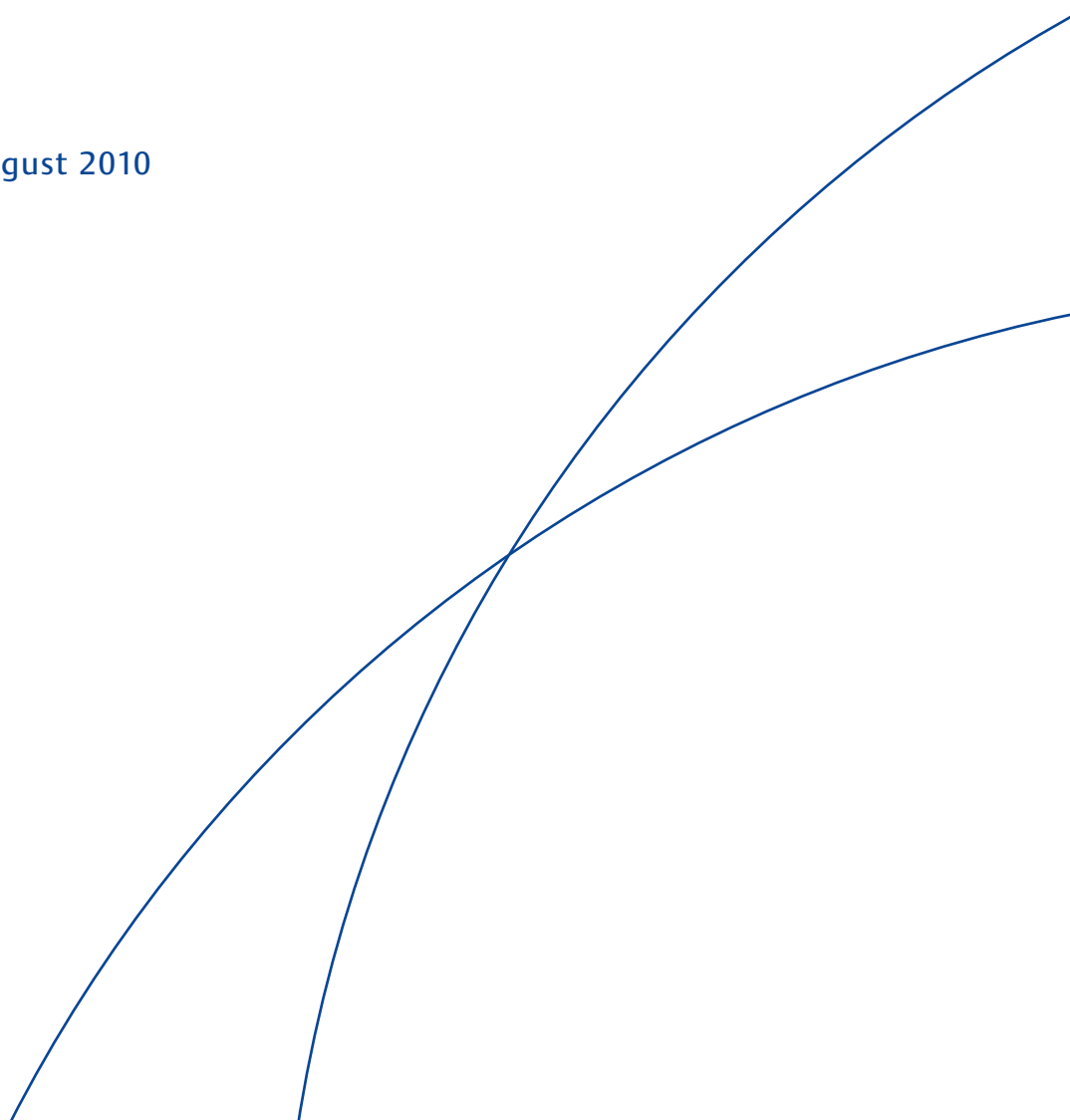

FINANSMINISTERIET

Budgetoversigt 2

August 2010

Budgetoversigt 2
August 2010

I tabeller kan afrunding medføre,
at tallene ikke summer til totalen.

Publikationen kan bestilles eller afhentes hos:

Rosendahls - Schultz Distribution
Herstedvang 10,
2620 Albertslund
T 43 22 73 00
F 43 63 19 69
E Distribution@rosendahls-schultzgrafisk.dk
W www.rosendahls-schultzgrafisk.dk

Henvendelse om publikationen

kan i øvrigt ske til:
Finansministeriet
Udgiftspolitisk center
Christiansborg Slotsplads 1
1218 København K
Telefon 33 92 33 33

Omslag: BGRAPHIC
Foto: Colourbox
Tryk: Rosendahls - Schultz Grafisk
Oplag: 2.000
Pris: 100 kr. inkl. moms
ISBN: 978-87-7856-958-5

Elektronisk publikation:

Produktion: Rosendahls - Schultz Grafisk
ISBN: 978-87-7856-959-2

Publikationen kan hentes på
Finansministeriets hjemmeside:
www.fm.dk

Trykt af Schultz Grafisk, som har licens til brug af svanemærket,
er ISO 14001 miljøcertificeret og ISO 9002 kvalitetscertificeret.

Indholdsfortegnelse

1	Indledning	5
2	Særlige emner på FFL11	13
2.1	Forslaget til finanslov for 2011	14
2.2	Genopretning af dansk økonomi for at sikre fremtidens velfærd.....	15
2.3	Aftalerne om den kommunale og regionale økonomi for 2011	19
2.4	Kvalitetsfonden – investeringer i en moderne offentlig sektor.....	24
2.5	Globaliseringspuljen	25
2.6	Kvalitetspuljen	29
2.7	Andre initiativer	30
3	Statens finanser	37
3.1	Oversigt over statens finanser	38
3.2	Statens udgifter	40
3.3	Statens indtægter	44
3.4	Statens finansieringsbehov og gæld.....	48
4	Offentlige finanser og finanspolitikken.....	55
4.1	Offentlige finanser	56
4.2	Finanspolitikken aktivitetens virkning	74
4.3	Strukturel saldo.....	75
5	English summary.....	79
5.1	General government finances	79
5.2	Fiscal stance	83
5.3	Structural budget balance	84
5.4	Central government finances	86
5.5	Central government financing requirement and debt.....	88
Bilag 1	Engangsforbedringer og ekstraordinære forhold, 1997-2011	95
Bilag 2	Offentlige finanser, 2009-2011	101

1. Indledning

Danmark blev ramt af et kraftigt internationalt tilbageslag i 2008, og både produktion og beskæftigelse er faldet markant. Navnlig som følge af store lempelser af både penge- og finanspolitikken i de fleste lande er udviklingen vendt, og produktionen er skønmæssigt steget med op mod 2 pct. det seneste år. Det ventes, at væksten gradvist kan blive mere selv bærende i 2011, *jf. Økonomisk Redegørelse*, august 2010.

Finanspolitikken er lempet markant i 2009 og 2010 for at understøtte vækst og beskæftigelse. De finanspolitiske lempelser har dæmpet stigningen i ledigheden, men de medfører sammen med konjunkturtilbageslaget det største underskud på de offentlige finanser i 2010 siden midten af 1980'erne. De store underskud øger statsgælden med knap 280 mia. kr. fra 196 mia. kr. i 2008 til i alt 473 mia. kr. i 2011. Det svarer til en stigning på 15½ pct. af BNP.

Underskuddet på de offentlige finanser i 2010 og 2011 er større end grænsen på 3 pct. af BNP i EU's Stabilitets- og Vækstpagt. Rådet af EU's finansministre (ECOFIN) har på den baggrund henstillet, at Danmark gennemfører en finanspolitisk stramning på 1½ pct. af BNP i perioden 2011-2013. Underskuddet på de offentlige finanser skønnes til 4,6 pct. af BNP i 2010 og 4,4 pct. af BNP i 2011.

Regeringen og Dansk Folkeparti har i maj 2010 indgået *Aftale om genopretning af dansk økonomi*. Med aftalen indfris den henstilling, som Danmark modtog fra ECOFIN.

Den strukturelle offentlige saldo skønnes forbedret med knap 1 pct.-enhed fra 2010 til 2011 med den planlagte finanspolitik. Forbedringen af den strukturelle saldo skal ses i lyset af genopretningsaftalen, herunder suspensionen af § 20-reguleringen af indkomstgrænser i skattesystemet mv. i 2011-2013, loft over fradrag for faglige kontingenter for lønmodtagere samt forudsatte forhøjelser af arbejdsgiverbidrag til arbejdsmarkedsformål mv. Derudover bidrager den gradvise indfasning af finansieringselementerne fra højere afgifter mv. i *Forårspakke 2.0* til at styrke de offentlige finanser i 2011, samtidig med at de offentlige investeringer planlægges bragt ned fra et historisk højt niveau i 2010.

De markante finanspolitiske lempelser i 2009 og 2010 virker med stigende styrke ind i 2011. Derudover bidrager det faldende renteniveau siden 2008 til væksten i 2011. Samlet set skønnes finanspolitikken, frigivelsen af midlerne i SP og på selvpensioneringskonti og rentefaldet at stimulere den økonomiske aktivitet svarende til 1 pct. af BNP i 2011. Heri er medregnet en ét-årig finanseffekt på -0,5 pct. af BNP i 2011.

Regeringens finanslovsforslag for 2011 afspejler indbudgetteringen af genopretningsaftalen *jf. kapitel 2*. Finanslovsforslaget for 2011 afspejler desuden, at der indenfor rammerne af genopretningsaftalen er afsat 2 mia. kr. i 2011 til sundhedsområdet i af-

talen om regionernes økonomi i 2011 og 1,1 mia. kr. mere i 2011 til den fortsatte indfasning af globaliseringspuljen til forskning, uddannelse, innovation og iværksæteri.

Offentlige nøgletal i 2010 og 2011

Med finanslovsforslaget for 2011 budgetteres der med et underskud på statens finanser, den såkaldte DAU-saldo, på knap 52 mia. kr. i 2011, *jf. tabel 1.1.*

	2010		2011	
	Maj	August	Maj	August
DAU-saldo (mia. kr.)	-99,5	-102,0	-	-51,7
DAU-saldo (pct. af BNP)	-5,8	-5,9	-	-2,9
DAU-saldo ekskl. engangsforhold (mia. kr.)	-76,2	-79,0	-	-64,7
DAU-saldo ekskl. engangsforhold (pct. af BNP)	-4,4	-4,6	-	-3,6
Statens nettokassesaldo (mia. kr.)	-102,7	-109,6	-	-71,2
Offentlig saldo ¹⁾ (mia. kr.)	-88,2	-80,1	-78,6	-78,7
Offentlig saldo ¹⁾ (pct. af BNP)	-5,1	-4,6	-4,4	-4,4
Strukturel budgetsaldo ²⁾ (pct. af BNP)	-1,7	-1,7	-1,0	-0,8
Realvækst i det offentlige forbrug (pct.)	0,8	0,0	0,0	0,6
Realvækst i de offentlige investeringer (pct.)	19,6	25,9	-13,1	-13,5
Finanseffekt (pct. af BNP)	0,8	0,6	-0,6	-0,5
Samlet aktivitetsvirkning af finanspolitik mv. ³⁾	1,4	1,3	-0,4	-0,3
Samlet aktivitetsvirkning af den økonomiske politik mv. ⁴⁾	2,8	2,8	0,4	0,9

1) Stat, regioner, kommuner og sociale kasser og fonde (A-kasser og Lønmodtagernes Garantifond).
 2) Den strukturelle saldo tager højde for konjunkturernes påvirkning af de offentlige finanser samt særlige forhold, der primært er afledt af udviklingen på de finansielle markeder.
 3) Finanspolitik og bidrag fra udbetalinger af selvpensioneringskonti og SP-midler. I 2010 er medregnet 1. års virkningen af tiltag i 2010 samt 2. års virkningen af tiltag i 2009. I 2011 er medregnet 1. års virkningen af tiltag i 2011, 2 års virkningen af tiltag i 2010 samt 3. års virkningen af tiltag i 2009.
 4) Aktivitetsvirkningen af den økonomiske politik indeholder udover virkningen af finanspolitikken mv. også virkningen af lavere renter siden 2008.

I 2010 skønnes underskuddet på statens finanser til 102 mia. kr., og skønnet er opjusteret med 2,5 mia. kr. i 2010 i forhold til skønnet i maj, *jf. også kapitel 3.* Det større underskud i 2010 skal primært ses i lyset af en nedjustering af personskatterne på 4 mia. kr. Underskuddet på DAU-saldoen er budgetteret til knap 52 mia. kr. på finanslovsforslaget for 2011 og ventes dermed halvt så stort som i 2010. Reduktionen i DAU-saldoen fra 2010 til 2011 følger navnlig af en omlægning af pensionsafkastskatten, herunder en udskydelse af betalingstidspunkter og udbetaling af negativ skat i 2010, *jf. nedenfor.*

Korrigeret for engangsforskel mv.¹ skønnes der underskud på DAU-saldoen på 79 mia. kr. i 2010 og 65 mia. kr. i 2011. Forskellen mellem DAU-saldoen og den korrigerede DAU-saldo kan både i 2010 og 2011 primært tilskrives midlertidige udsving af provenuet fra pensionsafkastskatten.

Underskuddet på statens nettokassesaldo, der er relevant i forhold til den umiddelbare virkning på statsgælden, skønnes til 110 mia. kr. i 2010 og 71 mia. kr. i 2011. Reduktionen i nettokasseunderskuddet fra 2010 til 2011 skal også ses i sammenhæng med udsving i provenuet fra pensionsafkastskatten.

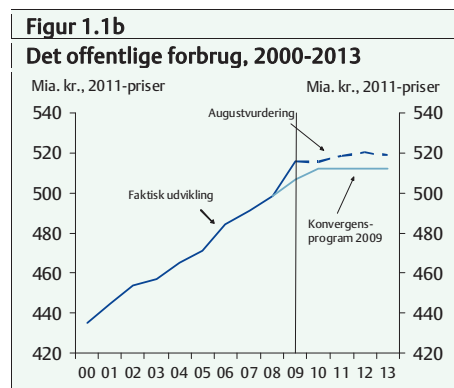
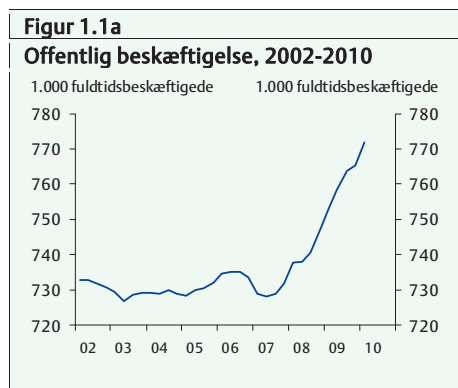
Underskuddet på de samlede offentlige finanser skønnes til 80 mia. kr. i 2010 svarende til 4,6 pct. af BNP og 79 mia. kr. i 2011 svarende til 4,4 pct. af BNP. Skønnet for det offentlige underskud i 2010 er nedjusteret med 8 mia. kr. i forhold til skønnet i maj. Nedjusteringen skyldes primært en opjustering af provenuet fra pensionsafkastskatten. Det uændrede skøn for den offentlige saldo i 2011 dækker over en forbedring på knap 3½ mia. kr. som følge af genopretningsaftalen og en nedjustering af provenuet fra pensionsafkastskatten som følge af forventede kursfald på obligationer.

Den strukturelle saldo renses for konjunkturernes påvirkning af finanserne, udsving i pensionsafkastskatten og andre midlertidige forholds påvirkning af de offentlige finanser. Der skønnes et underskud på den strukturelle offentlige saldo på 1,7 pct. af BNP i 2010 på linje med skønnet i maj, mens det strukturelle offentlige underskud skønnes til 0,8 pct. af BNP i 2011. Forbedringen fra 2010 til 2011 skal primært ses i lyset af den finanspolitiske konsolidering fra 2011.

Det offentlige forbrug er vokset med 3,4 pct. i 2009. Det er en del mere end ventet, og den vækst, der er planlagt og aftalt i 2010, er derfor realiseret tidligere end forudsat. Det er blandt andet på den baggrund lagt til grund, at det reale offentlige forbrug er uændret fra 2009 til 2010. Den forventede realvækst i det offentlige forbrug er således nedjusteret 0,8 pct.-enheder i 2010 i forhold til skønnet i maj. Set under ét skønnes realvæksten i det offentlige forbrug til godt 3¼ pct. i 2009 og 2010, hvilket er på linje med skønnet i maj, *jf. også kapitel 4*. Også den offentlige beskæftigelse er vokset kraftigt i 2009, *jf. figur 1.1a*.

---

¹ DAU-saldoen korrigeret for engangsforskel mv. omfatter ikke korrektioner for konjunkturernes påvirkning og afspejler derfor ikke et strukturelt forløb, således som det beregnes for den strukturelle offentlige budgetsaldo, *jf. også kapitel 4*.

Kilde: Danmarks Statistik samt egne skøn og beregninger.

Realvæksten i det offentlige forbrug skønnes nu til 0,6 pct. i 2011, mens der var forudsat nulvækst i majvurderingen og i *Danmarks Konvergensprogram 2009*, jf. figur 1.1b. Den højere realvækst i det offentlige forbrug er som led i genopretningsaftalen finansieret med blandt andet lavere udgifter til overførsler mv., herunder f.eks. nedsættelsen af børnefamilieydelsen og fastholdelsen af udviklingsbistanden i kroner på 2010-niveauet.

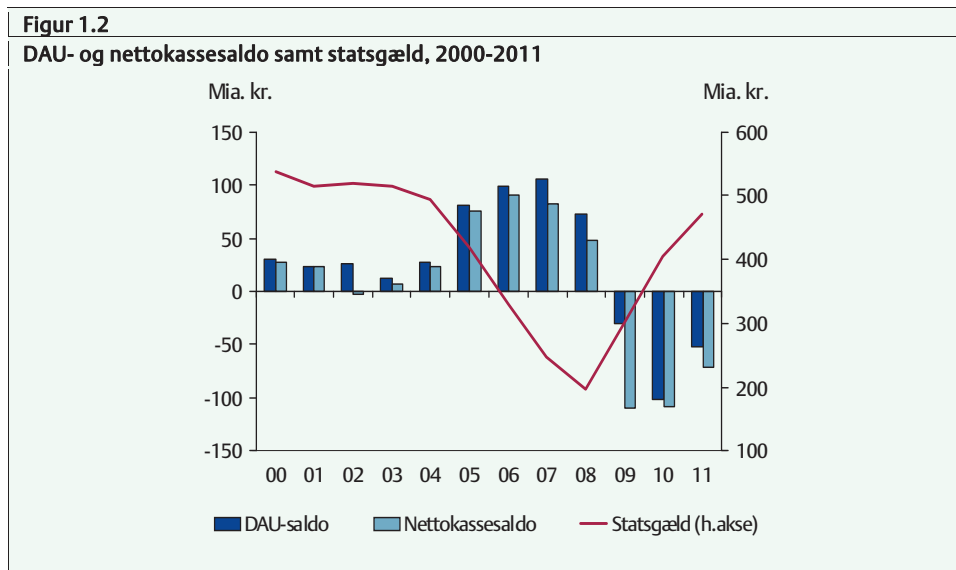
Der er planlagt og aftalt et historisk højt investeringsniveau i 2010. Skønnet for realvæksten i de offentlige investeringer i 2010 opjusteres fra 19,6 pct. til 25,9 pct. afledt af Danmarks Statistiks nedrevision af 2009-niveauet på 1,8 mia. kr. I 2011 planlægges de offentlige investeringer bragt ned fra det historisk høje niveau i 2010, og realvæksten skønnes at svare til -13,5 pct. i 2011.

I 2009 og 2010 er finanspolitikken meget ekspansiv. Finanseffekten skønnes til 0,6 pct. af BNP i 2010 afledt af blandt andet igangsættelse og fremrykning af offentlige investeringer samt skattnedsættelser i medfør af skattereformen i *Forårspakke 2.0*, som er underfinansieret i 2010, men fuldt finansieret på sigt.

I 2011 påbegyndes konsolideringen af de offentlige finanser og den etårige finanseffekt skønnes til -0,5 pct. af BNP, hvilket er lidt højere end i maj, hvor aktivitetsvirkningen blev skønnet til -0,6 pct. af BNP. Samlet skønnes finanspolitikken, udbetalinger af midler i SP og på selvpensioneringskonti samt rentefaldet siden 2008 imidlertid at øge aktiviteten i 2011 svarende til 1 pct. af BNP. Heri indgår bidraget fra finanseffekten på -0,5 pct. af BNP i 2011.

Konsolidering af de offentlige finanser fra 2011

Konjunkturtilbageslaget og de finanspolitiske lempelser i 2009 og 2010 har bidraget til markante underskud på de offentlige finanser. De store underskud på statens finanser i 2009-2011 øger statsgælden fra 196 mia. kr. i 2008 til 473 mia. kr. i 2011, jf. figur 1.2. Det svarer til en stigning fra 11 pct. af BNP i 2008 til 26½ pct. af BNP i 2011.

Underskuddene på de offentlige finanser i 2010 og 2011 ventes at overskride referenceværdien på 3 pct. af BNP i EU's Stabilitets- og Vækstpagt. Danmark er derfor i "proceduren for uforholdsmæssigt store underskud". Rådet af EU's finansministre (ECOFIN) har på den baggrund henstillet, at Danmark gennemfører en gennemsnitlig årlig finanspolitisk stramning på mindst ½ pct. af BNP i perioden 2011-2013.

Regeringen og Dansk Folkeparti har i maj 2010 indgået *Aftale om genopretning af dansk økonomi*. Med aftalen indfris den henstilling, som Danmark modtog fra ECOFIN den 13. juli, jf. *Finansministeriets hjemmeside, www.fm.dk*. Genopretning af de offentlige finanser er nødvendig for at sikre en holdbar udvikling i de offentlige finanser, og sikre mod, at dansk økonomi ellers kan blive udsat for pres på renterne og kronen.

I henhold til *Danmarks Konvergensprogram 2009* var der planlagt efter nulvækst i det offentlige forbrug i årene 2011-2013. Med genopretningsaftalen er det besluttet at gennemføre besparelser på bl.a. overførselsområdet, som kan finansiere en vækst i forbrugsrammerne på knap ¼ pct. i gennemsnit over de tre år. Genopretningsaftalen betyder samlet en besparelse på ca. 13½ mia. kr. i forhold til de vækstrammer som tidligere var planlagt, dvs. før konvergensprogrammet for 2009.

Realvæksten i det offentlige forbrug er opgjort til 3,4 pct. i 2009, hvilket er den højeste vækst siden 1998. Forbrugstrykket i 2009 udgør knap 30 pct., og det er det højeste niveau nogensinde. Forbrugsudgifternes andel af BNP er samtidig højere end i alle andre EU- og OECD lande, jf. *boks 1.1*.

Boks 1.1					
Offentligt forbrugstryk i EU- og OECD-lande i 2009					
Det offentlige forbrugstryk i Danmark udgjorde knap 30 pct. af BNP i 2009, <i>jf. nedenfor</i> . Dermed er det offentlige forbrugstryk i 2009 højere end i samtlige andre EU- og OECD-lande. Det gennemsnitlige forbrugstryk i EU- og OECD-lande udgør omkring 20 pct. i 2009.					
Offentligt forbrugstryk, pct. af BNP					
Danmark	29,9	Litauen	21,7	Grækenland	19,0
Holland	28,2	Italien	21,6	Letland	18,4
Sverige	27,8	Ungarn	21,5	Polen	18,3
Island	26,1	Spanien	21,2	Australien	17,8
Finland	25,1	Portugal	21,1	Rumænien	17,6
Frankrig	24,6	New Zealand	20,4	USA	17,0
Belgien	24,6	Slovenien	20,2	Luxembourg	16,7
England	23,5	Østrig	19,9	Bulgarien	16,2
Norge	22,2	Cypern	19,9	Korea	16,0
Estland	22,2	Japan	19,7	Tyrkiet	14,7
Tjekkiet	22,1	Tyskland	19,7	Chile	13,4
Canada	21,9	Slovakiet	19,6	Schweiz	11,3
Malta	21,8	Irland	19,2	Mexico	9,0
Uvægtet gennemsnit	20,3	Vægtet gennemsnit	19,4		
Kilde: Ecwin, IMF, OECD Stat Extracts, Eurostat og Danmarks Statistik og egne beregninger.					
Sammenligninger af det offentlige forbrugstryk på tværs af lande skal fortolkes med forsigtighed. En offentlig ydelse kan være organiseret som offentligt forbrug i et land, mens en tilsvarende ydelse måske gives som tilskud (en overførsel) i et andet land. Et eksempel herpå er børnepasning, der i visse lande – herunder i Danmark – primært finder sted i offentligt regi og dermed indgår i det offentlige forbrug, mens der i andre lande i et vist omfang gives direkte tilskud til forældrene, så de enten selv kan passe deres børn eller få dem passet i privat regi.					

For at styrke udgiftsstyringen omfatter genopretningsaftalen en justering af aftalesystemet for kommunernes økonomi. Med aftalen forhøjes det såkaldte betingede bloktilskud fra 1 mia. kr. til 3 mia. kr., og det ændres samtidig til både at være betinget af aftaleoverholdelse ved budgetlægningen og efterfølgende budgetoverholdelse. Derudover styrkes det individuelle element i den nuværende skattesanktionsmekanisme, og der tages initiativer til generelt at styrke budgetopfølgningen, herunder udarbejdelse af halvårsregnskaber.

Genopretningsaftalen omfatter desuden andre budgetforbedringer i 2011-2013, herunder suspension af §20-reguleringen af indkomstgrænser i skattesystemet mv. i 2011-2013, loft over fradrag til faglige kontingenter for lønmodtagere samt forudsatte forhøjelser af arbejdsgiverbidrag. Det bidrager sammen med de 13½ mia. kr. til budgetforbedringer for ca. 24 mia. kr. i forhold til tidligere prioriteringer, og sikrer den nødvendige styrkelse af den strukturelle saldo på 1½ pct. af BNP fra 2011 til 2013 – i overensstemmelse med henstillingen fra EU.

Her er taget højde for, at de offentlige investeringer bringes ned fra et historisk højt niveau i 2010. Dertil kommer den forudsatte indfasning af finansieringselementerne i skattereformen i *Forårspakke 2.0*.

Pensionsafkastskatteprovenuet i 2010 og 2011

Den offentlige saldo følger nationalregnskabet's opgørelse af de offentlige udgifter og indtægter, og det er denne opgørelse, som – med små modifikationer – er relevant i forhold til 3 pct. grænsen i EU's Stabilitets- og Vækstpagt. Beregningen af den offentlige saldo omfatter udgifter og indtægter i staten, kommuner, regioner samt sociale kasser og fonde (f.eks. arbejdsløsheds-kasser). DAU-saldoen er en opgørelse af statens udgifter og indtægter, der fremgår af finansloven.

I nationalregnskabet's opgørelse af offentlige udgifter og indtægter tages udgangspunkt i indkomståret, som udgiften eller indkomsten kan henføres til. DAU-saldoen er opgjort efter statsregnskabet's principper, dvs. bogføringstidspunktet er det afgørende. For eksempel vil restskatter vedrørende indkomståret 2009, som betales i 2010, indgå i 2009 på nationalregnskabsform og i 2010 på DAU-form.

For provenuet fra pensionsafkastskatten har denne metodemæssige forskel stor betydning for forskellene mellem skønnene for henholdsvis den offentlige saldo og DAU-saldoen i 2010 og 2011. Folketinget vedtog den 14. december 2007 en omlægning af pensionsafkastskatten, som blandt andet indebærer, at betalingstidspunktet for pensionsafkastskat flyttes fra december i indkomståret til senest 31. maj i det efterfølgende år, samt at pensionsinstitutternes negative skat opgjort ultimo 2009 på ca. 4 mia. kr. udbetales i 2010.

Lovændringen indebærer blandt andet, at der ikke indbetales pensionsafkastskat i kalenderåret 2010. Derimod forventes tilbagebetaling af overskydende skatter mv. fra tidligere år på 1 mia. kr. i 2010, så pensionsafkastskatten inklusive tilbagebetaling af negativ skat samlet set påvirker DAU-saldoen med -5 mia. kr. i 2010, *jf. tabel 1.2*. Derudover indgår pensionsafkastskat fra Den Sociale Pensionsfond mv. i opgørelsen på DAU-form, men ikke på nationalregnskabsform².

Pensionsafkastskatten for indkomståret 2010 skønnes til ca. 28 mia. kr. i 2010 på nationalregnskabsform. Samlet set indgår pensionsafkastskatten (inkl. tilbagebetaling af negativ skat) således med ca. 24 mia. kr. i den offentlige saldo i 2010³. De forskellige regnskabsprincipper for pensionsafkastskatten indebærer isoleret set, at underskudet på DAU-saldoen er ca. 30 mia. kr. større end det offentlige underskud i 2010.

² Den metodemæssige forskel vedrørende Den Sociale Pensionsfond (DSP) har dog ingen betydning for forskelle i DAU-saldoen og den offentlige saldo, idet DSP er en integreret del af staten i såvel de offentlige finanser som i statens finanser. DSP's pensionsafkastskat bliver modsvaret af en udgiftspost på §37.51.01.

³ Tilbagebetalingen af negativ skat håndteres på nationalregnskabsform som en udgift (kapitaloverførsel til virksomheder).

Tabel 1.2				
Provenuet fra pensionsafkastskatten på DAU-form og Nationalregnskabsform i 2010 og 2011				
	2010		2011	
	DAU	NR	DAU	NR
Indkomståret 2010		28	28	
Indkomståret 2011				3½
Tilbagebetaling af negativ skat – DAU-form	-4			
Restskatter mv.	-1			
Den Sociale Pensionsfond mv.			½	
I alt pensionsafkastskatteprovenu	-5	28	28½	3½
Tilbagebetaling af negativ skat – NR-form		-4		
Den Sociale Pensionsfond, udgift § 37.51.01			-½	
I alt påvirkning af saldo	-5	24	28	3½

2. Særlige emner på FFL11

Resumé
<ul style="list-style-type: none"> • Forslaget til finanslov for 2011 afspejler indbudgetteringen af <i>Aftale om genopretning af dansk økonomi</i>, som regeringen og Dansk Folkeparti indgik i maj 2010. De samlede budgetforbedringer fra genopretningssaftalen kan opgøres til i alt 24½ mia. kr. i 2013. • Gennem omprioriteringer inden for rammerne af genopretningssaftalen er der skabt plads til blandt andet at prioritere øget aktivitet på sundheds- og uddannelsesområdet. • Aftalen med Danske Regioner om økonomien i 2011 medfører et løft til sundhedsområdet på 2 mia. kr. i 2011, heraf knap 1,5 mia. kr. til sygehuse og godt 0,5 mia. kr. til sygesikring. • Økonomiaftalen med KL fastholder den nuværende budgetramme til kernevelværd for 2010 i 2011, idet rammen reguleres med priser og lønninger. • Der afsættes yderligere 1,1 mia. kr. i globaliseringspuljen, således at der i 2011 kan udmøntes initiativer for i alt 9,9 mia. kr. til uddannelse, forskning, innovation og iværksætteri fra globaliseringspuljen. • Satspuljen udgør godt 300 mio. kr. i 2011. På grund af den afdæmpede private lønudvikling vil der ikke blive tilført nye midler til satspuljen i 2011. • Fra forebyggelsesfonden udmøntes 350 mio. kr. blandt andet til indsatser inden for nedslidningstruede brancher og jobgrupper. • Der er afsat i alt 89 mio. kr. i 2011 til et nyt fødevarerforlig samt aftale om en styrket indsats overfor salmonella og campylobacter. • Fra kvalitetsfonden udmøntes godt 4,1 mia. kr. i 2011, heraf knap 1,8 til fremtidens sygehusstruktur, 2 mia. kr. til medfinansiering af kommunale investeringer på dagtilbudsområdet, i folkeskolen samt på ældreområdet mv. samt 0,4 mia. kr. til Anvendt Borgernær Teknologi (ABT-fonden). • I sammenhæng med investeringerne i en ny sygehusstruktur er der med finansloven for 2009 og 2010 afsat i alt 0,6 mia. kr. til en styrkelse af akutindsatsen i udkantsovråderne. Midlerne forventes udmøntet i 2011.

2.1 Forslaget til finanslov for 2011

Regeringens finanslovsforslag for 2011 afspejler i vidt omfang den genopretning af dansk økonomi i kølvandet på den økonomiske krise, som regeringen og Dansk Folkeparti igangsatte med *Aftale om genopretning af dansk økonomi*, maj 2010, *jf. tabel 2.1*.

Tabel 2.1			
Budgetforbedringer som følge af genopretningssaftalen			
Mia. kr., 2011-priser	2011	2012	2013
Budgetforbedringer som led i omprioriteringer, i alt	3,0	5,5	10,0
Heraf:			
- Generelle besparelser på statens driftsudgifter	0,6	1,2	1,8
- Specifikke besparelser i staten	1,3	2,1	3,9
- Andre budgetforbedringer	1,1	2,1	4,3 ¹⁾
Tiltag på skatte- og arbejdsmarkedsområdet	5,0	8,0	11,0²⁾
Anm.: Provenuet er opgjort efter korrektion for virkninger af indkomstbeskatning mv.			
1) Inkl. 0,9 mia. kr. fra tiltag på skatte- og arbejdsmarkedsområdet.			
2) Ekskl. finansieringsbidrag til omprioriteringer på 0,9 mia. kr., <i>jf. ovenfor</i> .			

Til prioriteringer på udvalgte områder for i alt 10 mia. kr. i de kommende 3 år indeholder finanslovsforslaget budgetforbedringer for i alt 10 mia. kr. i 2013.

Derudover tilvejebringer tiltag på skatte- og arbejdsmarkedsområdet budgetforbedringer på i alt 5 mia. kr. i 2011 stigende til 11 mia. kr. i 2013.

Inden for en uændret økonomisk ramme er der med genopretningssaftalen skabt plads til at prioritere nødvendige merudgifter på udvalgte områder. Finanslovsforslaget for 2011 indeholder således øgede bevillinger til sundhedsområdet, fortsatte investeringer i uddannelse og forskning samt udmøntning af midler fra blandt andet forebyggelsesfonden og satspuljen, *jf. tabel 2.2*. Endvidere udmøntes midler fra kvalitetsfonden til investeringer i en moderne offentlig sektor.

Tabel 2.2	
Initiativer på finanslovsforslaget for 2011	
Mio. kr., 2011-priser	2011
Prioriteringer inden for en uændret økonomisk ramme	4.127
Sundhedsområdet	2.000
Investeringer i uddannelse og forskning (globaliseringspuljen)	1.109
Forebyggelse og forhindring af fysisk nedslidning (forebyggelsesfonden)	350
Svage og udsatte grupper (satspuljen)	309
Initiativer til styrkelse af den offentlige sektor (kvalitetspuljen)	238
Nyt fødevarerforlig og salmonellaftale	89
Fælles offentlig digitaliseringsstrategi	32
Investeringer i en moderne offentlig sektor – kvalitetsfonden	4.144
Fremtidens sygehusstruktur	1.753
Forbedring af de fysiske rammer i folkeskolen, på dagtilbuds- og ældreområdet mv.	2.000
ABT-fonden – Anvendt borgernær teknologi	391

2.2 Genopretning af dansk økonomi for at sikre fremtidens velfærd

Regeringen og Dansk Folkeparti har i maj 2010 indgået *Aftale om genopretning af dansk økonomi*. Med aftalen indfris den henstilling, som Danmark modtog fra ECOFIN den 13. juli, om en finanspolitisk stramning på i alt 1½ pct. af BNP i 2011-2013 svarende til omkring 24 mia. kr. frem mod 2013.

Med genopretningsaftalen er der lagt en klar plan for at genskabe den nødvendige balance mellem de offentlige udgifter og indtægter, så tilliden til og troværdigheden om finanspolitikken og den faste kronkurs bibeholdes. Det bidrager til at holde renten lav til gavn for beskæftigelsen, boligejerne og den offentlige økonomi.

Aftalen styrker de offentlige finanser strukturelt med tiltag for 24½ mia. kr. frem mod 2013, *jf. tabel 2.3*. De samlede offentlige udgifter til offentlig service skal som udgangspunkt holdes i ro i 2011-2013, og initiativer på finanslovsforslaget for 2011 finansieres derfor af budgetforbedringer på andre områder.

Den planlagte vækst i de reale offentlige forbrugsudgifter på henholdsvis 1 pct. årligt i både 2011 og 2012 samt ¾ pct. i 2013, der indgår i 2015-planen, gennemføres således ikke. Det bidrager med i alt 13½ mia. kr. i 2013 til genopretningen af den offentlige økonomi.

Herudover indeholder genopretningsaftalen en række tiltag på skatte- og arbejdsmarkedsområdet, som tilvejebringer yderligere godt 11 mia. kr. i 2013.

Tabel 2.3	
Styrkelse af de offentlige finanser i medfør af genopretningsaftalen	
Mia. kr., 2011	2013
1. Uændrede ressourcer til offentlig service	13,5
2. Finansiering af omprioriteringer i alt	10,0
Heraf:	
- Generelle besparelser på statens driftsudgifter	1,8
- Specifikke besparelser i staten	3,9
- Andre budgetforbedringer	4,3 ¹⁾
3. Anvendelse i alt	10,0
Heraf til:	
- Sundhed	5,0
- Flere i uddannelse, svage grupper mv.	5,0
4. Tiltag på skatte- og arbejdsmarkedsområdet	11,0²⁾
5. Samlet finansieringsbidrag (1+4)	24,5
Anm.: Provenuet er opgjort efter korrektion for virkninger af indkomstbeskatning mv.	
1) Inkl. 0,9 mia. kr. fra tiltag på skatte- og arbejdsmarkedsområdet.	
2) Ekskl. finansieringsbidrag til omprioriteringer på 0,9 mia. kr., <i>jf. ovenfor</i> .	

Med initiativerne i genopretningsaftalen kan henstillingen til Danmark fra ECOFIN således indfries. Samtidig medfører aftalen en væsentlig styrkelse af beskæftigelsen på lidt længere sigt især som følge af forkortelse af dagpengeperioden. Det betyder, at de offentlige finanser samlet styrkes med ca. 26 mia. kr. i 2015. Dermed udestår der tiltag for 5 mia. kr. som led i indfrielsen af målet om strukturel balance i 2015.

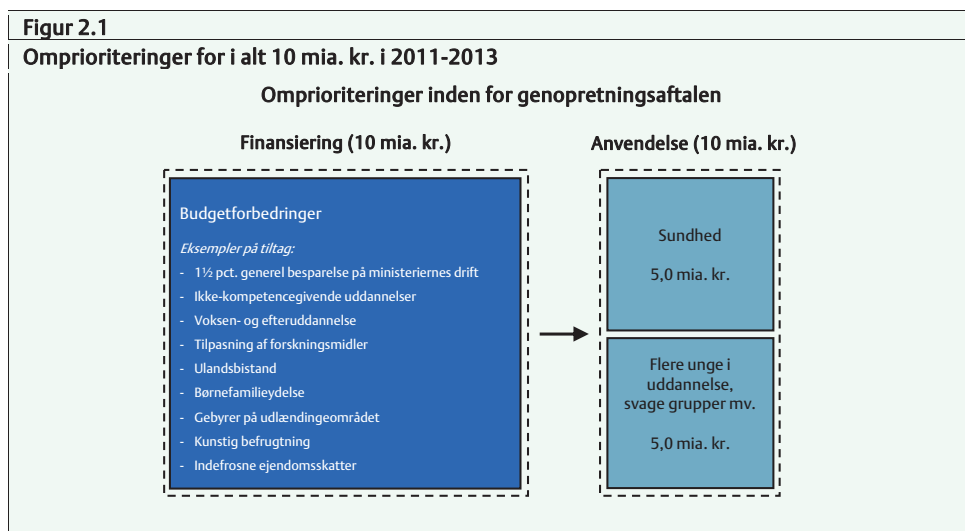
Tiltagene på skatte- og arbejdsmarkedsområdet tilvejebringer budgetforbedringer for i alt 11,9 mia. kr. i 2013, *jf. tabel 2.4*. Heraf medgår 0,9 mia. kr. til finansiering af budgetforbedringerne som led i omprioriteringer. Den automatiske regulering af beløbsgrænser for skatter mv. (§ 20-reguleringen) suspenderes i 2011-2013, den aftalte forhøjelse af topskattegrænsen udskydes i tre år til 2014, dagpengeperioden forkortes fra fire til to år, og der indføres en grænse for fradrag for lønmodtagers faglige kontingent og en forhøjelse af arbejdsgiverbidrag til arbejdsmarkedsformål.

Tabel 2.4			
Tiltag på skatte- og arbejdsmarkedsområdet			
Mia. kr., 2011-priser	2011	2012	2013
Suspension af § 20-regulering i 2011-2013	2,1	4,2	6,6
Udskydelse af aftalt forhøjelse af topskattegrænse i 2011 i tre år	1,8	1,9	2,0
Afkortning af dagpengeperiode fra 4 til 2 år	-	0,3	1,7
Loft over fradrag for faglige kontingenter og forhøjelse af arbejdsgiverbidrag	1,1	1,6	1,6
Samlet budgetforbedring	5,0	8,0	11,9¹⁾
1) Heraf medgår 0,9 mia. kr. til finansiering af budgetforbedringerne som led i omprioriteringer.			

Som led i indbudgetteringen af de enkelte tiltag i genopretningsaftalen er provenuerne genberegnet, men det samlede nettoprovenu er uændret. De samlede budgetforbedringer af tiltagene på skatte- og arbejdsmarkedsområdet vurderes dog med afsæt i genberegningerne at være godt ½ mia. kr. højere end skønnet i genopretningsaftalen. Budgetforbedringerne ved udskydelse af forhøjelsen af topskattegrænsen og afkorting af dagpengeperioden er således opjusteret med henholdsvis 0,3 mia. og 0,2 mia. kr. i 2013. Det modsvares imidlertid af et mindreprovenu på andre budgetforbedringer i genopretningsaftalen, når afledte indkomstskattevirkninger mv. medregnes, *jf. tabel 2.5 og 2.6 nedenfor*.

Prioriteringer inden for en uændret samlet økonomisk ramme

Med genopretningsaftalen blev der skabt plads til at øge de offentlige udgifter på udvalgte områder med i alt 10 mia. kr. i 2011-2013, herunder 5 mia. kr. til sundhedsområdet og 5 mia. kr. til flere i uddannelse, en styrket indsats over for svage og udsatte grupper mv., *jf. figur 2.1*.

Merudgifterne modsvares af tilsvarende budgetforbedringer for i alt 10 mia. kr. i 2011-2013 på andre områder. De omfatter dels specifikke besparelser, *jf. nedenfor*, og dels generelle besparelser på de statslige driftsudgifter. Dertil kommer et bidrag fra tiltagene på skatte- og arbejdsmarkedsområdet på i alt 0,9 mia. kr.

De generelle besparelser på statens driftsudgifter er fordelt forholdsmæssigt på de enkelte ministre, dog er Forsvarskommandoen undtaget på grund af de aktuelt omfattende internationale aktiviteter.

På finanslovsforslaget for 2011 er der indbudgetteret specifikke besparelser i staten for i alt knap 4,4 mia. kr. i 2013. Når der tages højde for afledte indkomstskattevirkninger mv. udgør besparelserne i alt godt 3,9 mia. kr. i 2013, *jf. tabel 2.5*.

Tabel 2.5			
Indbudgettering af specifikke besparelser i staten			
Mio. kr., 2011-priser	2011	2012	2013
Reduktion af tilskud til frie grundskoler	17	39	60
Progressiv tilskudsreduktion til efterskoleelever	45	100	145
Reduktion af tilskud til folkehøjskoler og husholdnings- og håndarbejdsskoler	54	54	54
Harmonisering af befodringsreglerne for frie skoler med det frie valg på folkeskoleområdet	18	18	18
Harmonisering af befodringsordninger på ungdomsuddannelser og videregående uddannelser	75	75	75
Afskaffelse af bonusordning til elever over 18 år i lønnet praktik	13	38	50
Ændring af kriterier for optagelse på produktionsskoler	101	103	90
Tilpasning af skolepraktikydelse og produktionsskoleydelse	117	118	112
Effektivisering af professions- og ingeniørhøjskoler administration	-	50	75
Effektivisering af Centre for Undervisningsmidler	10	60	80
Effektivisering af universiteternes administration	-	125	250
Øget deltagerbetaling almen VEU	74	85	91
Øget deltagerbetaling personer med videregående uddannelser (100 pct.)	223	245	253
Nedsættelser af satser på Statens VoksenUddannelsesstøtte (SVU) og VEU-godtgørelse ¹⁾	-	467	469
Afkortning af støtteperioden for Statens VoksenUddannelsesstøtte (SVU) ¹⁾	41	95	97
Forenkling af tilskud til kost, logi og befodrning	77	77	77
PI-regulering af AER-bidraget ¹⁾	23	47	70
Tilpasning til forskningsmålsætningen på 1 pct.	-	203	748
Udløb af investeringsløft i universiteternes laboratorier	-	-	1.014
Fokusering af tipsmidlerne	42	42	42
Bevillingsreduktion for Dagbladsnævnet	8	8	8
Udlodninger fra investeringsfonden IFU	75	75	75
Udlodninger fra investeringsfonden IØ, gnst. årligt provenu	142	142	142
Pulje til lokale beskæftigelsesråd	10	10	10
Kunstig befrugtning	200	200	200
Forholdsmæssig registreringsafgift for leasingbiler	25	25	-
Reduktion af regionernes driftsudgifter (ekskl. sundhed)	12	25	50
Besparelser i alt brutto	1.403	2.526	4.353
Besparelser i alt, netto for afledte indkomstskattevirkninger mv.	1.299	2.147	3.945
1) Af den samlede VEU-besparelse i 2013 vil 0,2 mia. kr. som udgangspunkt blive opsparet på rammen til erhvervsrettede voksen- og efteruddannelse (EVE-rammen).			

På finanslovsforslaget for 2011 er der herudover indarbejdet andre konkrete besparelser for i alt 3,7 mia. kr. brutto og knap 3,4 mia. kr. netto i 2013, jf. tabel 2.6.

Tabel 2.6			
Andre konkrete besparelser			
Mio. kr., 2011-priser	2011	2012	2013
Nominel fastholdelse af udviklingsbistanden på 2010-niveauet	200	700	1.400
Reduktion af udgifter til børnefamilieydelse	350	725	1.050
Gebyrer på udlændingeområdet	62	70	70
Reduktion af offentlige udgifter til tolkebistand	-	15	15
Markedsforrentning af indefrosne ejendomsskatter ¹⁾	65	65	65
Ensretning af regler for tabt arbejdsfortjeneste	72	168	202
Reduktion af statslige udgifter til høreapparater	49	56	63
Nedlæggelse af det kommunale momsfond	237	57	57
Omprioritering af partsindsatsen på arbejdsmiljøområdet	50	50	50
Dagpenge: Harmonisering af beskæftigelseskrav mv.	-	92	177
Sygedagpenge: Forøgelse af beskæftigelseskrav fra 13 til 26 uger	-	35	70
Sygedagpenge: Harmonisering af regler om søgnehelligdagsudbetaling	-	58	204
Afskaffelse af feriedagpenge til dimittender	25	75	100
Ingen optjening af feriedagpenge ved VEU	-	5	8
Ingen statslig ATP-finansiering på tilbagetrækningsordninger	-	97	95
Ændret revalideringsydelse for personer under 30 år	24	48	71
Besparelser i alt, brutto	1.134	2.315	3.697²⁾
Besparelser i alt, netto for afledte indkomstskattevirkninger mv.	1.084	2.129	3.378²⁾
1) Angiver nettoprovenuet ved at øge forrentningen af indefrosne ejendomsskatter samt at gøre renteudgifterne fradragsberettigede.			
2) Ekskl. finansieringsbidraget på 0,9 mia. kr. fra tiltag på skatte- og arbejdsmarkedsområdet.			

2.3 Aftalerne om den kommunale og regionale økonomi for 2011

Regeringen indgik den 12. juni aftaler med henholdsvis Danske Regioner og KL om regionernes og kommunernes økonomi for 2011, *jf. tabel 2.7.*

Tabel 2.7			
Aftalte serviceudgifter i regioner og kommuner i 2011			
Mio. kr., 2011-pl	Regionerne		Kommunerne
	Sundhed	Regional udvikling	
Udgangspunkt for aftalerne	87.873	2.786	232.399 ¹⁾
Sygesikringsmedicin, skøn for 2010	6.882		
Regionerne			
Sygehuse	1.487		
- Realløft til aktivitet	612		
- Løft af aktivitet	1.224		
- Produktivitetsforbedring på 2 pct.	-1.224		
- Øvrige sygehusudgifter, herunder sygehusmedicin	875		
Sygesikring (praksis og medicin)	513		
Omprioritering til sundhed, regional administration		-12	
Kommunerne			
Omlægning til bloktilskud vedr. frokost i daginstitutioner			400
- Rum til prioritering			1.000
- Omprioriteringspotentiale			-1.000
1) Inkl. aktivitetsafhængigt bidrag som forudsat i aftalen om regionernes økonomi for 2011.			

Regionerne

Med aftalen om regionernes økonomi for 2011 er der samlet tilført sygehusområdet knap 1½ mia. kr. ekstra i 2011 til ny sygehusaktivitet og øvrige sygehusudgifter, herunder sygehusmedicin set i forhold til aftalen for 2010.

Sygehusaktiviteten løftes med aftalen godt 1,8 mia. kr. i 2011, hvilket muliggør en aktivitetsvækst i forhold til 2010 på 3,0 pct. Aktivitetsvæksten tilvejebringes ved et realløft på 612 mio. kr. og produktivitetsforbedringer på 2 pct.

Aftalen indebærer endvidere et løft på godt 500 mio. kr. til sygesikringsområdet, der giver mulighed for øget aktivitet på praksisområdet og flere midler til sygesikringsmedicin.

Anlægsinvesteringer i regionerne

Som led i økonomiaftalen er den regionale bruttoanlægsramme på sundhedsområdet i 2011 fastlagt til 3,3 mia. kr. ekskl. tilskud fra kvalitetsfonden. Det svarer til det aftalte niveau for 2010 inkl. puljer mv. Herudover kan der i 2011 være et fortsat afløb af de initiativer til understøttelse af vækst og beskæftigelse, der blev fremrykket som en del af finanslovsaftalen for 2010.

Der er desuden lagt op til at udmønte 1,5 mia. kr. fra kvalitetsfonden i 2011, *jf. også afsnit 2.4*. Midlerne fra kvalitetsfonden udbetales til konkrete projekter efter tilsagn fra regeringen, der meddeles efter indstilling fra ekspertpanelet vedrørende sygehusinvesteringer.

Samlet igangsættes investeringer i nye og moderniserede sygehuse for ca. 40 mia. kr. frem mod 2018. Heraf finansierer kvalitetsfondsmidlerne 25 mia. kr. og regional egenfinansiering 15 mia. kr., *jf. tabel 2.8*.

Tabel 2.8**Investeringer i en ny og moderne sygehusstruktur 2009-2018**

Mio. kr., 2010-priser	Ramme
Udmeldt januar 2009 (fase 1)	25.654
- heraf udmøntet i endelige tilsagn medio 2010	6.730
Til prioritering efter ekspertpanelindstilling november 2010 (fase 2)	14.826
I alt	40.480
- heraf kvalitetsfonden	25.047 ¹⁾

1) Opgjort ekskl. 250 mio. kr., der med aftalen om finansloven for 2009 er afsat til et styrket akutberedskab i udkantsområder med store afstande.

De første 25 mia. kr. af de 40 mia. kr. blev udmøntet i januar 2009 med foreløbige tilsagn til i alt 11 sygehusprojekter. To projekter – det nye universitetshospital i Århus og en ny akutmodtagelse på Slagelse Sygehus – har fået endelige tilsagn fra regeringen i juni 2010. Den samlede investeringsramme for de to projekter udgør godt 6,7 mia. kr. (2010-priser). De resterende projekter behandles i ekspertpanelet i takt med, at regionerne indsender ansøgninger.

Den anden tilsagnsrunde med en samlet investeringsramme på knap 15 mia. kr. (2010-priser) udmøntes af regeringen efter drøftelse med Danske Regioner i forlængelse af ekspertpanelets indstilling. Indstillingen fra ekspertpanelet vil forelægges medio november 2010.

Regeringen og Danske Regioner indgik som led i økonomiaftalen for 2011 også *Aftale om sundheds-it*. Med aftalen etableres en central pulje til fællesregionale it-investeringer på 50 mio. kr. i 2011 stigende til 150 mio. kr. i 2012 og 200 mio. kr. i 2013. Puljen tilvejebringes via midler inden for regionernes anlægsbudgetter.

Akutberedskab

I sammenhæng med investeringerne i en ny sygehusstruktur er der med finanslovsaftalerne for 2009 og 2010 afsat midler til en styrkelse af den akutte og nære indsats i områder med store afstande.

Med *Aftale om udmøntning af midler til nære sundhedstilbud i udkantsområdet og lægehelikopterordning*, som regeringen og Dansk Folkeparti indgik i juni 2010, forventes udmøntet godt 600 mio. kr. i 2011, *jf. tabel 2.9*.

Tabel 2.9	
Afsatte midler til akutindsatsen i udkantsområder	
Mio. kr., 2011-priser	Økonomisk ramme, 2011
Etablering af fuldt udbyggede sundheds- og akuthuse	101
Lægehuse, sundheds- og akuthuse i udkantsområder	303
Udbygning af præhospitale beredskaber	51
Helikopterordninger mv.	103
Kompetenceløft til sygeplejersker, paramedicinere og særlige førstehjælpere	51
I alt	608

Anm.: Afrundede delrammer.

Midlerne udmøntes via en ansøgningspulje, som regioner og kommuner kan ansøge i fællesskab. Fokus vil være på at medfinansiere tiltag, der kan supplere og dermed yderligere styrke de regionale sygehusplaner.

Kommunerne – fastholdelse af den borgernære service

Med aftalen om kommunernes økonomi for 2011 fastholdes den nuværende budgetramme til kernevelfærd for 2010 i 2011, idet rammen reguleres med stigningen i priser og lønninger samt reguleringer i medfør af opgaveomlægning, *jf. DUT-princippet*.

Fra 2011 løftes kommunernes bloktilskud permanent med 400 mio. kr. med henblik på at sikre gode rammer for den fleksible ordning for sund frokost i dagtilbud.

Regeringen og KL er samtidig enige om, at der er brug for en opbremsning og tilpasning af udgifterne på det specialiserede socialområde og til specialundervisning på folkeskoleområdet.

For at tilgodese et mindre antal kommuner i en særlig vanskelig økonomisk situation er der aftalt en ramme til skatteforhøjelser på 300 mio. kr. Samtidig er særtilskudspuljen ekstraordinært forhøjet til 500 mio. kr. i 2011. Regeringen vil foretage en modgående nedsættelse af statsskatten.

Frigørelse af ressourcer til service

Regeringen og KL er med økonomaftalen for 2011 desuden enige om, at kommunerne inden for den samlede budgetramme skal frigøre ressourcer til den fortsatte udvikling af den kommunale service til borgerne.

I forlængelse af gensidighedsaftalen fra 2008 har regeringen fremlagt nye konkrete initiativer, som – sammen med de initiativer, der indgik i økonomaftalen for 2010 –

frigør i alt 1,1 mia. kr. i 2011 til den fortsatte udvikling af den kommunale service, *jf. tabel 2.10.*

Tabel 2.10	
Statslige initiativer til frigørelse af ressourcer til service i kommunerne i 2011	
Mio. kr. , 2011-priser	2011
Nye statslige initiativer	488
<i>Heraf:</i>	
- Afbureaukratisering (35 initiativer fra <i>Mere tid til velfærd</i>)	389
- Digitalisering	59
- Mere effektivt indkøb	40
Virkning i 2011 af statslige initiativer i økonomiaftalen for 2010	621
Frigørelse af ressourcer i alt i 2011	1.110

Knap ½ mia. kr. af de 1,1 mia. kr. skyldes gennemførelsen af regeringens omfattende afbureaukratiseringsplan *Mere tid til velfærd* og effektiviseringer gennem øget digitalisering og bedre indkøb. De resterende godt 0,6 mia. kr. kommer fra økonomiaftalen for 2010 med KL, hvor der blandt andet var enighed om at afbureaukratisere statslige regler. Det drejer sig fx om enklere krav til pædagogiske læreplaner i dagtilbud for børn, enklere regler om forebyggende hjemmebesøg på ældreområdet og forsøg med elevplaner i folkeskolen.

I 2011 skal kommunerne frigøre i alt 1,9 mia. kr., således at der samlet set skabes et råderum på 3 mia. kr. i 2011 til kommunal service til borgerne, *jf. tabel 2.11.*

Tabel 2.11					
Flerårsaftale mellem regeringen og KL om frigørelse af 5 mia. kr. til service i kommunerne					
Mia. kr., løbende priser	2009	2010	2011	2012	2013
Kommunernes egne tiltag	1,0	1,5	1,9	2,2	2,5
Statslige initiativer	-	0,5	1,1	1,8	2,5
Frigørelse af ressourcer i kommunerne i alt	1,0	2,0	3,0	4,0	5,0

Anlægsinvesteringer i kommunerne

Med aftalen om kommunernes økonomi for 2011 er der sikret fuld finansiering til et anlægsniveau på 15 mia. kr. Hertil kommer investeringer i ældreboliger, der finansieres efter reglerne for alment boligbyggeri.

I det aftalte anlægsniveau indgår, at der i 2011 udmøntes 2 mia. kr. fra kvalitetsfonden, *jf. også afsnit 2.4.* Kvalitetsfondsmidlerne skal medgå til at forbedre de fysiske rammer på dagtilbudsområdet, i folkeskolen samt på ældreområdet mv. Investeringsniveauet på kvalitetsfundsområderne udgør således mindst 7 mia. kr. i 2011.

Med aftalen om kommunernes økonomi for 2010 blev der skabt finansiering til et historisk højt anlægsniveau på 20 mia. kr. i 2010. Samtidig blev der i forlængelse af aftalen om finanslov for 2010 udmøntet yderligere lånepuljer på 4,3 mia. kr.

Nogle af de fremrykkede anlægsprojekter i kommunerne vil have overløb fra 2010 til 2011. Kommunerne kan derfor ansøge om at anvende allerede bevilligede lånetilsagn i 2011. Der er herudover ikke aftalt et loft over anlægsinvesteringerne i 2011.

Kommunale investeringer på forsyningsområdet, herunder spildevandshåndtering og kloaker, indgår ikke i det finansierede anlægsniveau. Sådanne investeringer er omfattet af ”hvile-i-sig-selv” princippet, hvilket indebærer, at investeringerne over tid finansieres af borgernes takstbetalinger.

Kommunerne har automatisk låneadgang til investeringer på forsyningsområdet, og kommunerne er dermed samlet set sikret fuld finansiering af investeringerne.

Med aftalen om kommunernes økonomi for 2010 var der enighed om, at kommunerne i de kommende år skal opprioritere vedligeholdelsen af kloaknettet for at sikre, at det er dimensioneret til de forventede fremtidige klimaændringer.

2.4 Kvalitetsfonden – investeringer i en moderne offentlig sektor

Regeringen afsatte i 2008 en kvalitetsfond på 50 mia. kr. (2009-priser) til investeringer i en moderne offentlig sektor i perioden 2009-2018. Midlerne skal styrke standarden for de fysiske rammer om de offentlige servicetilbud.

Der er afsat i alt 22 mia. i 2009-2018 kr. fra kvalitetsfonden til medfinansiering af et løft af de fysiske rammer på ældreområdet, på dagtilbudsområdet, i folkeskolen mv. i kommunerne. Endvidere er der afsat i alt 25 mia. kr. i 2009-2018 til fremtidens sygehusstruktur. De resterende 3 mia. kr. fra kvalitetsfonden er afsat til investeringer i anvendt borgernær teknologi og nye arbejds- og organisationsformer (ABT-fonden) i 2009-2015.

I 2011 er der samlet set afsat godt 4,1 mia. kr. i 2011 fra kvalitetsfonden til medfinansiering af investeringer på de borgernære serviceområder, *jf. tabel 2.12.*

Tabel 2.12								
Kvalitetsfonden – investeringer i en moderne offentlig sektor								
Mia. kr.	2009	2010	2011	2012	2013	2009-2018		
						09-pl	11-pl	
Fremtidens sygehusstruktur ¹⁾	1,0	1,5	1,8	-	-	25,0	25,8	
Løft af fysiske rammer i kommunerne	1,0	4,0	2,0	2,0	-	22,0	22,7	
Puljer til kommunerne på finansloven for 2009	0,3	-	-	-	-			
ABT-fonden – Anvendt Borgernær Teknologi	0,2	0,4	0,4	0,5	0,5	3,0 ²⁾	3,1 ²⁾	
Kvalitetsfond, i alt	2,5	5,9	4,1	2,5	0,5	50,0	51,5	

1) Budgetterede bevillinger.
2) Midlerne udmøntes i 2009-2015.

Anvendt borgernær teknologi – ABT-fonden

På finanslovsforslaget for 2011 er der afsat 391 mio. kr. i 2011 til nye investeringer i anvendt borgernær teknologi, *jf. tabel 2.13*. Den konkrete anvendelse af midlerne drøftes i forhandlingerne om finansloven for 2011.

Tabel 2.13					
Fonden til investeringer i anvendt borgernær teknologi					
Mio. kr., 2011-priser	2011	2012	2013	2014	
Midler på finanslovsforslaget for 2011	391	506	514	514	

ABT-fonden medfinansierer aktuelt 42 konkrete projekter. Fælles for projekterne er, at de skal bidrage til en mere effektiv opgavevaretagelse i den offentlige sektor, der kan aflaste de ansatte og give mere tid til borgernær service.

2.5 Globaliseringspuljen

I juni 2006 indgik regeringen *Aftale om fremtidens velstand, velfærd og investeringer i fremtiden* med Socialdemokraterne, Dansk Folkeparti og Det Radikale Venstre. Samtidig aftalte partierne at afsætte en globaliseringspulje til at finansiere initiativer inden for uddannelse, forskning, innovation og iværksætteri.

Globaliseringspuljen er aftalt i seks år fra 2007 til og med 2012 og udgør i alt 43 mia. kr. (2011-priser).

Tabel 2.14						
Overordnet udmøntning af globaliseringspuljen						
Mio. kr., 2011-priser	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Forskning og udvikling ¹⁾	1.102	2.205	3.639	3.959	4.290	4.620
Innovation og iværksætter	386	441	441	551	551	551
Alle unge skal have en ungdomsuddannelse	340	861	1.345	1.876	2.461	2.888
Flere skal have en videregående uddannelse	220	314	592	718	1.265	1.612
Styrket voksen- og efteruddannelse ²⁾	158	588	595	603	240	240
Teknologisk løft til laboratorier	-	-	-	1.011	1.011	1.011
Forhøjelse af uddannelsestaxametre	-	-	-	101	101	101
I alt	2.204	4.410	6.611	8.819	9.917	11.023

1) Ekskl. 1.011 mio. kr. til et teknologisk løft af universiteternes laboratorier og 101 mio. kr. til forhøjelse af uddannelsestaxametrene på humaniora og samfundsvidenskab i 2010-2012.

2) Oprindelig aftalt afløbsprofil for VEU-puljen på 1 mia. kr.

Med finanslovsforslaget for 2011 er der afsat i alt godt 9,9 mia. kr. til globaliseringsinitiativer i 2011, *jf. tabel 2.14*. Det er knap 1,1 mia. kr. mere end i 2010, *jf. tabel 2.15*.

Tabel 2.15			
Globaliseringsinitiativer i 2011			
Mio. kr., 2011-priser	2010	2011	Vækst
Globaliseringspulje	8.819	9.917	1.098
Initiativer finansieret af kvalitetspulje og uforbrugte midler fra tidligere år	270	281	11
Globaliseringsindsats inkl. trepart og videreførte midler, heraf:	9.089	10.198	1.109
1. Forskning og udvikling	3.959	4.290	331
- Basisbevillinger	1.739	1.987	248
- Opbygning af forskningskapacitet	187	187	-
- Fri forskning	335	210	-125
- Strategisk forskning	1.063	217	-846
- Samarbejde med private om forskning	340	195	-145
- Internationalisering mv.	295	95	-200
- Ufordelt reserve	-	1.398	1.398
Teknologisk løft af laboratorier	1.011	1.011	-
Forhøjelse af taxametre på humaniora og samfundsvidenskab	101	101	-
2. Innovation og iværksætteri	552	551	-1
- Styrkelse af den virksomhedsrettede innovation og fornyelse	307	319	12
- Bedre vækstvilkår for nye og mindre virksomheder	126	126	-
- Offensiv global markedsføring af Danmark	118	105	-13
3. Ungdomsuddannelserne	2.069	2.636	567
- Styrkelse af de erhvervsrettede ungdomsuddannelser	80	80	-
- Styrkelse af indsatsen for unge med svage forudsætninger	173	173	-
- Øget indsats for flere praktikpladser	37	37	-
- Øget omfang af erhvervsrettede ungdomsuddannelsesestilbud	7	7	-
- Øget gennemførelse og styrkelse af erhvervsuddannelsernes omdømme	34	34	-
- Kvalitetsudviklingspulje ¹⁾	134	134	-
- Flere 15-17-årige i uddannelse og job ²⁾	84	110	26
- Styrket overgang til ungdomsuddannelserne	19	19	-
- Pædagogisk udvikling på erhvervsuddannelserne og fremme af egu	19	19	-
- Pulje til kapacitetsudvidelse ³⁾	10	71	61
- Meroptag	1.472	1.952	480
4. Videregående uddannelser⁴⁾	779	1.271	492
- Akkreditering	34	34	-
- Styrkelse af kvaliteten på de lange videregående uddannelser	24	24	-
- Styrket internationalisering	36	36	-
- Styrkelse af kvaliteten på professionsbachelor og erhvervsakademiuudd.	261	262	1
- Initiativer rettet mod det pædagogiske område	34	33	-1
- Mere attraktive professionshøjskoler og styrket indsats for fravær	2	2	-
- Meroptag	388	880	492
5. Voksen- og efteruddannelse	618	338	-280
- Læse-, skrive- og regnekurser for voksne	69	69	-
- Pulje på i alt 1 mia. kr. til VEU med revideret udgiftsprofil ⁵⁾	376	96	-280
- Flere voksenlærlinge	68	68	-
- Forenklet og permanent jobrotationsordning	58	58	-
- Nye initiativer på VEU-området	47	47	-

Anm.: Evt. omfordeling fx mellem aktivitetsmidler til meroptag på ungdomsuddannelserne og de videregående uddannelser opgøres på baggrund af de endelige regnskabstal, jf. *globaliseringsaftalen*.

- 1) Finansieret af et forventet mindreforbrug i 2009.
- 2) Heraf er 18 mio. kr. i 2010 uforbrugte ikke-videreførte midler fra 2008.
- 3) Puljen er finansieret af midler afsat til meroptag på ungdomsuddannelserne.
- 4) Heraf er 68 mio. kr. i 2010 og 67 mio. kr. i 2011 finansieret af kvalitetspuljen (trepartsmidler). Som følge af revideret udgiftsprofil er der desuden overført hhv. 8 mio. kr. fra 2010 og 62 mio. kr. fra 2011 til 2012.
- 5) Udgiftsprofilen er revideret. Der er fremrykket midler fra 2011 og 2012 til øgede aktivitet i 2010.

Udover globaliseringspuljen er der også iværksat globaliseringsinitiativer finansieret af uforbrugte midler fra tidligere år samt af kvalitetspuljen.

Der er afsat i alt knap 4,3 mia. kr. til globaliseringsinitiativer indenfor forskning og udvikling i 2011. Der er godt 0,3 mia. kr. mere end i 2010. Af forskningsmidlerne er ca. 1,4 mia. kr. afsat i en ufordelt reserve, som skal forhandles i globaliseringskredsen i efteråret 2010 som led i finanslovsforhandlingerne.

Som i 2010 er der endvidere afsat knap 0,6 mia. kr. til innovation og iværksætteri i 2011. Midlerne målrettes blandt andet en øget indsats for nye og mindre virksomheders vækstvilkår, herunder de nye regionale væksthuse, samt en styrkelse af de erhvervsmæssige potentialer i kultur- og oplevelsesøkonomien.

Derudover udmøntes godt 2,6 mia. kr. til ungdomsuddannelserne og knap 1,3 mia. kr. til de videregående uddannelser i 2011. I forhold til 2010 er globaliseringsmidlerne til ungdomsuddannelserne og de videregående uddannelser i 2011 samlet set øget med knap 1,1 mia. kr.

Til voksen- og efteruddannelse er afsat midler i globaliseringspuljen for godt 0,3 mia. kr. i 2011.

Globaliseringsindsatsen efter 2012

Partierne bag globaliseringsaftalen har aftalt en række mål for globaliseringsindsatsen, som i vidt omfang rækker ud over 2012:

- De offentlige forskningsbevillinger øges, således at de fra og med 2010 udgør 1 pct. af BNP.
- Mindst 85 pct. af alle unge skal gennemføre en ungdomsuddannelse i 2010, og mindst 95 pct. i 2015.
- Mindst 50 pct. af alle unge skal have en videregående uddannelse i 2015 samtidig med at færdiggørelsesalderen reduceres.
- Målet er, at danske virksomheder og offentlige institutioner bliver blandt de mest innovative i verden, og at Danmark i 2015 bliver blandt de lande, hvor der er flest vækstiværksættere.
- Voksen- og efteruddannelse skal styrkes, herunder gennem et løft i læse-, skrive- og regneindsatsen for voksne, 2000 flere voksenlærlinge og en forbedring af ordningen samt en forenklet og permanent jobrotationsordning.

For at kunne videreføre globaliseringsindsatsen efter 2012 har regeringen på finanslovsforslaget for 2011, med afsæt i niveauet i 2012, afsat en central reserve, og der er videreført bevillinger for 5,8 mia. kr. årligt til indsatsen på ministerområderne, *jf. tabel 2.16*.

Målsætningen på forskningsområdet om at anvende 1 pct. af BNP kan opfyldes med færre midler som følge af lavere BNP end oprindeligt forudsat, *jf. Aftale om genopretning af dansk økonomi*. I den centrale reserve er der således afsat knap 4 mia. kr. i 2013 og 4¼ mia. kr. i 2014.

Tabel 2.16		
Reserve til globaliseringsindsatsen efter 2012		
Mio. kr., 2011-priser	2013	2014
Udgangsniveau i 2012 for beregning af reserven	11.023	11.023
<i>Heraf:</i>		
- Fordelt på ministerområderne	5.766	5.766
- Tilpasning til 1 pct. forskningsmålet fra 2013, <i>jf. Aftale om genopretning af dansk økonomi</i>	1.272	1.011
- Reserve til globaliseringsindsatsen efter 2012	3.985	4.246

Reserven forventes blandt andet anvendt til at videreføre aktivitet på områder, hvor de afsatte bevillinger falder efter 2012. Reserven kan endvidere anvendes til at videreføre midlertidigt afsatte bevillinger til initiativer inden for forskning, innovation, iværksætteri og uddannelse.

Med reserven ønsker regeringen at sikre mulighed for at fastholde indsatsen på globaliseringsområdet også efter 2012. Det er samtidig væsentligt, at de afsatte midler målrettes og prioriteres i lyset af de indhøstede erfaringer med indsatsen frem til 2012.

2.6 Kvalitetspuljen

Regeringen, Dansk Folkeparti og Liberal Alliance blev i forbindelse med aftalen om finansloven for 2008 enige om en omfattende kvalitetsreform af den offentlige sektor. En række kvalitetsreforminitiativer indgår også i aftalerne om finansloven for 2009 og 2010 og økonomiaftalerne mellem regeringen, KL og Danske Regioner for 2009, 2010 og 2011.

Samlet set er der afsat en pulje på 10 mia. kr. i årene 2008-2011 (2008-priser) til initiativer, der styrker kvaliteten i den offentlige sektor. Opgjort i 2011-priser udgør kvalitetspuljen knap 10,7 mia. kr. i årene 2008-2011. Heraf udgør den resterende kvalitetspulje godt 0,2 mia. kr., *jf. tabel 2.17*.

Tabel 2.17					
Oversigt over kvalitetspuljen på FFL11					
Mio. kr., 2011-priser	2008	2009	2010	2011	2008-11
Kvalitetsreforminitiativer ¹⁾	92	504	1.500	2.006	4.102
Trepartsinitiativer	1.027	1.643	1.858	1.823	6.352
Resterende kvalitetspulje på § 35	-	-	-	238	238
Kvalitetspulje i alt	1.119	2.148	3.358	4.067	10.692

1) Indeholder de kvalitetsreforminitiativer (ud over trepartsinitiativerne), som indgik i *Aftale om Finansloven for 2008* (marts 2008) og *Aftale om Finansloven for 2009* (november 2008) og *Aftale om Finansloven for 2010* (november 2009). Midler til meroptag på ungdomsuddannelserne og de videregående uddannelser på i alt 147 mio. kr. er desuden inkluderet.

Kvalitetsreformen omfatter initiativer, der løfter kvaliteten for borgerne på en række velfærdsområder, især sundheds-, ældre og børneområdet. Samtidig bidrager en del af kvalitetsreformens initiativer til mere sammenhæng i den offentlige service, kvalitetsudvikling og afbureaukratisering. Der er i alt afsat 4,1 mia. kr. til disse kvalitetsreforminitiativer.

Desuden indgik regeringen trepartsaftaler med KL, Danske Regioner, LO, AC og FTF i sommeren 2007. Trepartsaftalerne omfatter ca. 50 initiativer, hvortil der er afsat i alt knap 6,4 mia. kr. Initiativerne skal medvirke til at sikre attraktive arbejdspladser, rekruttering og fastholdelse af medarbejdere, god ledelse og kompetenceudvikling for offentlig ansatte.

2.7 Andre initiativer

Satspuljen

Satspuljen for 2011 udgør 309 mio. kr., som skal udmøntes i forhandlinger i efteråret 2010.

Satsreguleringsordningen indebærer, at såfremt de private lønstigninger (ekskl. pensionsbidrag mv.) to år før overstiger 2 pct., kan der afsættes op til 0,3 pct. af de samlede offentlige udgifter til indkomstoverførsler reguleret efter satsreguleringsprocenten til det såkaldte puljebeløb.

Den private lønudvikling har i 2009 været afdæmpet på grund af den økonomiske krise. Derfor vil der for 2011 være den ekstraordinære situation, at der ikke tilføres nye midler til satspuljen.

Idet der ikke tilføres et puljebeløb består satspuljen for 2011 af 234 mio. kr. som følge af bortfald af tidligere års initiativer mv. og 75 mio. kr. ved tilbageførsel af uforbrugte midler, *jf. tabel 2.18*.

Tabel 2.18	
Satspuljen for 2011	
Mio. kr., 2011-priser	
Satspuljen for 2011 i alt	309
Heraf:	
- Puljebeløbet	0
- Frigivne midler som følge af bortfald af tidligere års initiativer	234
- Uforbrugte midler	75
Indbudgetteret til finansiering af merudgifter ved allerede aftalte initiativer	-5
Beløb til udmøntning på FFL11	304

Der er i 2011 indbudgetteret 5 mio. kr. af puljen til finansiering af merudgifter til tidligere aftalte initiativer vedrørende Barnets Reform.

Forebyggelse og forhindring af fysisk og psykisk nedslidning

Forebyggelsesfonden har til formål at støtte nye initiativer til forebyggelse og forhindring af fysisk og psykisk nedslidninger. Fondens blev etableret med *Aftale om fremtidens velstand og velfærd og investeringer i fremtiden*. Den årlige ramme til udbetaling udgør op til 350 mio. kr. årligt.

Regeringen lægger op til at afsætte i alt 106 mio. kr. til indsatser inden for nedslidningstruede brancher og jobgrupper (hovedformål 1). Dertil kommer, at der er afsat 50 mio. kr. til videreførelse af Arbejdstilsynets tilsyn inden for særligt nedslidningstruede brancher og jobgrupper, *jf. tabel 2.19*.

Tabel 2.19	
Forslag til fordeling og prioritering af Forebyggelsesfondens midler i 2011	
Mio. kr., 2011-priser	
Hovedformål 1: Projekter til imødegåelse af nedslidende rutiner og arbejdsgange	106
Projekter inden for nedslidningstruede brancher og jobgrupper	49
Social- og sundhedsassistenter/hjælpere uanset branche	27
Hjemmepleje og døgntilbud for voksne	6
Rengøring	10
Udvikling af teknologiske hjælpemidler	12
Tilskud til ansøgninger (mindre private virksomheder i særligt nedslidningstruede brancher)	2
Hovedformål 2: Projekter til bedre genoptræning og rehabilitering	100
"Tilbage-til-arbejde" forsøg	80
Projekter til genoptræning og rehabilitering med henblik på at lette sygemeldte medarbejders tilbagevenden til arbejdsmarkedet	20
Hovedformål 3: Initiativer vedr. rygning, alkohol, fedme og fysisk inaktivitet	30
Sundhedsfremmende aktiviteter i relation til arbejdspladsen	30
Hovedformål 4: Forebyggelse af stress og psykisk nedslidning	20
Projekter, der forebygger stress og psykisk nedslidning	20
Øvrige initiativer	94
Arbejdstilsynets tilsyn til særligt nedslidningstruede brancher og jobgrupper	50
Forebyggelsespakker og udvikling af forebyggelsespakker	28
Evaluerings- og formidlingsaktiviteter	5
Drift af sekretariat, vederlag til bestyrelsen mv.	11
I alt	350

Som led i fornyelsen af Forebyggelsesfonden oprettes fra 2011 et nyt hovedformål vedrørende forebyggelse af stress og psykisk nedslidning (hovedformål 4). Der er afsat i alt 20 mio. kr. til projekter, der skal medvirke til forebyggelse af stress og psykisk nedslidning. Dertil kommer nye forebyggelsespakker, der skal tilbydes virksomheder som foruddefinerede projekter, der kan søges støtte til at gennemføre. Der foreslås afsat 28 mio. kr. i 2011 til forebyggelsespakker og udvikling af forebyggelsespakker.

Effektiv fødevarekontrol og indsatsen overfor salmonella og campylobacter

Regeringen har den 28. juni 2010 indgået et nyt 4-årigt fødevareforlig samt aftale om indsatsen overfor salmonella og campylobacter med Socialdemokraterne, Socialistisk Folkeparti, Dansk Folkeparti, Det Radikale Venstre og Enhedslisten. I alt er der afsat 89 mio. kr. i 2011, *jf. tabel 2.20*.

Tabel 2.20				
Fødevareforlig og aftale om indsatsen mod salmonella og campylobacter				
Mio. kr., 2011-priser	2011	2012	2013	2014
Nyt fødevareforlig	60	55	55	55
Salmonella og campylobacter	29	25	23	23
I alt	89	80	78	78
<i>Heraf gebyrfinansiering og forbrug af udsponerede midler på § 24.</i>	<i>29</i>	<i>22</i>	<i>20</i>	<i>19</i>
Reserve indbudgetteret på § 35.11.34	60	58	58	58

På grund af det sene tidspunkt for indgåelsen af aftalen har det ikke været muligt at indbudgettere de økonomiske konsekvenser af aftalen på Fødevareministeriets område, der derfor er indbudgetteret på § 35.11.34. Reserve til udmøntning af Fødevareforlig 2.0 og styrket indsats mod salmonella og campylobacter i fødevarer. Reserven udmøntes på ændringsforslag til finanslovsforslaget.

I den samlede bevilling til fødevareforliget og salmonellaaftalen indgår gebyrfinansiering og udsponerede midler under Fødevareministeriet på i alt 29 mio. kr. i 2011 faldende til 19 mio. kr. i 2014. Derfor udgør reserven på § 35 ca. 60 mio. kr. årligt i 2011-2014.

Fælles offentlige digitaliseringsinitiativer

Digitalisering og anvendelsen af ny teknologi er en central vej til at udvikle den offentlige sektor og frigøre ressourcer til borgernær service. Regeringen har derfor sammen med KL og Danske Regioner afsat 85 mio. kr. i 2011 til centrale fællesoffentlige initiativer, *jf. tabel 2.21*.

Midlerne bruges til at videreudvikle de centrale digitaliseringsinitiativer *Den Digitale Dokumentboks*, *Fællesoffentlig brugerrettighedsstyring* og *Borger.dk*, som er udviklet i regi af den fællesoffentlige digitaliseringsstrategi 2007-2010.

Tabel 2.21					
Centrale digitaliseringsinitiativer					
Mio. kr.	2011	2012	2013	2014	2015
Digital Dokumentboks og NemSMS	10	7	7	3	-
Fællesoffentlig brugerrettighedsstyring	27	22	22	22	11
Borger.dk ¹⁾	48	-	-	-	-
I alt	85	29	29	25	11
<i>Heraf statsligt finansieret</i>	<i>32</i>	<i>11</i>	<i>11</i>	<i>10</i>	<i>4</i>

1) Det er forventningen, at der i forbindelse med den nye digitaliseringsstrategi aftales en fremadrettet finansiering af *Borger.dk*.

Finansieringen af de centrale digitaliseringsinitiativer er delt mellem staten, kommunerne og regionerne. I 2011 udgør den statslige finansiering 32 mio. kr.

Desuden samarbejder regeringen, KL og Danske Regioner om en ny fællesoffentlig digitaliseringsstrategi til afløsning for den nuværende, der udløber ved udgang af 2010. Den nye fællesoffentlige digitaliseringsstrategi forventes fremlagt i foråret 2011.

Videreførelse af erhvervsportalen Virk.dk

Erhvervsportalen Virk.dk er virksomhedernes digitale indgang til det offentlige. Portalen giver adgang til 1.300 indberetninger samt erhvervsrettet information fra alle offentlige myndigheder. Der er afsat 30 mio. kr. årligt i 2011-2013 til Virk.dk, som led i regeringens fortsatte arbejde med effektivisering af den offentlige virksomheds-service og reduktion af virksomhedernes administrative byrder, *jf. tabel 2.22*.

Tabel 2.22			
Videreførelse af erhvervsportalen Virk.dk			
Mio. kr., 2011-priser	2011	2012	2013
Videreførelse af virk.dk	30	30	30

Udviklingsbistand

Den danske bistand skal fortsat være blandt de bedste og mest effektive i verden. I de kommende år fokuseres udviklingsbistanden derfor yderligere til færre lande i særligt Afrika, så effekten bliver større i de enkelte lande.

Med *Aftale om genopretning af dansk økonomi* fra maj 2010 fastholdes Danmarks udviklingsbistand nominelt på 2010-niveau i 2011-2013 svarende til ca. 15,2 mia. kr. årligt. Udviklingsbistanden vil på baggrund af skøn i Økonomisk Redegørelse maj 2010 udgøre 0,84 pct. af BNI i 2011.

Danmark vil dermed fortsat være blandt en lille gruppe af lande i verden, der opfylder FN's målsætning om en udviklingsbistand på 0,7 pct. af BNI. De seneste tal fra OECD viser således, at gennemsnittet blandt OECD-landene var en udviklingsbistand på 0,31 pct. af BNI i 2009.

Udviklingsbistanden i 2011 vil primært blive anvendt til bilateral og multilateral bistand. Hertil kommer blandt andet fællesskabsfinansieret EU-bistand, administration af udviklingsbistand, modtagelse af flygtninge i Danmark mv., der i henhold til OECD's retningslinjer kan medregnes som udviklingsbistand, *jf. tabel 2.23*.

Tabel 2.23	
Den samlede udviklingsbistand, 2011	
	2011
Mio. kr.	
Bilateral bistand	8.292
<i>Heraf program- og projektbistand i Afrika</i>	<i>3.335</i>
Multilateral bistand	4.077
Fællesskabsfinansieret EU-bistand	1.202
Administration af udviklingsbistanden	759
Modtagelse af flygtninge i Danmark	690
Andre områder	121
Reserve	80
Dansk udviklingsbistand, i alt¹⁾	15.221
1) Inkl. klimapulje på 400 mio. kr.	

3. Statens finanser

Resumé
<ul style="list-style-type: none"> • På finanslovsforslaget for 2011 er der budgetteret med et underskud på statens finanser, dvs. DAU-saldoen, på 51¼ mia. kr. svarende til 2,9 pct. af BNP. I 2010 skønnes DAU-underskuddet til 102 mia. kr. eller 5,9 pct. af BNP. I forhold til majvurderingen er DAU-saldoen i 2010 nedjusteret med 2½ mia. kr. • Statens nettokassesaldo, der er relevant i forhold til den umiddelbare statsgældsvirkning, skønnes at udvise et underskud på 109½ mia. kr. i 2010. Det er en forværring på ca. 7 mia. kr. i forhold til vurderingen i maj, som skyldes et forventet større DAU-underskud og et ændret skøn for statens beholdningsbevægelser. • I 2011 skønnes et nettokasseunderskud på 71¼ mia. kr. afledt af det budgetterede underskud på DAU-saldoen og et genudlånsomfang på 15½ mia. kr. • I lyset af de forventede nettokasseunderskud i 2010 og 2011 skønnes statsgælden at stige fra 301½ mia. kr. ultimo 2009 til 473 mia. kr. ultimo 2011 svarende til en stigning på knap 86 mia. kr. pr. år i gennemsnit. Statsgælden skønnes dermed at stige fra godt 18 pct. af BNP i 2009 til 26½ pct. af BNP i 2011, dvs. 8¼ pct.-enheder. • Det indenlandske lånebehov skønnes til 113 mia. kr. i 2010 og 142 mia. kr. i 2011. I juni måned var målsætningen for udstedelser af statsobligationer i 2010 nået. Hvis udeståendet i skatkommerbevisprogrammet ved udgangen af året er opbygget til det planlagte niveau på 30 mia. kr., vil salget af statsobligationer i resten af 2010 bidrage til finansiering af lånebehovet i 2011. • Statens udgifter er budgetteret til 685½ mia. kr. i 2011 på finanslovsforslaget for 2011. I 2010 skønnes statens udgifter til 671 mia. kr. Stigningen fra 2010 til 2011 kan blandt andet henføres til øgede udgifter til folkepension, SU, aktivering, renter af statens gæld samt væksten i midlerne til globaliseringspuljen. • Finanslovsforslaget for 2011 afspejler budgetterede indtægter på 633¼ mia. kr. i 2011, mens statens indtægter ventes at udgøre 569 mia. kr. i 2010. Den forventede stigning i indtægterne fra 2010 til 2011 kan primært henføres til en stigning i provenuet fra pensionsafkastskatten, der følger af en omlægning af betalingstidspunktet.

3.1 Oversigt over statens finanser

På finanslovforslaget for 2011 er der budgetteret med indtægter på 633 $\frac{3}{4}$ mia. kr. og udgifter på 685 $\frac{1}{2}$ mia. kr., *jf. tabel 3.1*. Finanslovforslaget indebærer således et budgetteret underskud på statens drifts-, anlægs- og udlånsbudget, dvs. DAU-saldoen, på 51 $\frac{3}{4}$ mia. kr. i 2011. Det svarer til 2,9 pct. af BNP.

Statens underskud skønnes til 102 mia. kr. i 2010 svarende til 5,9 pct. af BNP.

Tabel 3.1				
DAU-saldoen, 2010-2011				
	Maj	2010 August	Ændr.	2011 FFL11
Mia. kr., årets priser				
Indtægter	572,9	568,9	-4,0	633,7
Udgifter	672,3	670,9	-1,5	685,4
DAU-saldo	-99,5	-102,0	-2,5	-51,7
DAU-saldo (pct. af BNP)	-5,8	-5,9	-0,1	-2,9

Det store underskud på statens finanser i 2010 skal ses i lyset af konjunkturtilbage-
slaget, som fører til færre statslige indtægter fra skatter og afgifter samtidig med, at
udgifterne til blandt andet A-dagpenge stiger. Dertil kommer et negativt provenu fra
pensionsafkastskatten, *jf. også kapitel 1*.

DAU-skønnet for 2010 er nedjusteret med 2 $\frac{1}{2}$ mia. kr. i forhold til majvurderingen.
Det lidt større underskud på DAU-saldoen i 2010 i forhold til vurderingen i maj
dækker over en nedjustering af indtægtskønnet med 4 mia. kr., mens en nedjustering
af udgiftsskønnet med 1 $\frac{1}{2}$ mia. kr. trækker i modsat retning.

De lavere indtægter i 2010 skyldes primært et forventet lavere provenu fra person-
skatterne som følge af blandt andet lavere overskud fra personligt drevne virksom-
heder samt lavere restskat vedrørende 2009 end skønnet i maj. Herudover forventes
der færre indtægter fra arbejdsmarkedsbidrag og stempelafgifter mv. I modsat retning
trækker højere indtægter fra erhvervsskatterne. Opjusteringen af provenuet fra er-
hvervsskatterne skal blandt andet ses i sammenhæng med, at en større sag om skatte-
ansættelsesændring vedrørende et tidligere indkomstår medfører selskabsskattepro-
venu på ca. 3 $\frac{1}{2}$ mia. kr. i 2010.

Det lavere udgiftsskøn for 2010 følger navnlig af en nedjustering af udgifterne til A-
dagpenge og kontanthjælp som følge af lavere ledighed end skønnet i maj. Dertil
kommer et mindreforbrug af den afsatte reserve til midtvejsregulering af bloktilskud-
det mv. til kommunerne og regionerne end budgetteret på FL10.

Tabel 3.2	
Ændring af DAU-saldoen i 2010 siden maj	
	2010
Mia. kr., årets priser	
Personskatter	-3,8
Pensionsafkastskat	-0,8
Erhvervsskatter til staten, netto	2,6
Arbejdsmarkedsbidrag	-0,6
Stempelafgift mv.	-0,9
A-dagpenge og kontanthjælp	0,9
Midtvejsregulering af bloktilskud mv.	0,5
Øvrige indtægter og udgifter	-0,4
Ændring af DAU-saldoen, i alt	-2,5

Anm.: Negative tal angiver saldoforværringer, mens positive tal angiver saldoforbedringer.

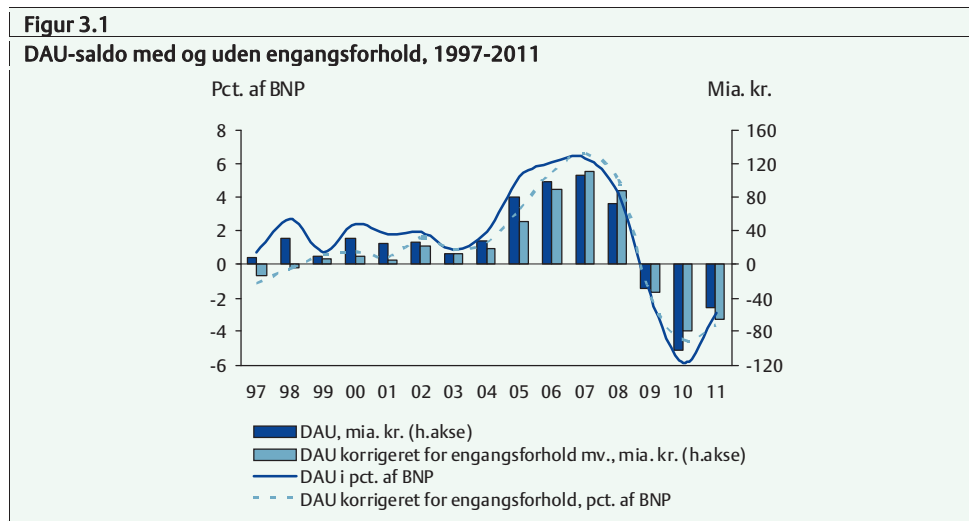
Fra år til år er DAU-saldoen i varierende omfang påvirket af engangsforhold såsom fx omlægning af statslige aktiver, ekstraordinære udsving i oliepriser, aktiekurser o.lign. Korrigeret for engangsforhold mv.¹ skønnes der et underskud på DAU-saldoen på 79 mia. kr. i 2010 og 64¾ mia. kr. i 2011. Målt i forhold til BNP svarer den korrigerede DAU-saldo til -4½ pct. af BNP i 2010 og -3½ pct. af BNP i 2011, jf. figur 3.1.

I 2010 er skønnet for det korrigerede DAU-underskud således lavere end skønnet for det forventede faktiske DAU-underskud. Det lavere korrigerede DAU-underskud skal især ses i sammenhæng med et negativt provenu fra pensionsafkastskatten i 2010 som følge af omlægningen af betalingstidspunktet for denne skat.

Skønnet for det korrigerede DAU-underskud er højere end skønnet for det forventede faktiske DAU-underskud i 2011. Det skal primært ses i sammenhæng med et højere afkast fra pensionsafkastskatten end normalafkastet i indkomståret 2010. Som følge af omlægningen af betalingstidspunktet for pensionsafkastskatten har dette først virkning på DAU-saldoen i 2011. Derudover er der en korrektion som følge af afregning af personskat mv. til kommunerne for indkomståret 2008, jf. også bilag 1, der omfatter en samlet oversigt over engangsforhold mv. i årene 1997-2011².

¹ DAU-saldoen korrigeret for engangsforhold mv. omfatter ikke korrektioner for konjunkturernes påvirkning og afspejler derfor ikke et strukturelt forløb, således som den beregnes for den strukturelle offentlige budgetsaldo, jf. også kapitel 4.

² Ved opgørelsen af engangsforhold mv. er der for indtægterne fra Nordsø-aktiviteterne foretaget en korrektion svarende til de provenuer, der anvendes i beregningen af den strukturelle saldo på nationalregnskabsform, jf. kapitel 4 samt *Økonomisk Redegørelse*, august 2010.

3.2 Statens udgifter

På finanslovsforslaget for 2011 er statens samlede udgifter eksklusive renteudgifter budgetteret til 658½ mia. kr. i 2011, *jf. tabel 3.3*. Opgjort i 2011-priser skønnes de statslige udgifter eksklusive renteudgifter dermed at stige med 5 mia. kr. fra 2010 til 2011, når der sammenlignes med det seneste udgiftsskøn for 2010. Sammenholdt med de budgetterede udgifter på finansloven for 2010 udgør stigningen 7 mia. kr.

Tabel 3.3
De statslige udgifter eksklusive renteudgifter, 2010-2011

	2010		2011	Ændr. FL10- FFL11	Ændr. Aug10- FFL11
	FL10	August	FFL11		
Mia. kr., 2011-priser					
Ministerfordelte udgifter ¹⁾	616,2	618,1	623,5	7,3	5,4
Øvrige udgifter ²⁾	35,3	35,3	34,9	-0,4	-0,4
Udgifter i alt, ekskl. renteudgifter	651,4	653,4	658,4	7,0	5,0

Anm.: Statens udgifter ekskl. renteudgifter er opregnet til 2011-priser med generelle pris- og lønstigninger på 1,1 pct.

1) Statens drifts-, overførsels- og anlægsudgifter.

2) Omfatter børnefamilieydelse og EU-bidrag mv.

Stigningen i de statslige udgifter fra 2010 til 2011 vedrører de ministerfordelte udgifter og afspejler blandt andet merudgifter til folkepension, SU, aktivering samt væksten i midlerne fra globaliseringspuljen fra 2010 til 2011, *jf. kapitel 2*.

Statens udgifter i 2010

Skønnet for de statslige udgifter i 2010 er nedjusteret med 1½ mia. kr. i forhold til majvurderingen, *jf. tabel 3.4*. Statens samlede udgifter skønnes således til knap 671 mia. kr. i 2010 opgjort i årets priser.

Nedjusteringen af udgiftsskønnet for 2010 siden maj kan primært henføres til lavere ministerfordelte udgifter.

Tabel 3.4					
De statslige udgifter i 2010					
	FL10	Majskøn	Augustskøn	Ændr. FL-august	Ændr. Maj-august
Mia. kr., 2010-priser					
Ministerfordelte udgifter ¹⁾	609,5	612,8	611,4	1,9	-1,4
Rente af statsgæld mv.	24,8	24,7	24,6	-0,2	-0,1
EU-bidrag mv.	20,2	20,1	20,1	-0,1	0,0
Børnefamilieydelse	14,7	14,8	14,8	0,1	0,0
I alt	669,2	672,3	670,9	1,7	-1,5
1) Drifts-, overførsels- og anlægsudgifter i staten.					

I forhold til majvurderingen skønnes der et mindreforbrug af den afsatte reserve til midtvejsregulering af de kommunale og regionale bloktilskud mv. på knap ½ mia. kr. Midtvejsreguleringen sker blandt andet som led i budgetgarantien for overførselsindkomster og af beskæftigelsestilskuddet til kommunerne, som betyder, at kommunernes bloktilskud reguleres på baggrund af skønnet for udgifterne til blandt andet A-dagpenge, kontanthjælp og aktivering. Skønnet for de statslige udgifter til A-dagpenge og kontanthjælp er desuden nedjusteret med knap 1 mia. kr. som følge af et lavere ledighedsskøn.

I forhold til budgetteringen på finansloven for 2010 afspejler augustskønnet statslige merudgifter på 1¾ mia. kr. Merudgifterne vedrører primært de ministerfordelte udgifter og kan blandt andet henføres til meraktivitet på en række uddannelsesområder, herunder de gymnasiale uddannelser, de almene voksenuddannelser samt SU mv., *jf. også Budgetoversigt 1*, maj 2010³.

Statens udgifter i 2011

På finanslovsforslaget for 2011 er statens samlede udgifter budgetteret til 685½ mia. kr. mod 669¼ mia. kr. på finansloven for 2010 opgjort i årets priser, *jf. tabel 3.5*. Den nominelle stigning på i alt 16¼ mia. kr. i de statslige udgifter fra 2010 til 2011 kan udover pris- og lønudviklingen i vidt omfang henføres til de ministerfordelte udgifter, herunder især til overførselsbudgettet.

³ I *Budgetoversigt 1*, maj 2010, *jf. www.fm.dk*, er der en uddybende gennemgang af udviklingen i de ministerfordelte udgifter i 2010.

Tabel 3.5			
De statslige udgifter på FL10 og FFL11			
	FL10	FFL11	Ændr. FL10-FFL11
Mia. kr., årets priser			
Driftsramme	122,4	123,7	1,3
Overførselsbudget	478,0	488,5	10,5
Anlægsbudget	9,1	11,4	2,2
Ministerfordelte udgifter, i alt¹⁾	609,5	623,5	14,0
Renter af statsgæld mv.	24,8	27,0	2,2
EU-bidrag mv.	20,2	20,4	0,2
Børnefamilieydelse	14,7	14,5	-0,2
Statens udgifter, i alt	669,2	685,4	16,3
1) Statens drifts-, overførsels- og anlægsudgifter.			

Udgifterne på driftsrammen stiger med 1¼ mia. kr. fra finansloven for 2010 til finanslovsforslaget for 2011 opgjort i årets priser. Stigningen kan blandt andet henføres til væksten i globaliseringspuljen. Herudover har forsvaret flyttet midler fra anlægsbudgettet til driftsrammen, som ikke har betydning for statens samlede finanser. I modsat retning trækker, at der bortfalder bevillinger på Undervisningsministeriets driftsrammer som led i gymnasiers mfl. overgang til bygningsseveje.

I årets priser stiger udgifterne på overførselsbudgettet med 10½ mia. kr. fra finansloven for 2010 til finanslovsforslaget for 2011. Stigningen skal primært ses i sammenhæng med et stigende antal folkepensionister og SU-modtagere samt øgede udgifter til aktiveringsindsatsen.

Der er budgetteret en stigning i anlægsbudgettet på 2¼ mia. kr. fra finansloven for 2010 til finanslovsforslaget for 2011. Stigningen skal navnlig ses i lyset af, at engangsindtægter vedrørende overdragelse af gymnasier mv., i forbindelse med overgang til bygningsseveje, teknisk set formindsker anlægsbudgettet i 2010. Indtægterne er af engangskaraktter og er derfor ikke budgetteret på finanslovsforslaget for 2011. Derudover er der merudgifter til anlægsinvesteringer på Transportministeriets område samt en overflytning mellem Forsvarets anlægsbudget og driftsramme, *jf. ovenfor*.

Statens personaleforbrug

På finanslovsforslaget for 2011 skønnes personaleforbruget på statens område samlet set til 153.642 årsværk. Dermed forventes statens samlede personaleforbrug at være stort set uændret fra finansloven for 2010 til finanslovsforslaget for 2011⁴, *jf. tabel 3.6*.

Statens personaleforbrug i 2010 er opgjort på baggrund af det forventede antal årsværk på finansloven for 2010. Eventuelle ændringer i personaleforbruget siden ved-

⁴ Personaleoplysningerne er foreløbige skøn for de enkelte ministeriers og institutioners personaleforbrug. De angivne årsværk er ikke bindende for institutionernes årsværksforbrug, *jf. Økonomisk-Administrativ Vejledning* (www.oav.dk).

tagelsen af finansloven for 2010, fremgår dermed ikke af tabellen. Eksempelvis har SKAT's personaleforbrug vist sig større end budgetteret på finansloven for 2010 som følge af overtallighed afledt af en langsommere naturlig afgang end forudsat.

Tabel 3.6					
Statens personaleforbrug på FFL11 før udmøntning af reserver mv. (skøn)					
	2010	2011	2012	2013	2014
Antal årsværk					
§ 3. Folketinget	738	734	734	734	734
§ 5. Statsministeriet	108	108	108	108	108
§ 6. Udenrigsministeriet	2.530	2.525	2.443	2.400	2.152
§ 7. Finansministeriet	1.637	1.601	1.518	1.496	1.485
§ 8. Økonomi- og Erhvervsministeriet	2.344	2.315	2.250	2.152	2.078
§ 9. Skatteministeriet	7.510	7.859	7.298	6.792	6.493
§ 11. Justitsministeriet	22.366	22.426	21.752	21.545	21.399
§ 12. Forsvarsministeriet	25.497	25.704	26.052	26.316	26.309
§ 15. Velfærdsministeriet	1.161	1.117	1.091	1.041	1.011
§ 16. Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse	3.448	3.531	3.452	3.413	3.409
§ 17. Beskæftigelsesministeriet	2.152	2.022	1.971	1.923	1.881
§ 18. Integrationsministeriet	711	677	647	606	597
§ 19. Videnskabsministeriet	29.773	30.627	30.679	29.518	29.071
§ 20. Undervisningsministeriet	37.804	37.744	37.883	37.894	37.879
§ 21. Kulturministeriet	4.505	4.391	4.343	4.306	4.288
§ 22. Kirkeministeriet	41	38	37	36	35
§ 23. Miljøministeriet	2.490	2.371	2.311	2.269	2.227
§ 24. Fødevareministeriet	3.042	2.947	2.803	2.683	2.623
§ 28. Transportministeriet	4.300	3.670	3.599	3.550	3.510
§ 29. Klima- og Energiministeriet	1.030	1.055	1.032	1.004	974
I alt på FFL11	153.187	153.462	152.003	149.786	148.263
Ændring i forhold til 2010 på FL10		275	-1.184	-3.401	-4.924

På Videnskabsministeriets område skønnes personaleforbruget at stige med ca. 850 årsværk fra 2010 til 2011. Stigningen vedrører primært universiteterne og sker som led i globaliseringsstrategien.

Der er budgetteret et fald på Transportministeriets område, der følger af at Naviair omdannes til en selvstændig offentlig virksomhed og derved ikke indgår i opgørelsen af statens personaleforbrug på finanslovsforslaget for 2011. Hertil kommer mindre fald i personaleforbruget på en række ministerområder.

I opgørelsen er der ikke taget højde for eventuelle forøgelse af personaleforbruget i perioden 2011-2014 som følge af udmøntningen af reserver på finanslovsforslaget for 2011. Reserverne udmøntes i forbindelse med de årlige finanslovforhandlinger.

3.3 Statens indtægter

I 2010 ventes statens samlede indtægter at udgøre knap 569 mia. kr., jf. tabel 3.7. Det er en nedjustering på 4 mia. kr. i forhold til skønnet i maj, der primært skyldes lavere indtægter fra personskatterne.

På finanslovsforslaget for 2011 er statens indtægter budgetteret til 633³/₄ mia. kr. svarende til en stigning på 64³/₄ mia. kr. i forhold til 2010. Stigningen skyldes især en forventning om øgede indtægter fra pensionsafkastskatten og personskatterne.

Tabel 3.7					
Statens indtægter					
	2010			2011	
	Maj	August	Ændr.	FFL11	Ændr. 10-11
Mia. kr., årets priser					
Personskat til staten, netto	144,7	141,0	-3,8	156,9	16,0
Arbejdsmarkeds- og sociale bidrag	98,7	98,0	-0,6	100,3	2,2
Erhvervs-skatter til staten, netto	40,5	43,0	2,6	47,0	4,0
Moms	171,7	171,7	0,0	178,1	6,4
Registreringsafgift	13,1	13,2	0,1	15,0	1,8
Benzin-, vægt- og ansvarsafgift mv.	23,0	22,6	-0,3	23,2	0,6
Energi- og miljøafgifter	35,5	35,8	0,4	37,1	1,2
Nydelsesmiddel- og øvrige afgifter	18,8	18,8	0,0	19,6	0,8
Pensionsafkastskat	-4,0	-4,8	-0,8	28,6	33,4
Tinglysningsafgift mv.	8,7	7,8	-0,9	7,7	-0,1
Skatter og sociale bidrag i alt	550,6	547,2	-3,4	613,5	66,3
Øvrige indtægter	22,3	21,7	-0,6	20,2	-1,5
Indtægter i alt	572,9	568,9	-4,0	633,7	64,8

Indtægtsskønnene for 2010 og 2011 er baseret på den seneste konjunkturvurdering, jf. *Økonomisk Redegørelse*, august 2010. De væsentligste budgetteringsforudsætninger er vist i tabel 3.8.

I forhold til konjunkturvurderingen i maj forventes uændret BNP-vækst i 2010.

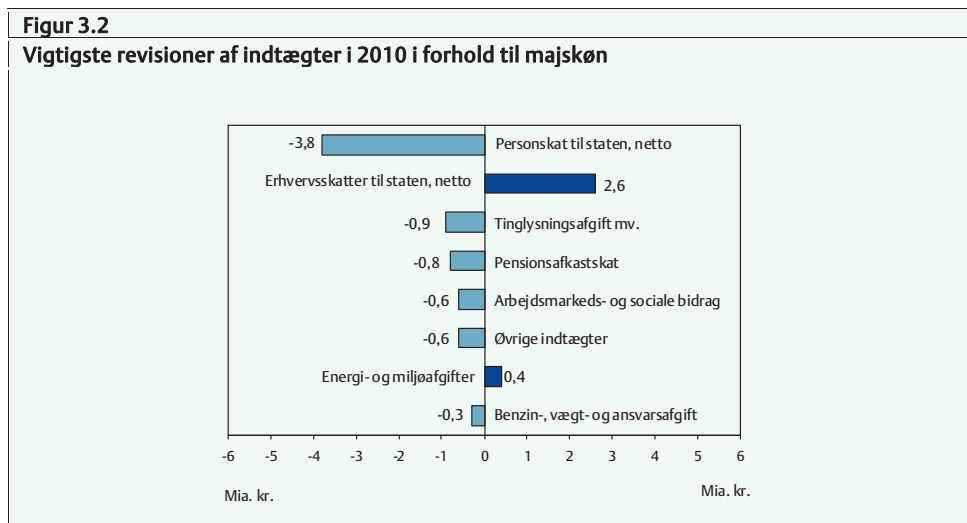
Der forventes positive vækstrater for privatforbrug og BNP i 2011, mens ledigheden forventes at stige fra 121.000 personer i 2010 til 125.000 personer i 2011.

Tabel 3.8
Budgetteringsforudsætninger, 2010-2011

	2010		Ændr.	2011
	Maj	August		August
BNP, realvækst i pct.	1,4	1,4	0,0	1,8
Privatforbrug, realvækst i pct.	2,4	2,5	0,1	2,2
Heraf biler	10,0	20,0	10,0	8,5
Forbrugerpriser, vækst i pct.	2,3	2,2	-0,2	1,7
Momsgrundlag, nominel vækst pct.	3,3	3,1	-0,3	3,0
Timeløn for LO/DA-arbejder, nominel vækst i pct.	2,1	2,3	0,2	2,5
Ledighed, 1.000 personer	130	121	-9	125
Beskæftigelse, 1.000 personer	2.729	2.740	11	2.742
Udskrivningsgrundlag, bundskat, mia. kr.	917,0	909,1	-7,9	941,1
Udskrivningsgrundlag, arbejdsmarkedsbidrag, mia. kr.	1.002,3	1.000,3	-2,0	1.021,5
Oliepris, kr. pr. tønde	462	439	-23	465

Statens indtægter i 2010

De væsentligste justeringer af indtægterne i 2010 i forhold til majvurderingen fremgår af figur 3.2 og er uddybet nedenfor.

Personskatterne til staten (141,0 mia. kr.) er nedjusteret med 3,8 mia. kr. i forhold til skønnet i maj. Nedjusteringen skyldes blandt andet forventet lavere overskud af personligt drevne virksomheder og lavere restskatter mv. vedrørende 2009 end ventet i maj.

Erhvervsskatter til staten (43,0 mia. kr.) er opjusteret med 2,6 mia. kr. i forhold til skønnet i maj. Det afspejler navnlig, at en større sag om skatteansættelsesændring vedr. et tidligere indkomstår medfører skatteprovenu på ca. 3½ mia. kr. i 2010. Desuden medfører denne sag en merindtægt på ca. 1 mia. kr. fra forrentning af den forøgede

skatteafsættelse, der indgår i øvrige indtægter. I modsat retning trækker en nedjustering af provenuet fra skatter og afgifter fra kulbrinteproducerende selskaber som følge af en nedjustering af olieprisen i DKK.

Tinglysningsafgiften mv. (7,8 mia. kr.) er nedjusteret med 0,9 mia. kr. i forhold til skønnet i maj. Det skal ses i sammenhæng med, at regnskabstal for årets første seks måneder indikerer et lavere provenu fra tinglysningsafgiften end skønnet i maj.

Pensionsafkastskatten (-4,8 mia. kr.) er nedjusteret med 0,8 mia. kr. i forhold til skønnet i maj. Det kan navnlig henføres til større tilbagebetaling af skat vedr. 2009 end ventet i maj. Det negative provenu fra pensionsafkastskatten afspejler omlægningen af pensionsafkastskatten fra 2007, hvor beskatningen af pensionsafkast blev omlagt fra institut- til individniveau. Omlægningen indebærer blandt andet, at indbetalingstidspunktet for pensionsafkastskat udskydes fra december til senest 31. maj året efter indkomståret. Det indebærer, at der ikke indbetales pensionsafkastskat i 2010. Derudover er en del af den negative skat opgjort ultimo 2009 (knap 4 mia. kr.) udbetalt i 2010.

Arbejdsmarkeds- og sociale bidrag (98,0 mia. kr.) skønnes samlet set at indbringe 0,6 mia. kr. mindre end skønnet i maj. Nedjusteringen skyldes blandt andet en nedjustering af overskud fra personligt drevne virksomheder, som reducerer udskrivningsgrundlaget for arbejdsmarkedsbidraget.

Øvrige indtægter (21,7 mia. kr.) er nedjusteret med 0,6 mia. kr. i forhold til skønnet i maj. Det skal ses i sammenhæng med, at renteindtægterne vedrørende restancer på Skatteministeriets område ventes lavere end i maj. Hertil kommer, at renteindtægterne fra Den Sociale Pensionsfond ventes lavere end skønnet i maj.

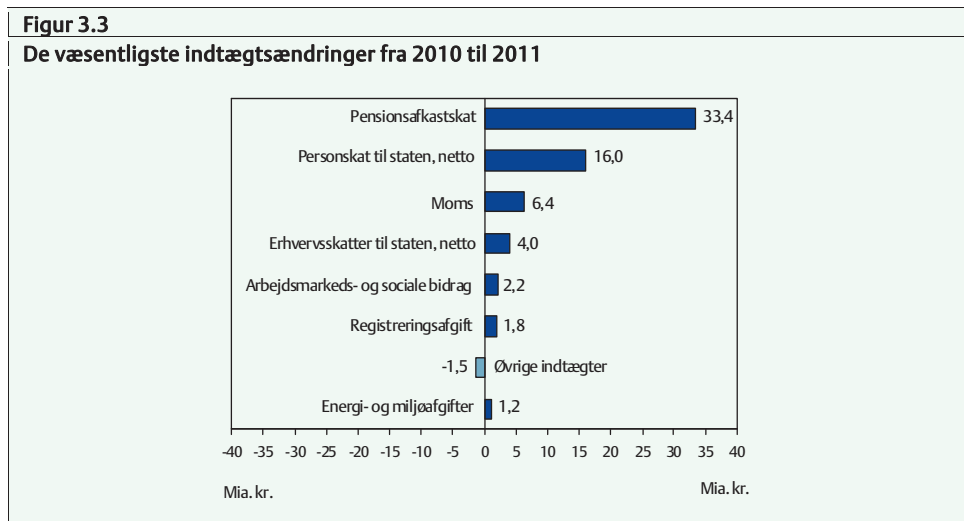
Energi- og miljøafgifter (35,8 mia. kr.) er opjusteret med 0,4 mia. kr. i forhold til majvurderingen. Det kan primært henføres til opjusteringer af provenuet fra afgiften af kul, elektricitet og CO₂, idet privatforbruget af energi til brændsel er opjusteret.

Benzin- vægt- og ansvarsafgiften (22,6 mia. kr.) er nedjusteret med 0,3 mia. kr. i 2010. Det skyldes, at privatforbruget af benzin skønnes lavere end i maj.

Statens indtægter i 2011

De væsentligste ændringer i statens indtægter fra 2010 til 2011 fremgår af *figur 3.3* og er uddybet nedenfor.

Pensionsafkastskatten (28,6 mia. kr.) forventes at indbringe 33,4 mia. kr. mere i 2011 end i 2010. Det afspejler dels, at omlægningen af pensionsafkastskatten fra 2007 indebærer, at der ikke indbetales pensionsafkastskat i finansåret 2010, *jf. også ovenfor*, og dels et ventet højt afkast på især obligationer og derivater i 2010, som først bogføres i finansåret 2011 i forbindelse med den endelige afregning i året efter indkomståret. Der er betydelig usikkerhed forbundet med skønnet for pensionsafkastskatten, fordi skattegrundlaget opgøres efter lagerprincippet og dermed påvirkes af kursudviklingen på aktier og obligationer.

Persoonskatterne til staten (156,9 mia. kr.) ventes at indbringe 16,0 mia. kr. mere i 2011 end i 2010. Det skal blandt andet ses i lyset af *Aftale om genopretning af dansk økonomi*, der indeholder statslige persoonskattestigninger på ca. 3 mia. kr. fra 2010 til 2011. Desuden skyldes stigningen i provenuet blandt andet lønsumstigninger samt et forventet fald i husholdningernes nettorenteudgifter.

Momsindtægterne (178,1 mia. kr.) skønnes at stige med 6,4 mia. kr. fra 2010 til 2011. Det kan primært henføres til, at momsgrundlaget fra privatforbrug og råstofanvendelse i erhverv ventes at stige. Hertil kommer, at momsfritagelserne for levering af fast ejendom, rejsebureauer og ejendomsadministration ophæves i 2011 i medfør af *Forårspakke 2.0*.

Erhvervs skatterne til staten (47,0 mia. kr.) ventes øget med 4,0 mia. kr. fra 2010 til 2011. Det skal blandt andet ses i sammenhæng med højere forventet indtjening i selskaberne i 2011, herunder også i den finansielle sektor.

Arbejdsmarkeds- og sociale bidrag (100,3 mia. kr.) ventes at stige med 2,2 mia. kr. fra 2010 til 2011. Stigningen skyldes primært lønstigninger, samt at overskud fra personligt drevne virksomheder ventes at stige.

Registreringsafgiften (15,0 mia. kr.) skønnes at indbringe 1,8 mia. kr. mere i 2011 end i 2010. Det skyldes, at salget af nye biler ventes at stige fra 2010 til 2011.

De øvrige indtægter (20,2 mia. kr.) ventes at falde med 1,5 mia. kr. fra 2010 til 2011. Det skal ses i sammenhæng med, at produktionen af olie og gas i Nordsøen ventes at falde fra 2010 til 2011, hvorved indtægterne fra overskudsdeling ventes reduceret. Hertil kommer et mindreprovenu fra pensionsafkastbeskatningen fra Den Sociale Pensionsfond i 2010 som følge af omlægningen af pensionsafkastbeskatningen, *jf. ovenfor*. I modsat retning trækker, at udlodningerne fra Investeringsfonden for Østlandene (IØ) og Industrialiseringsfonden for Udviklingslandene (IFU) ventes højere i 2011 end i 2010, herunder afledt af genopretningsaftalen.

Energi- og miljøafgifter (37,1 mia. kr.) skønnes at stige med 1,2 mia. fra 2010 til 2011. Det skal blandt andet ses i sammenhæng med indfasningen af de energifgiftsforhøjelser, der er besluttet i *Forårspakke 2.0*.

3.4 Statens finansieringsbehov og gæld

Statsgælden i 2010 og 2011

Statsgælden skønnes at stige fra godt 18 pct. af BNP i 2009 til 26½ pct. af BNP i 2011 svarende til en stigning på 8¼ pct.-enheder, *jf. tabel 3.9*.

Opgjort nominelt skønnes statsgælden at stige fra 301½ mia. kr. i 2009 til 473 mia. kr. i 2011, dvs. samlet set med ca. 171½ mia. kr. i løbet af to år.

Tabel 3.9				
Statsgælden 2009-2011				
	2009	2010	2011	Ændr. 09-11
Nominel gæld ultimo året, mia. kr., årets priser				
Indenlandsk gæld	487,9	559,7	613,8	125,9
Udenlandsk gæld	139,6	114,3	114,2	-25,4
Statens konto i Nationalbanken ¹⁾	-193,2	-140,9	-133,1	60,2
Fondes formue ²⁾	-132,7	-128,1	-122,0	10,7
- heraf fondes kontoindestående i Nationalbanken	-17,7	0,0	0,0	17,7
Samlet statsgæld	301,5	405,0	472,9	171,4
Samlet statsgæld i pct. af BNP	18,1	23,4	26,5	8,3
1)	Statens konto i Nationalbanken er opgjort ifølge statsregnskabet for 2009, mens kontoen for 2010 og 2011 er opgjort ifølge Nationalbankens månedsbalance.			
2)	Formuen inkluderer fondenes obligationsbeholdning og kontoindestående i Nationalbanken.			

Stigningen i statsgælden fra 2009 til 2011 skyldes helt overvejende de store underskud på DAU-saldoen, der ventes i 2010 og 2011.

Ændringen i statsgælden fra år til år svarer – bortset fra kurseffekter ved lånoptagelse – til nettokassesaldoen, dvs. likviditetseffekten af statens budget, *jf. figur 3.4*. Nettokassesaldoen afspejler statens nettobetalingen og afviger dermed fra DAU-saldoen, der er en regnskabsmæssig opgørelse af statens indtægter og udgifter, som ikke nødvendigvis er sammenfaldende med statens faktiske ind- og udbetalinger i et givet år.

Forskellen mellem nettokasse- og DAU-saldoen kan blandt andet henføres til beholdningsbevægelser, periodiseringer og statslige genudlån.

Nettokassesaldoen skønnes til $-109\frac{1}{2}$ mia. kr. i 2010, hvilket er en forværring på 7 mia. kr. i forhold til majsåret. Reduktionen skyldes bl.a. et større forventet underskud på DAU-saldoen. Dertil kommer en større sag om skatteansættelsesændring der forøger indtægtsskønnene i opgørelsen af DAU, men hvor betalingen ikke forventes at have likviditetsvirkning i 2010 *jf. afsnit 3.3* ovenfor. Det forværrer isoleret set nettokassesaldoen med ca. 4,5 mia. kr.

Nettokassesaldoen skønnes til $-71\frac{1}{4}$ mia. kr. i 2011. Underskuddet er primært afledt af et forventet underskud på DAU-saldoen på $51\frac{3}{4}$ mia. kr. og et forventet genudlånsomfang på $15\frac{1}{2}$ mia. kr.

Med afsæt i nettokasseunderskuddene forventes statsgælden at stige med $103\frac{1}{2}$ mia. kr. fra 2009 til 2010 og med yderligere 68 mia. kr. fra 2010 til 2011 svarende til en samlet stigning på ca. 10 pct. af BNP, *jf. tabel 3.10*.

Tabel 3.10				
DAU, nettokassesaldo og ændring i statsgæld 2009-2011				
	2009	2010	2010	2011
	Regnskab	Maj	August	FFL11
Mia. kr., årets priser				
DAU-saldo	-29,8	-99,5	-102,0	-51,7
Genudlån mv. (§ 40)	-82,0	-2,7	-2,4	-15,6
- heraf kapitalinskud afledt af kreditt pakken	-46,0	0,0	0,1	0,0
- heraf udlån til Island	-0,6	-3,0	-3,0	0,0
- heraf udlån til Letland	0,0	-1,7	-1,7	-1,1
- heraf eksportlån i regi af Eksport Kredit Fonden	-2,6	-4,9	-4,9	-7,5
- heraf Finansiell Stabilitet A/S	-25,7	11,4	11,4	0,0
Beholdningsbevægelser og periodisering mv. (§ 41)	1,8	-0,5	-5,2	-3,9
Nettokassesaldo	-110,0	-102,7	-109,6	-71,2
Nettofinansieringsbehov (-nettokassesaldo)	110,0	102,7	109,6	71,2
Kurseffekter ved lånoptagelse/nettokøb af obligationer i Den Sociale Pensionsfond mv. ¹⁾	-4,7	-2,8	-6,2	-3,3
Ændring i statsgæld (år til år)	105,3	99,9	103,4	67,9
1) Kurseffekter ved lånoptagelse afspejler emissionskurstab eller -gevinster ved udstedelse af statsobligationer og nettokøb af obligationer i den Sociale Pensionsfond mfl.				

Med henblik på at opnå en mere ensartet opgørelse af udstedelsesbehovet på tværs af lande blev opgørelsen af statens inden- og udenlandske lånebehov ændret i *Budgetoversigt 1* og *Økonomisk Redegørelse*, maj 2010. Ændringen, som også gennemføres i andre lande, er foretaget på baggrund af drøftelser i EU- og OECD-regi og giver et mere retvisende billede af refinansieringsbehovet igennem året. For yderligere information herom henvises til *Budgetoversigt 1* og *Økonomisk Redegørelse*, maj 2010.

Statens indenlandske lånebehov i 2010 er steget med ca. 6 mia. kr. siden maj til i alt 113 mia. kr., jf. *tabel 3.11*. Stigningen skyldes primært et større nettofinansieringsbehov på i alt 106 mia. kr.

Det indenlandske lånebehov for 2011 skønnes til 142 mia. kr. og dækker bl.a. over afdrag på skatkammerbeviser og langfristede gæld samt det indenlandske nettofinansieringsbehov.

Tabel 3.11			
Indenlandsk lånebehov 2010 og 2011			
	2010		2011
	Maj	August	FFL11
Mia. kr.			
Indenlandsk nettofinansieringsbehov	99	106	71
Afdrag langfristet gæld mv. ¹⁾	56	56	41
Afdrag skatkammerbeviser ²⁾	0	0	30
Trækket på statens konto i Nationalbanken	-48	-49	0
Indenlandsk lånebehov	107	113	142
1) Afdrag langfristet gæld er inklusive fondenes nettoobligationskøb, nettobetaling fra valutaswaps og opkøb uden for året.			
2) Afdrag skatkammerbeviser svarer til udestående i programmet primo året.			

Det indenlandske lånebehov i 2010 forventes finansieret ved udstedelse af ca. 30 mia. kr. i skatkammerbeviser og 83 mia. kr. i statsobligationer. Ved udgangen af juni var målsætningen for udstedelse af statsobligationer i 2010 nået. Under forudsætning af, at udeståendet i skatkammerbevisprogrammet ved udgangen af året er opbygget til 30 mia. kr., bidrager salget af statsobligationer i resten af 2010 dermed til finansieringen af lånebehovet i 2011.

Det udenlandske lånebehov for 2010 forventes at være uændret i forhold til maj, *jf. tabel 3.12.*

Det udenlandske lånebehov for 2011 skønnes til 38 mia. kr. og dækker bl.a. over afdrag på commercial paper og langfristede gæld.

Tabel 3.12			
Udenlandsk lånebehov 2010 og 2011			
	2010		2011
	Maj	August	FFL11
Mia. kr.			
Udenlandsk nettofinansieringsbehov	4	4	0
Afdrag langfristet gæld mv. ¹⁾	36	37	33
Afdrag commercial paper (CP) ²⁾	5	5	5
Trækket på statens konto i Nationalbanken	-29	-29	0
Udenlandsk lånebehov	16	16	38
1) Afdrag langfristet gæld er inklusiv nettobetaling fra valutaswaps og opkøb uden for året.			
2) Afdrag commercial papers svarer til udestående i programmet primo året.			

Udviklingen i statsgælden afspejles i 2010 og 2011 ikke fuldt ud i udviklingen i ØMU-gælden, *jf. tabel 3.13.* ØMU-gælden omfatter primært statens, kommunernes og regionernes obligationsgæld. Statens indestående i Nationalbanken modregnes ikke i

ØMU-gælden. Herudover korrigeres der i ØMU-gældsopgørelsen for beholdningen af statsobligationer i de offentlige delsektorer.

ØMU-gælden målt som andel af BNP skønnes øget fra 42³/₄ pct. af BNP i 2010 til 44¹/₂ pct. af BNP i 2011 svarende til en stigning på 2 pct.-enheder. I forhold til 2009 er der samlet set tale om en stigning på 3¹/₄ pct.-enheder.

Tabel 3.13				
ØMU-gælden 2009-2011				
	2009	2010	2011	Ændr. 09-11
Nominal gæld ultimo året, mia. kr., årets priser				
Staten:				
Indenlandsk gæld	487,9	559,7	613,8	125,9
Udenlandsk gæld	139,6	114,3	114,2	-25,4
Den Sociale Pensionsfonds statsobligationsbeholdning	-65,2	-61,7	-54,8	10,4
Øvrige fondes statsobligationsbeholdning	-12,9	-14,3	-15,8	-2,9
Øvrige poster ¹⁾	23,2	23,2	23,7	0,5
Kommuner:				
Samlet gæld	116,7	116,7	116,7	0,0
Beholdning af statsobligationer	-2,0	-2,0	-2,0	0,0
Sociale kasser og fonde mv.				
Beholdning af statsobligationer mv.	0,7	0,7	0,7	0,0
Samlet ØMU-gæld	688,1	736,6	796,6	108,6
Samlet ØMU-gæld i pct. af BNP	41,4	42,6	44,6	3,2
1) Indeholder bl.a. andre typer kort og langfristede lån til eksempelvis byfornyelse mv.				

Udviklingen i ØMU-gælden og statsgælden giver imidlertid ikke et dækkende billede af holdbarheden af de offentlige finanser. Det skyldes, at ØMU-gæld og statsgæld ikke fuldt ud omfatter statslige, kommunale og regionale finansielle nettoforpligtelser og aktiver i forhold til andre sektorer. Udgangspunktet for vurderinger af de offentlige finansers langsigtede holdbarhed er derfor det offentliges finansielle nettogæld. Nettogælden afspejler forskellen mellem finansielle passiver og aktiver for hele den offentlige sektor.

Den offentlige finansielle nettogæld blev i 2007 vendt til et nettotilgodehavende som i løbet af 2008 steg til 6³/₄ pct. af BNP. Frem mod 2011 skønnes det offentlige nettotilgodehavende imidlertid at blive vendt til en nettogæld på 4³/₄ pct. af BNP, *jf. tabel 3.14*. Opbygningen af offentlig nettogæld skal ses i lyset af underskuddene på de offentlige finanser i 2009-2011.

Tabel 3.14					
Den offentlige nettogæld 2008-2011					
	2008	2009	2010	2011	Ændr. 08-11
Mia. kr., årets priser					
Offentlig nettogæld	-115,9	-74,6	5,6	84,3	200,2
Offentlig nettogæld i pct. af BNP	-6,7	-4,5	0,3	4,7	11,4

4. Offentlige finanser og finanspolitikken

Resumé
<ul style="list-style-type: none"> • Det offentlige underskud skønnes til 80 mia. kr. i 2010 og 79 mia. kr. i 2011. Det svarer til 4,6 pct. af BNP i 2010 og 4,4 pct. af BNP i 2011. Ifølge Danmarks Statistiks opgørelse er underskuddet på de offentlige finanser opgjort til 47 mia. kr. i 2009 svarende til 2,8 pct. af BNP. • Danmark er i ”proceduren for uforholdsmæssigt store underskud” og modtog medio juli en henstilling fra rådet af EU’s finansministre (ECOFIN). Rådet henstiller blandt andet, at Danmark sikrer en gennemsnitlig årlig finanspolitisk stramning på mindst ½ pct. af BNP i perioden 2011-2013. • Regeringen og Dansk Folkeparti indgik i maj 2010 <i>Aftale om genopretning af dansk økonomi</i>. Med aftalen indfris den henstilling, som Danmark modtog fra ECOFIN om en finanspolitisk stramning på i alt 1½ pct. af BNP i 2011-2013. • Underskuddet på den strukturelle saldo skønnes til 1¾ pct. af BNP i 2010, og den strukturelle saldo ventes forbedret med knap 1 pct.-enhed fra 2010 til 2011. Skønnet for de offentlige finanser i 2011 afspejler, at investeringerne bringes ned fra et historisk højt niveau i 2010, samt at finansieringselementerne i skattereformen i <i>Forårspakke 2.0</i> indføres fra 2011. Dertil kommer virkningen af genopretningsaftalen. • Realvæksten i det offentlige forbrug skønnes til 0,6 pct. i 2011, mens der var forudsat nulvækst i maj. Den højere realvækst skal ses i sammenhæng med genopretningsaftalen, hvor prioriteringen af merudgifter til sundhed, uddannelse mv. finansieres med budgetforbedringer, der omfatter andre offentlige udgifter end offentligt forbrug, herunder fastholdelsen af udviklingsbistanden i kroner på 2010-niveauet og nedsættelsen af børnefamilieydelsen. • Den offentlige saldo er forbedret med 8 mia. kr. i 2010 og omtrent uændret i 2011 i forhold til skønnet i maj. Midlertidige udsving i pensionsafkastskatten har stor indflydelse på den offentlige saldo i 2010 og 2011. Provenuet fra pensionsafkastskatten er således opjusteret med 9½ mia. kr. i 2010, men nedjusteret med 4½ mia. kr. i 2011. I modsat retning trækker, at genopretningsaftalen styrker den offentlige saldo med knap 3½ mia. kr. i 2011 i forhold til skønnet i maj. • Finanseffekten skønnes til 1,3 pct. af BNP i 2009 og 0,6 pct. af BNP i 2010, og er dermed opjusteret med 0,2 pct.-enheder i 2009, men omvendt nedjusteret med 0,2 pct.-enheder i 2010. Justeringerne skal primært ses i sammenhæng med den offentlige forbrugsudvikling, herunder især den betydelige oprevision i 2009. • Finanspolitikken, frigivelsen af midler i SP og på selvpensioneringskonti samt rentefaldet siden 2008 skønnes samlet set at øge aktiviteten svarende til knap 1 pct. af BNP i 2011. Heri indgår, at den ét-årige finanseffekt skønnes til -0,5 pct. af BNP i 2011 afledt af konsolideringen af de offentlige finanser, herunder finansieringselementer fra <i>Forårspakke 2.0</i> og genopretningsaftalen.

4.1 Offentlige finanser

Skønnene for de offentlige finanser tager afsæt i den aktuelle vurdering af dansk økonomi, jf. *Økonomisk Redegørelse*, august 2010.

Skønnene er herudover baseret på finansloven for 2010, de ministerielle rammerede-gørelser for udgiftsudviklingen på statens område i 2010 samt de kommunale og re-gionale budgetter for 2010 og udmøntningen af lånepuljer til kommunerne til an-lægsaktivitet i 2010. I 2011 er skønnet for de offentlige finanser baseret på finans-lovsforslaget for 2011, kommune- og regionsaftalerne for 2011 samt *Aftale om gen-åbning af dansk økonomi*, maj 2010. Skønnene for 2010 og 2011 afspejler endvidere *Ser-viciefersyn af Forårspakke 2.0* og *Aftale om Grøn Vækst 2.0*.

Danmarks Statistik har offentliggjort reviderede tal for de offentlige finanser i 2009, der viser et offentligt underskud på 47 mia. kr., jf. *tabel 4.1*. Det er på linje med opgø-relsen i maj.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Mia. kr., årets priser								
Maj	27,7	77,6	82,3	80,6	59,8	-46,7	-88,2	-78,6
August	27,7	77,6	82,3	80,6	59,8	-47,0	-80,1	-78,7
Heraf stat ¹⁾	27,8	82,7	89,7	85,1	67,2	-32,8	-	-
Heraf kommuner og amter/regioner ¹⁾	-0,3	-5,5	-7,8	-4,5	-7,1	-12,7	-	-
Heraf sociale kasser og fonde ²⁾	0,2	0,4	0,3	0,0	-0,3	-1,5	-	-
August, pct. af BNP	1,9	5,0	5,0	4,8	3,4	-2,8	-4,6	-4,4
1)	Opgørelsen af saldoen for henholdsvis stat samt kommuner og amter/regioner afspejler ikke fuldt ud, at staten via overførsler til kommuner og amter/regioner overvejende bærer risikoen for konjunkturtelt be-tingede udsving i udgifter og indtægter.							
2)	A-kasserne og Lønmodtagernes Garantifond.							

I 2010 og 2011 skønnes underskuddene på de offentlige finanser til ca. 80 mia. kr. svarende til omkring 4½ pct. af BNP i begge år.

Den offentlige saldo ventes således reduceret fra et overskud på 3,4 pct. af BNP i 2008 til et underskud på 4,6 pct. af BNP i 2010. Knap halvdelen af svækkelsen af den offentlige saldo fra 2008 til 2010 afspejler diskretionære finanspolitiske lempel-ser (målt ved de direkte provenuvirkninger i finanseffektberegningen), herunder indkomstskattenedsættelserne i *Forårspakke 2.0* samt høj vækst i offentligt forbrug og investeringer. Dertil kommer konjunkturbetingede merudgifter til blandt andet dagpenge og mindreindtægter fra personskatter mv.

Underskuddene på de offentlige finanser i 2010 og 2011 på omkring 4½ pct. af BNP er større end grænsen på 3 pct. af BNP i EU's Stabilitets- og Vækstpagt, og Danmark

er derfor kommet ind i ”proceduren for uforholdsmæssigt store underskud”. Medio juli modtog Danmark en henstilling fra rådet af EU’s finansministre (ECOFIN). Rådet henstillede, at Danmark bringer underskuddet ned under 3 pct. af BNP snarest og senest i 2013 samt, at Danmark gennemfører en gennemsnitlig årlig finanspolitisk stramning på mindst ½ pct. af BNP i perioden 2011-2013.

Regeringen og Dansk Folkeparti har i maj 2010 indgået *Aftale om genopretning af dansk økonomi*. Med aftalen indfris den henstilling, som Danmark modtog fra ECOFIN, om en finanspolitisk stramning på i alt 1½ pct. af BNP i 2011-2013.

Det strukturelle offentlige underskud ventes forbedret fra 1¾ pct. af BNP i 2010 til ¾ pct. af BNP i 2011, *jf. afsnit 4.3*. Det skal blandt andet ses i lyset af lavere offentlige investeringer i forhold til det høje niveau i 2010 og den gradvise indfasning af finansieringselementerne i *Forårspakke 2.0*. Hertil kommer bidraget fra genopretningsaftalen, herunder suspensionen af § 20-reguleringen af beløbsgrænser for skatter mv.

Realvæksten i det offentlige forbrug skønnes til 0,6 pct. i 2011, mens der var forudsat nulvækst i maj. Den højere realvækst skal ses i sammenhæng med genopretningsaftalen, hvor prioriteringen af merudgifter til sundhed, uddannelse mv. finansieres med budgetforbedringer, der omfatter andre offentlige udgifter end offentligt forbrug, herunder fastholdelsen af udviklingsbistanden i kroner på 2010-niveauet og nedsættelsen af børnefamilieydelsen.

De markante finanspolitiske lempelser i 2009 og 2010 virker med stigende styrke i 2011, og finanspolitikken mv. i 2009 til 2011 kan dermed sammen med renteutviklingen siden 2008 medføre et positivt vækstbidrag på op mod 1 pct. af BNP i 2011, *jf. afsnit 4.2*. Heri er indregnet, at den étårige finanseffekt i 2011 skønnes til -0,5 pct. af BNP i 2011. Den negative finanseffekt er navnlig en konsekvens af faldet i de offentlige investeringer. Selve genopretningsaftalen er aktivitetsmæssigt nogenlunde neutral.

I 2009 skønnes finanseffekten til 1,3 pct. af BNP primært afledt af en høj vækst i det offentlige forbrug, mens finanseffekten på 0,6 pct. af BNP i 2010 primært er afledt af den planlagte vækst i de offentlige investeringer og skatnedsættelserne i medfør af *Forårspakke 2.0*.

Ændringer i forhold til vurderingen i maj 2010

Med afsæt i indarbejdelsen af de kommunale og regionale regnskaber har Danmarks Statistik revideret opgørelsen af den offentlige saldo til et underskud på 47 mia. kr. i 2009, der samlet set er næsten uændret i forhold til majvurderingen. Den uændrede saldo dækker over et større offentligt forbrug end opgjort i maj og lavere udgifter til offentlige investeringer og indkomstoverførsler samt højere personskatter mv., *jf. tabel 4.2 og bilag 2*.

Sammenlignet med skønnet i maj er den offentlige saldo forbedret med 8 mia. kr. i 2010 og omtrent uændret i 2011. Forbedringen i år skyldes primært større forventede indtægter fra pensionsafkastskatten. I begge år forbedres finanserne som følge af lavere udgifter til arbejdsløshedsdagpenge og kontanthjælp end ventet i maj, mens Nordsø-indtægterne trækker i modsat retning. I 2011 bidrager initiativerne i genopretningsaftalen til en forbedring af den offentlige saldo på 3½ mia. kr. i forhold til skønnet i maj.

Midlertidige udsving i provenuerne fra pensionsafkastskatten påvirker den offentlige saldo markant i 2010 og 2011. I 2010 er pensionsafkastskatteprovenuet opjusteret med 9½ mia. kr., mens provenuet er nedjusteret med 4½ mia. kr. i 2011. I forhold til et normalafkast skønnes provenuet fra pensionsafkastskatten 7½ mia. kr. højere i 2010 (0,4 pct. af BNP) og 19 mia. kr. lavere i 2011 (1,1 pct. af BNP).

	2009	2010	2011
Mia. kr., årets priser			
Nordsø-indtægter	-0,7	-3,0	-3,3
Selskabsskatter, ikke kulbrinteskattepligtige	0,1	0,2	1,2
Pensionsafkastskat	0,1	9,4	-4,6
Arbejdsmarkedsbidrag	-0,7	-0,2	0,2
Personskatter mv.	1,6	0,1	6,0
Moms	0,5	0,1	-0,1
Registreringsafgift	0,0	0,3	0,9
Øvrige skatter og afgifter	0,3	0,2	-0,7
Offentligt forbrug	-4,3	0,0	-3,0
Offentlige investeringer	1,8	0,0	0,2
Indkomstoverførsler	0,9	1,5	2,7
Nettorenteudgifter og udbytter	0,0	-0,6	-0,4
Subsidier	-0,8	0,0	1,0
Andre udgifts- og indtægtsposter	0,9	0,1	-0,2
Ændring af den offentlige saldo, i alt	-0,3	8,1	-0,1

Anm.: Negative tal angiver saldoforværringer, mens positive tal viser saldoforbedringer.

Indtægterne fra *Nordsø-aktiviteterne* er nedjusteret med 3 mia. kr. i 2010 og 3¼ mia. kr. i 2011 i forhold til majvurderingen afledt af en forventet lavere oliepris.

Provenuet fra *selskabsskatterne fra ikke kulbrinteskattepligtige selskaber* er omtrent uændret i 2010 og opjusteret med 1¼ mia. kr. i 2011. Opjusteringen i 2011 skal blandt andet ses i sammenhæng med den provenuneutrale omlægning af beskatningen af spillemarkedet, som indebærer, at Danske Spil, Det Danske Klasselotteri og andre spiludbydere fra 2011 skal betale selskabsskat i stedet for at betale afgift.

Provenuet fra *pensionsafkastskatten* er som nævnt opjusteret med 9½ mia. kr. i 2010 og nedjusteret med 4½ mia. kr. i 2011 i forhold til maj. Justeringerne skal ses i sammenhæng med ændrede renteskøn, som påvirker pensionssekskabernes forventede afkast.

Provenuet fra *personskatter mv. og arbejdsmarkedsbidrag* er omtrent uændret i 2010 og opjusteret med 6¼ mia. kr. i 2011, hvilket primært skal ses i sammenhæng med initiativer på personskatteområdet i genopretningsaftalen, herunder suspension af § 20-reguleringen, udskydelse af topskattegrænseforhøjelsen samt indførelse af loft over fradrag for faglige kontingenter for lønmodtagere.

Indtægterne fra *registreringsafgiften* er opjusteret med ¼ mia. kr. i 2010 og knap 1 mia. kr. i 2011 afledt af især en opjustering af husholdningernes bilkøb. I 2010 trækker en nedjustering af prisniveauet for biler i modsat retning.

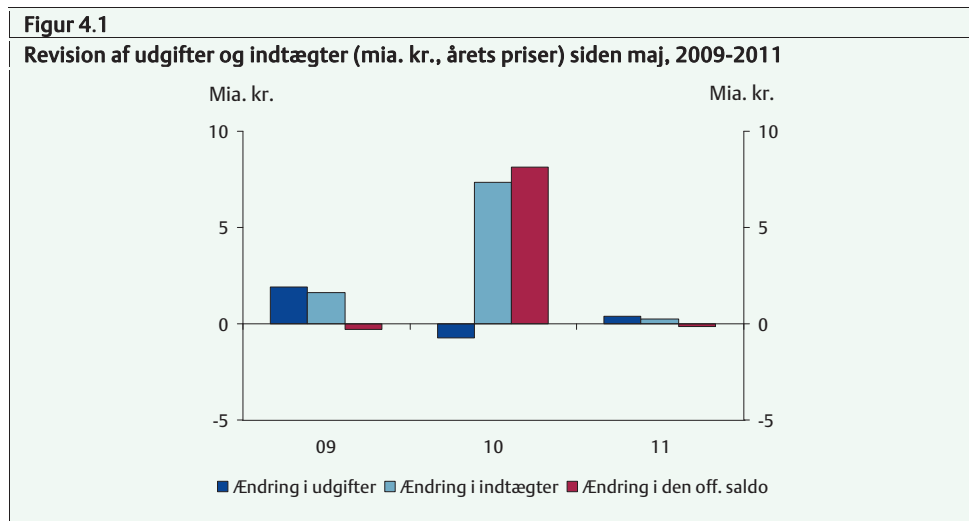
De *øvrige skatter og afgifter* er opjusteret med ¼ mia. kr. i 2010 og nedjusteret med ¾ mia. kr. i 2011. I 2010 nedjusteres provenuet fra tinglysningsafgiften med 1 mia. kr., men der forventes samtidig højere indtægter i Lønmodtagernes Garantifond. Nedjusteringen i 2011 skal ses i sammenhæng med den provenuneutrale omlægning af afgifterne og selskabsskatterne på spilområdet, *jf. ovenfor*.

Det nominelle *offentlige forbrug* er uændret i 2010 sammenlignet med maj, men opjusteret med 3 mia. kr. i 2011. I maj var forudsætningen real nulvækst i det offentlige forbrug i 2011, men på baggrund af genopretningsaftalen, finanslovsforslaget for 2011 og kommune- og regionsaftalerne for 2011 skønnes nu en realvækst på 0,6 pct. Dette dækker navnlig over, at de konkrete budgetforbedringer i genopretningsaftalen, der skal finansiere prioriteringen af sundhed, uddannelse, svage grupper mv., omfatter andre udgifter end offentligt forbrug, herunder fx fastholdelsen af udviklingsbistanden i kroner på 2010-niveauet og nedsættelsen af børnefamilieydelsen

Udgifterne til *indkomstoverførsler* er nedjusteret 1½ mia. kr. i 2010 og 2¾ mia. kr. i 2011, hvilket hovedsageligt kan tilskrives et lavere ledighedsskøn end i maj, som reducerer udgifterne til arbejdsløshedsdagpenge og kontanthjælp. Derudover indebærer genopretningsaftalen isoleret set en reduktion i indkomstoverførslerne på knap ¾ mia. kr. i 2011.

Nettorenteudgifter og udbytter er opjusteret med ½ mia. kr. i både 2010 og 2011. Opjusteringen skal ses i sammenhæng med en omlægning af udstedelsesstrategien til statsobligationer med længere løbetid, som indebærer en opjustering i renteudgifterne.

Forbedringen af de offentlige finanser i 2010 i forhold til majs-kønnet skyldes primært større indtægter fra pensionsafkastskatten, mens opjusteringer og nedjusteringer af både indtægter og udgifter samlet set modvirker hinanden i 2011, *jf. figur 4.1*.

De ændrede skøn for de offentlige finanser er uddybet i *boks 4.1* og fremgår af *bilag 2*.

Boks 4.1**Revision af udgifts- og indtægtsskøn 2010 og 2011**

De nye skøn for de offentlige finanser indebærer en forbedring af den offentlige saldo på 8 mia. kr. i 2010, mens saldoen er uændret i 2011 i forhold til majvurderingen, *jf. nedenfor*.

Nordsøindtægterne er nedjusteret med hhv. 3 mia. kr. og 3¼ mia. kr. i 2010 og 2011 i forhold til skønnet i maj afledt af en nedjustering i olieprisen i danske kroner pr. tønde på 23 kr. i 2010 og 30 kr. i 2011.

Skønnet over *selskabsskatterne* er omtrent uændret i 2010 og opjusteret med 1¼ mia. kr. i 2011. Opjusteringen i 2011 skal blandt andet ses i sammenhæng med liberaliseringen af spillemarkedet, som indebærer, at Danske Spil, Det Danske Klasselotteri og andre spiludbydere fra 2011 skal betale selskabsskat. Omlægningen er provenuneutral, så merprovenuet fra selskabsskatterne modsvares af et tilsvarende mindreprovenu fra afgifterne mv. Dertil kommer, at en mindre opjustering af BNP-væksten ventes at trække i retning af større overskud fra selskaberne.

Pensionsafkastskatterne er opjusteret med 9½ mia. kr. i 2010 og nedjusteret med ca. 4½ mia. kr. i 2011. Opjusteringen i 2010 kan primært henføres til store kursgevinster fra renteswaps og obligationer som følge af et lavere skøn for de lange obligationsrenter i 2010. I 2011 skønnes de lange obligationsrenter at stige mere end forudsat i maj, hvilket indebærer en nedjustering af pensionsinstitutternes forventede kursgevinster fra renteswaps og obligationer.

Skønnet for *personskatterne mv. og arbejdsmarkedsbidraget* er omtrent uændret i 2010 og opjusteret med 6¼ mia. kr. i 2011. I 2011 afspejler opjusteringen primært genopretningsaftalens initiativer på personskatteområdet. Suspension af § 20-reguleringen, udskydelse af topskattegrænseforhøjelsen samt indførelse af loft over fradrag til faglige kontingenter for lønmodtagere bidrager samlet set til en stigning i personskatteprovenuet på omkring 4¾ mia. kr. Dertil kommer en opjustering af skønnet for den skattepligtige indkomst i 2011, som primært er afledt af en opjustering af lønsummen samt en nedjustering af husholdningernes rentefradrag som følge af lavere nettorenteudgifter.

Provenuet fra *moms* er omtrent uændret i både 2010 og 2011. Momsgrundlaget for råstofanvendelse i erhverv er opjusteret i både 2010 og 2011, mens en nedjustering af privatforbruget trækker i modsat retning i 2011.

Registreringsafgiften er opjusteret med ¼ mia. kr. i 2010 og 1 mia. kr. i 2011, hvilket skal ses i sammenhæng med en opjustering af husholdningernes bilkøb. I 2010 trækker en nedjustering af prisniveauet i modsat retning.

De *øvrige skatter og afgifter mv.* er opjusteret med ¼ mia. kr. i 2010 og nedjusteret med ¾ mia. kr. i 2011. I 2010 nedjusteres provenuet fra tinglysningsafgiften med 1 mia. kr. afledt af regnskabstal for årets første 6 måneder. I modsat retning trækker en opjustering af skønnet for indtægterne fra Lønmodtagernes Garantifond på 1 mia. kr. i 2010. Sidstnævnte skal ses i sammenhæng med, at Lønmodtagernes Garantifond har fastsat bidraget til ca. 700 kr. i 2010 mod 100 kr. i 2009. De højere indtægter fra Lønmodtagernes Garantifond modsvares af højere udbetalinger til løn mv. til medarbejdere i konkursramte virksomheder. Nedjusteringen i 2011 skal ses i sammenhæng med den provenuneutral omlægning af afgifterne og selskabsskatterne på spilområdet, *jf. ovenfor*, som samlet set reducerer afgiftsprovenuet med ¾ mia. kr. i 2011.

Boks 4.1 (fortsat)

Revision af udgifts- og indtægtskøn 2010 og 2011

Niveaet for det *offentlige forbrug* i 2010 er fastholdt i forhold til skønnet i maj, men realvæksten i 2010 er nedjusteret fra 0,8 pct. til 0 pct. som følge af en oprevison af det offentlige forbrug i 2009 på 4,3 mia. kr. I maj var forudsat real nulvækst i det offentlige forbrug i 2011, men på baggrund af genopretningsaftalen, finanslovsforslaget for 2011 og kommune- og regionsaftalerne for 2011 er skønnet for det offentlige forbrug opjusteret med 3 mia. kr., og der skønnes nu en realvækst på 0,6 pct. De konkrete omprioriteringer i genopretningsaftalen indebærer vækst i de samlede offentlige forbrugsudgifter. Det skyldes, at en del af de konkrete budgetforbedringer, der skal finansiere prioriteringen af sundhed, uddannelse, svage grupper mv., omfatter andre udgifter end offentligt forbrug, herunder fx fastholdelsen af udviklingsbistanden i kroner på 2010-niveaet og nedsættelsen af børnefamilieydelsen.

Skønnet for de *offentlige investeringer* er uændret i 2010 og nedjusteret med knap ¼ mia. kr. i 2011 i forhold til det beregningsteknisk forudsatte skøn i majvurderingen. Skønnet for realvæksten i de offentlige investeringer i 2010 er opjusteret fra 19,6 pct. til 25,9 pct. afledt af Danmarks Statistiks nedrevision af 2009-niveaet på 1,8 mia. kr. I 2011 forudsættes de offentlige investeringer bragt ned fra det historisk set høje niveau i 2010. Realvæksten i de offentlige investeringer skønnes derfor til -13,5 pct. i 2011.

Overførselsindkomsterne er nedjusteret med 1½ mia. kr. i 2010 og 2¾ mia. kr. i 2011 i forhold til maj. Nedjusteringen af ledigheden med hhv. 9.000 og 10.000 personer i 2010 og 2011 reducerer udgifterne til arbejdsløshedsdagpenge og kontanthjælp med 1½ mia. kr. i 2010 og 1¾ mia. kr. i 2011. Derudover indebærer genopretningsaftalen isoleret set en reduktion i indkomstoverførslerne på ¾ mia. kr. i 2011. Genopretningsaftalens initiativer indebærer blandt andet reduktioner af børnefamilieydelsen, ændrede regler for tabt arbejdsfortjeneste samt en reduktion i støtteperioden for Statens VoksenUddannelsesstøtte.

Nettorenteudgifter og udbytter er opjusteret med ½ mia. kr. i både 2010 og 2011. Opjusteringen skal ses i sammenhæng med en omlægning af udstedelsesstrategien til statsobligationer med længere løbetid, som indebærer en opjustering i renteudgifterne. Derudover er skønnet for udbytter fra statslige selskaber i 2011 nedjusteret med ca. ¼ mia. kr. i forhold til maj.

Subsidierne er uændrede i 2010 og nedjusteret med 1 mia. kr. i 2011 i forhold til det beregningstekniske skøn i maj.

Udviklingen i udgifts- og skattetryk, 2004-2011

Det samlede offentlige udgiftstryk skønnes at udgøre 56,5 pct. af BNP i 2011. Det er en stigning på 2¾ pct.-enheder af BNP i forhold til 2004, *jf. tabel 4.3*. Stigningen kan navnlig henføres til en forøgelse af det offentlige forbrugstryk på 2½ pct.-enheder.

Tabel 4.3
Udgifts- og skattetryk 2004-2011

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Ændr. 2004- 2011
Pct. af BNP									
Forbrug	26,5	26,0	25,9	26,0	26,7	29,9	29,5	29,0	2,5
Indkomstoverførsler	17,1	16,5	15,6	15,2	15,1	17,1	17,6	17,6	0,5
Investeringer	1,8	1,8	2,0	1,9	1,8	2,0	2,5	2,1	0,4
Renteudgifter	3,1	2,6	2,2	2,0	1,8	2,5 ⁴⁾	2,1	2,1	-1,0
Øvrige udgifter	5,2	5,0	4,9	5,0	5,4	5,9	6,0	5,6	0,4
Udgiftstryk¹⁾	53,7	51,9	50,6	50,0	50,9	57,4	57,7	56,5	2,7
Personskatter mv. ²⁾	21,2	21,2	21,2	21,6	21,4	22,5	20,4	20,8	-0,5
Arbejdsmarkedsbidrag	4,4	4,4	4,4	4,5	4,6	4,8	4,6	4,6	0,2
Pensionsafkastskat	1,6	2,4	0,8	0,3	0,5	0,6	1,6	0,2	-1,4
Selskabsskatter	3,2	3,9	4,4	3,8	3,4	2,4	2,6	2,8	-0,4
Moms	9,8	10,1	10,3	10,4	10,1	10,1	10,1	10,0	0,2
Øvrige indirekte skatter	7,8	7,9	7,8	7,6	7,3	6,8	7,1	7,2	-0,6
Øvrige skatter ³⁾	1,2	1,1	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	1,0	-0,2
Skattetryk	49,2	51,0	49,8	49,1	48,3	48,2	47,5	46,5	-2,6
Renteindtægter	1,7	1,5	1,5	1,6	1,7	2,1 ⁴⁾	1,5	1,5	-0,2
Øvrige indtægter	4,9	4,6	4,6	4,3	4,5	4,4	4,3	4,2	-0,7
Told mv. til EU ⁵⁾	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	-0,2	0,0
Indtægtstryk¹⁾	55,6	56,9	55,7	54,8	54,3	54,5	53,1	52,1	-3,5

1) Opgørelsen af de samlede offentlige udgifter og indtægter afviger fra Danmarks Statistiks opgørelse. Danmarks Statistik henfører fx indtægter fra salg af varer og tjenester, der indgår i det offentlige forbrug, til indtægterne, mens det samlede offentlige forbrug indgår på udgiftssiden i tabellen. På den baggrund afviger udgifts- og indtægtstrykket definatorisk fra opgjorte tryk, der er baseret på Danmarks Statistiks opgørelser.

2) Personskatter mv. omfatter kildeskatte, vægtafgift fra husholdninger, bo- og gaveafgift samt andre personlige skatter.

3) Bidrag til sociale ordninger (A-kassebidrag, efterlønsbidrag mv.).

4) I 2009 er indtægterne fra statens swaparrangementer ved en fejl kategoriseret som offentlige renteindtægter, mens de i tidligere år har indgået i de offentlige renteudgifter, idet statsregnskabet for 2009 udelukkende har indeholdt et netto-tal for rentestømmene vedr. swaps (betalte renter). Den ændrede regnskabspraksis i 2009 har ingen virkning på den offentlige saldo, men øger isoleret set renteudgifterne og renteindtægterne med 3½ mia. kr. i 2009 svarende til en forøgelse af udgifts- og indtægtstrykket på 0,2 pct. af BNP i 2009. Danmarks Statistik korrigerer opgørelsen af de offentlige rentestømme i 2009 i den kommende opgørelse af de offentlige finanser, der ventes offentliggjort 2. november 2010.

5) Ifølge nationalregnskabsprincipperne kategoriseres disse indtægter som skatter og indgår derfor i skattetrykket, men da indtægterne tilfalder EU, indgår de ikke i indtægtstrykket.

Fra 2008 til 2010 skønnes det samlede offentlige udgiftstryk at stige fra 50,9 pct. af BNP i 2008 til 57,7 pct. af BNP i 2010. Stigningen skal blandt andet ses i sammenhæng med konjunkturafløede merudgifter til dagpenge samt højere udgifter til forbrug og investeringer. Det forøgede udgiftstryk afspejler dog også et lavere BNP.

Det offentlige udgiftstryk reduceres fra 57,7 pct. i 2010 til 56,5 pct. i 2011 primært som følge af den finanspolitiske konsolidering. Dette dækker over en forbrugsvækst på 0,6 pct. i 2011 samt en tilpasning af investeringsniveauet fra det ekstraordinært høje niveau i 2010. Dertil kommer reduktioner af overførselsudgifterne, som medvirker til, at udgifterne som andel af BNP stabiliseres på trods af et demografisk betinget pres på udgifterne til folkepension mv.

I 2009 udgjorde det offentlige forbrug 29,9 pct. af BNP, hvilket er det højeste niveau nogensinde. Forbrugstrykket i 2009 var ligeledes højere i Danmark end i alle andre EU- og OECD-lande, *jf. boks 4.2 nedenfor*.

Udviklingen i skattetrykket er generelt ikke et velegnet mål for den økonomiske politiks bidrag til ændringer i skattebelastningen. Provenuvirkninger af diskretionært besluttede ændringer i skatte- og afgiftsregler giver et mere retvisende billede. Det skyldes først og fremmest, at konjunkturudviklingen samt udsving i oliepriser, aktiekurser og renter mv. ofte vil medføre, at væksten i beskatningsgrundlaget for en række skatter og afgifter afviger fra væksten i BNP. Det kan medføre betydelige udsving i skattetrykket fra år til år, selvom skattebelastningen er uændret. Dette gælder ikke mindst pensionsafkastskatten og beskatningen af Nordsø-aktiviteterne, men fx også registreringsafgift, moms og tinglysningsafgift.

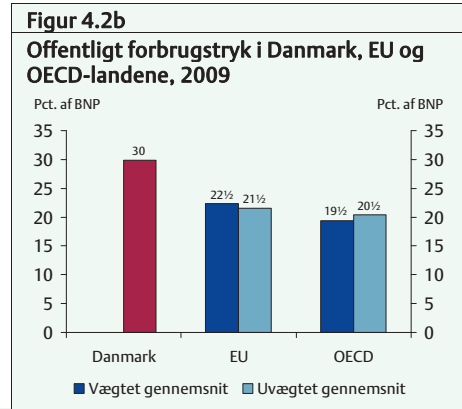
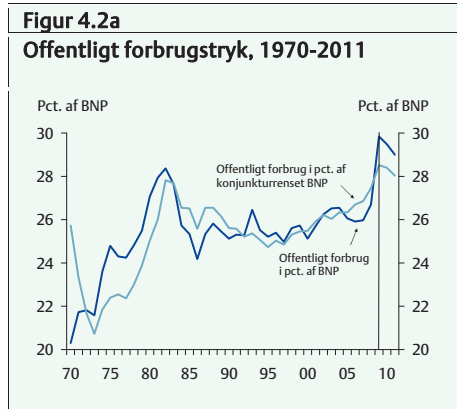
Fra 2010 til 2011 skønnes provenuet fra personskatter som andel af BNP at øges med 0,2 pct.-enheder som følge af diskretionære skattestigninger i genopretningsaftalen, der blandt andet kan henføres til suspensionen af den automatiske regulering for beløbsgrænser for skatter mv. (§ 20) samt indførelse af et loft over lønmodtagernes fradrag for faglige kontingenter på 3.000 kr. Indfasningen af den gradvise finansiering i *Forårspakke 2.0* og *Serviceeftersyn af Forårspakke 2.0* øger desuden provenuet fra afgifter og moms med 0,2 pct. af BNP i 2011.

I modsat retning trækker, at provenuerne fra pensionsafkastskatten isoleret set reducerer skattetrykket med 1,5 pct.-enheder fra 2010 til 2011. Samlet set reduceres skattetrykket med 1 pct.-enhed fra 2010 til 2011 på trods af den finanspolitiske konsolidering.

Det samlede offentlige indtægtstryk skønnes reduceret fra 55,6 pct. af BNP i 2004 til 52,1 pct. af BNP i 2011 primært som følge af et lavere skattetryk.

Det offentlige forbrug, 2002 til 2011

I 2009 udgjorde det offentlige forbrug 29,9 pct. af BNP, hvilket er det højeste niveau nogensinde, *jf. figur 4.2a*.

Kilde: OECD Stat Extracts, Eurostat, Danmarks Statistik samt egne skøn og beregninger.

I 2009 er forbrugstrykket desuden højere i Danmark end i alle andre EU- og OECD-lande, jf. figur 4.2b og boks 4.2.

Boks 4.2					
Offentligt forbrugstryk i EU- og OECD-lande i 2009					
Det offentlige forbrugstryk i Danmark udgjorde knap 30 pct. af BNP i 2009, <i>jf. nedenfor</i> . Dermed er det offentlige forbrugstryk højere end i samtlige andre EU- og OECD-lande i 2009. Det gennemsnitlige forbrugstryk udgør omkring 20 pct. i EU- og OECD-lande i 2009.					
Offentligt forbrugstryk, pct. af BNP					
Danmark	29,9	Litauen	21,7	Grækenland	19,0
Holland	28,2	Italien	21,6	Letland	18,4
Sverige	27,8	Ungarn	21,5	Polen	18,3
Island	26,1	Spanien	21,2	Australien	17,8
Finland	25,1	Portugal	21,1	Rumænien	17,6
Frankrig	24,6	New Zealand	20,4	USA	17,0
Belgien	24,6	Slovenien	20,2	Luxembourg	16,7
England	23,5	Østrig	19,9	Bulgarien	16,2
Norge	22,2	Cypern	19,9	Korea	16,0
Estland	22,2	Japan	19,7	Tyrkiet	14,7
Tjekkiet	22,1	Tyskland	19,7	Chile	13,4
Canada	21,9	Slovakiet	19,6	Schweiz	11,3
Malta	21,8	Irland	19,2	Mexico	9,0
Alle lande, uvægtet gennemsnit	20,3	Alle lande, vægtet gennemsnit	19,4		
Kilde: EcoWin, IMF, OECD Stat Extracts, Eurostat og Danmarks Statistik.					
Sammenligninger af det offentlige forbrugstryk på tværs af lande skal fortolkes med forsigtighed. En offentlig ydelse kan være organiseret som offentligt forbrug i et land, mens en tilsvarende ydelse måske gives som tilskud, overførsel eller subsidie i et andet land. Et eksempel herpå kunne være børnepassning, der i visse lande – herunder i Danmark – primært finder sted i offentligt regi og dermed indgår i det offentlige forbrug, mens der i andre lande i et vist omfang gives direkte tilskud til forældrene, så de enten selv kan passe deres børn eller få dem passet i privat regi. Hertil kommer, at landene kan være påvirket forskelligt af konjunkturudsving.					

Danmarks Statistik har opgjort realvæksten i det offentlige forbrug til knap 3½ pct. i 2009, mens der i perioden 2002-2009 som helhed er opgjort en årlig realvækst på knap 2 pct. i gennemsnit, *jf. tabel 4.4*.

I forhold til opgørelsen, der lå til grund for majvurderingen, har Danmarks Statistik oprevideret realvæksten med 0,9 pct.-enheder i 2009. Det skyldes navnlig indarbejdelsen af de endelige regnskaber for kommuner og regioner i 2009. Realvæksten er således en del højere end ventet, og den vækst, der er planlagt og aftalt i 2010, er derfor realiseret tidligere end forudsat. Det er blandt andet på den baggrund forudsat, at det reale offentlige forbrug vil være uændret fra 2009 til 2010. Set under ét skønnes realvæksten i det offentlige forbrug til omkring ¾ pct. i 2009 og 2010, hvilket er på linje med skønnet i maj.

Tabel 4.4											
Realvækst i det offentlige forbrug, 2002-2011											
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Gnst. 2002- 2009	2010	2011
Realvækst i pct.											
Stat	1,1	-2,1	2,4	-1,3	3,3	9,8	0,3	2,9	2,0	-	-
Kommuner og amter/ regioner	2,6	1,9	1,6	2,4	2,6	-1,8	2,2	3,6	1,9	-	-
I alt¹⁾	2,1	0,7	1,8	1,3	2,8	1,3	1,6	3,4	1,9	0,0	0,6
Anm.: Danmarks Statistik korrigerer ikke for flytning af opgaver mellem sektorer. I 2005 og 2006 er den sektorfordelte realvækst eksempelvis påvirket af opgaveflytningen på skatte- og inddrivelsesområdet pr. 1/11 2005. I 2007 er realvæksten påvirket af kommunalreformen, der blandt andet har medført, at staten har overtaget en række af amternes tidligere opgaver, og i 2009 er den sektorfordelte realvækst påvirket af omlægningen til et enstrengt kommunalt beskæftigelsessystem, der blandt andet betyder, at kommunerne har overtaget ansvaret for aktivering af de forsikrede ledige fra staten pr. 1/8 2009.											
1) Omfatter endvidere A-kasser mv., der bidrager marginalt til realvæksten i perioden.											
Kilde: Danmarks Statistik samt egne beregninger og skøn.											

I 2009 er væksten på statens område navnlig trukket af øget aktivitet på forsknings- og uddannelsesområdet samt øgede driftsudgifter indenfor politi og domstole. I regionerne kan væksten langt overvejende tilskrives sundhedsområdet, mens væksten i kommunerne skyldes øgede serviceudgifter inden for blandt andet ældrepleje, og dagtilbud samt til udsatte børn og voksne samt handicappede.

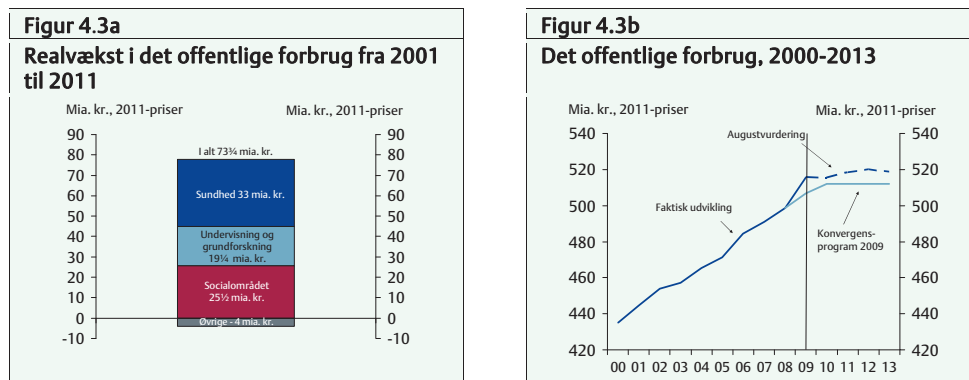
Som i maj forudsættes det, at forventede merudgifter på statens driftsområder på i størrelsesordenen 2 mia. kr. begrænses i 2010. I forlængelse heraf blev der primo juni indført en dispositionsbegrænsning på statens område i 2010 på 1 pct. af den samlede statslige driftsramme på finansloven for 2010. Det svarer til en reduktion på 1 mia. kr. i 2010. Desuden skal ministerområderne nedbringe forbruget af opsparede driftsmidler i 2010.

I lyset af blandt andet merforbruget i 2009 forventes det at blive en stor udfordring at realisere nulvækst i det offentlige forbrug i 2010. Med kommune- og regionsaftalerne for 2011, herunder en styrket økonomiopfølgning, samt tiltagene til begrænsning af statslige merudgifter i 2010 er der taget skridt til at bringe udgifterne i overensstemmelse med budgetterne for 2010.

I perioden fra 2001 til og med 2011 skønnes realvæksten i det offentlige forbrug samlet set til 73¾ mia. kr., jf. figur 4.3a.

Det er navnlig de borgernære områder, der er tilført ekstra midler siden 2001. Sundhedsområdet er således tilført et udgiftsloft på 33 mia. kr. fra 2001 til 2011, mens udgifterne på socialområdet forventes øget med 25½ mia. kr. blandt andet til børn, æl-

dre og udsatte grupper. På undervisningsområdet inkl. grundforskning skønnes udgiftsvæksten at udgøre 19¼ mia. kr. fra 2001 til 2011.

Kilde: Danmarks Statistik samt egne skøn og beregninger.

På baggrund af kommune- og regionsaftalerne for 2011 og finanslovsforslaget for 2011, herunder genopretningsaftalen, er skønnet for det nominelle offentlige forbrug opjusteret med 3 mia. kr. til 518,6 mia. kr. i 2011 sammenlignet med majvurderingen.

Realvæksten i det offentlige forbrug skønnes nu til 0,6 pct. i 2011, mens der var forudsat nulvækst i majvurderingen og i *Danmarks Konvergensprogram 2009*, februar 2010. Den højere realvækst i det offentlige forbrug skyldes, at der med genopretningsaftalen omprioriteres offentlige udgifter for i alt 10 mia. kr. i 2011-2013 inden for en uændret økonomisk ramme. De konkrete omprioriteringer indebærer, at der planlægges en beskeden vækst i de samlede offentlige forbrugsudgifter på 0,6 pct. over de næste tre år. I genopretningsaftalen er prioriteringen af sundhed, uddannelse mv., finansieret blandt andet med lavere udgifter på overførselsområdet, herunder fx fastholdelsen af udviklingsbistanden i kroner på 2010-niveauet og nedsættelsen af børnefamilieydelsen. Merudgifterne til de prioriterede driftsområder vil modsvares fuldt ud af budgetforbedringer på andre udgiftsområder.

Med opjusteringen af skønnet for de offentlige forbrugsudgifter forudsættes et højere niveau for det offentlige forbrug frem mod 2013 end forudsat i *Danmarks Konvergensprogram 2009*, februar 2010, jf. figur 4.3b.

Den offentlige beskæftigelse

I 2009 er væksten i den offentlige beskæftigelse opgjort til 17.200 personer, jf. tabel 4.5. Det er 2.400 mere end i den opgørelse, der lå til grund for majvurderingen.

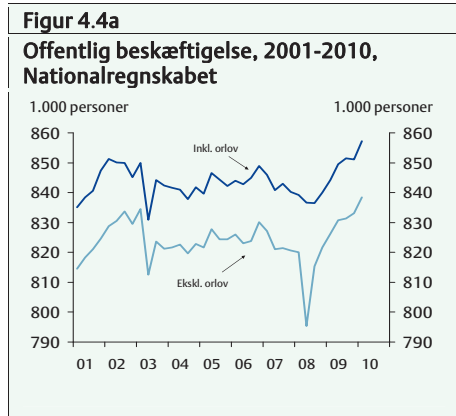
Tabel 4.5						
Ændring i den offentlige beskæftigelse i nationalregnskabet, 2009-2011						
	2009		2010		2011	
	Maj	Aug.	Maj	Aug.	Maj	Aug.
Antal i 1.000 personer						
Offentlig beskæftigelse	14,8 (9,3)	17,2 (11,7)	4,9	2,5	0,0	1,2

Anm.: Strejkende indgår i nationalregnskabet som personer på orlov og tæller derved ikke som beskæftigede.
Tallene i parentes angiver væksten i beskæftigelsen korrigeret for strejkerne i 2. kvartal 2008.
Kilde: Danmarks Statistik samt egne skøn.

Den store stigning i den offentlige beskæftigelse i 2009 ifølge nationalregnskabet skal blandt andet ses i sammenhæng med den kraftige vækst i det offentlige forbrug og bedre rekrutteringsmuligheder afledt af konjunkturafmatningen. Desuden kan den offentlige beskæftigelsesvækst relateres til strejkerne på det offentlige område i foråret 2008, der isoleret set antages at bidrage med omkring 5.500 personer til beskæftigelsesvæksten i 2009. Samtidig er den støttede beskæftigelse øget i 2009, herunder især som led i virksomhedspraktikordningen samt indenfor fleks- og skånejob, hvilket bidrager til stigningen i den samlede offentlige beskæftigelse.

Beskæftigelsesvæksten i 2009 er fortsat ind i 2010 ifølge de seneste tal for 1. kvartal 2010 i nationalregnskabet og i den offentlige beskæftigelsesstatistik, *jf. figur 4.4a og figur 4.4b*. Beskæftigelsesniveauet skønnes ligesom niveauet for det offentlige forbrug at være uændret i 2010 i forhold til majvurderingen, og dermed forudsættes den offentlige beskæftigelse at falde i løbet af 2010 i forhold til det høje niveau i 1. kvartal.

I lyset af det opjusterede beskæftigelsesniveau i 2009 og det uændrede niveau i 2010 er stigningen i beskæftigelsen i 2010 nedjusteret med 2.400 personer til en stigning på 2.500 personer. Stigningen i den offentlige beskæftigelse i 2010 skal blandt andet ses i sammenhæng med et forventet øget omfang af støttet beskæftigelse, herunder især personer med løntilskud. På årsbasis ventes den offentlige beskæftigelse at være 2.500 personer højere i 2010 end i 2009.

Anm.: Der er korrigeret for sæsonudsving. Faldet i 2008 for beskæftigede ekskl. orlov i figur 4.4a skyldes strejken.
Kilde: Danmarks Statistik samt egen beregninger.

Med afsæt i den skønnede realvækst i det offentlige forbrug på 0,6 pct. i 2011 skønnes den offentlige beskæftigelse at stige med 1.200 personer i 2011.

Ifølge arbejdstidsregnskabet (ATR) er den offentlige beskæftigelse øget med 9.700 personer i 2009, *jf. tabel 4.6*. Den lavere vækst i forhold til nationalregnskabet skyldes primært, at ATR opgøres inklusive personer på orlov, herunder fravær som følge af strejker.

Tabel 4.6									
Ændring i den offentlige beskæftigelse, 2001-2009									
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	I alt 01-09
1.000 personer									
Nationalregnskabet, ekskl. orlov									
Inkl. aktiverede ledige i Offentlig virksomhedspraktik	11,0	-7,7	-1,2	2,9	1,1	-3,1	-9,5	17,2	10,7
Aktiverede ledige i offentlig Virksomhedspraktik	-0,5	-4,5	-2,3	-0,9	-0,9	1,2	0,3	1,2	-6,3
Ekskl. aktiverede ledige i Offentlig virksomhedspraktik	11,5	-3,2	1,0	3,8	2,0	-4,3	-9,8	16,0	17,0
ATR, inkl. orlov	9,3	-2,8	0,9	3,7	2,7	-3,8	-4,7	9,7	15,0
Den offentlige beskæftigelsesstatistik¹⁾	-	-3,4	0,6	1,0	4,4	-5,3	11,6	19,3	-
Stat	-	-3,8	-1,1	0,5	4,3	13,5	2,8	3,4	-
Regioner (amter før 2007)	-	0,0	0,7	4,5	1,0	-47,5	0,8	4,0	-
Kommuner	-	0,1	0,9	-3,0	-1,2	29,2	8,2	11,8	-
1) Antal fuldtidsbeskæftigede (aftalt arbejdstid samt overtid). Danmarks Statistik korrigerer ikke for flytning af opgaver mellem sektorer. Eksempelvis er sektorfordelingen i 2005 og 2006 påvirket af opgaveflytningen på skatte- og inddrivelsesområdet pr. 1/11 2005 og i 2007 af kommunalreformen, hvor bl.a. gymnasierne samt det specialiserede socialområde blev overdraget fra amterne/regionerne til henholdsvis staten og kommunerne.									
Kilde: Danmarks Statistik samt egne beregninger og skøn.									

Danmarks Statistik offentliggjorde i januar 2010 en ny kvartalsvis opgørelse af den offentlige beskæftigelse baseret på de offentlige lønindberetninger. Den nye offentlige beskæftigelsesstatistik giver et mere detaljeret indblik i personaleforbruget i det offentlige fordelt på sektorer samt udgiftsområder. Endvidere adskiller beskæftigelsesstatistikken sig fra nationalregnskabet og ATR ved, at antallet af fuldtidsbeskæftigede også kan opgøres.

Ifølge den offentlige beskæftigelsesstatistik vedrører godt $\frac{3}{4}$ af den samlede offentlige beskæftigelse i 2009 den borgernære service inden for social-, sundheds- og undervisningsområdet. Den øvrige offentlige beskæftigelse omfatter blandt andet administration, politi, retsvæsen, transport, forsvar og grundforskning.

Den samlede offentlige beskæftigelse er ifølge den offentlige beskæftigelsesstatistik steget med godt 28.000 fuldtidsbeskæftigede fra 2002 til 2009, heraf en stigning på godt 19.000 fuldtidsbeskæftigede fra 2008 til 2009, *jf. tabel 4.7*. Specielt på sundhedsområdet har der været en kraftig beskæftigelsesvækst på knap 18.000 fuldtidsbeskæftigede i perioden 2002-2009, heraf godt 8.000 flere fuldtidsbeskæftigede fra 2008 til 2009.

Tabel 4.7
Offentlig beskæftigelse ifølge den offentlige beskæftigelsesstatistik, 2002–2009

	2002	2008	2009	Ændring:	
				2002 - 2009	2008 - 2009
Antal fuldtidsbeskæftigede	732.000	741.000	760.300	28.300	19.300
Heraf:					
Generelle offentlige tjenester	49.000	56.600	57.800	8.900	1.200
Forsvar	30.800	25.600	26.900	-4.000	1.200
Offentlig orden og sikkerhed	23.700	24.500	25.000	1.400	600
Sundhedsvæsen inkl. plejehjem	157.100	166.800	174.900	17.800	8.100
Fritid, kultur og religion	23.000	24.800	23.800	800	-1.000
Undervisning	158.000	157.600	160.500	2.600	3.000
Social beskyttelse	251.800	254.000	260.000	8.200	6.000
Øvrige ¹⁾	38.500	30.800	30.700	-7.800	-100

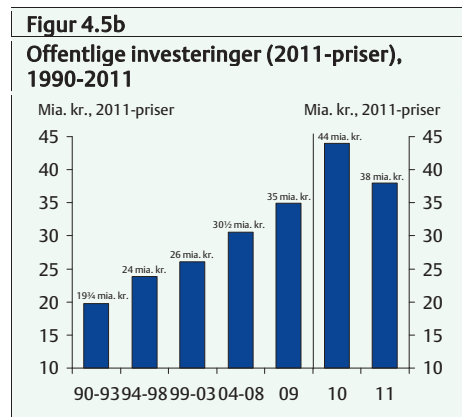
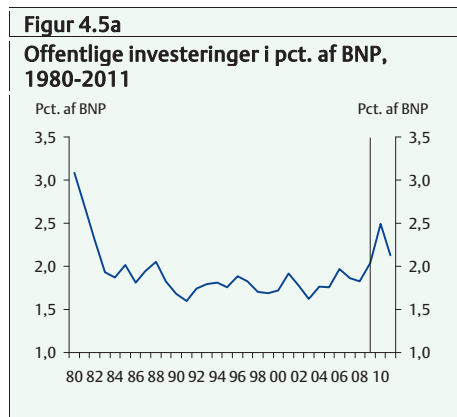
Anm.: Opgørelsen er korrigeret for strejken i foråret 2008 ved, at informationerne i april, maj og juni måned er erstattet af informationerne i marts. Dette resulterer isoleret set i, at antallet af fuldtidsbeskæftigede overvurderes i 2008.

1) Herunder økonomiske anliggender, miljøbeskyttelse samt boliger og offentlige faciliteter.

Kilde: Danmarks Statistik.

De offentlige investeringer

I lyset af de vigende konjunkturer er der i løbet af de seneste år iværksat og fremrykket en lang række offentlige investeringsprojekter for at understøtte vækst og beskæftigelse. Der er således planlagt offentlige investeringer for i størrelsesordenen 2½ pct. af BNP i 2010, hvilket er det højeste niveau for de offentlige investeringer siden begyndelsen af 1980'erne, *jf. figur 4.5a*.

Kilde: Danmarks Statistik samt egne skøn og beregninger.

Ifølge Danmarks Statistik udgjorde de samlede offentlige investeringer 34 mia. kr. i 2009, og realvæksten er opgjort til knap 12½ pct. i 2009, *jf. også boks 4.3*.

Væksten i 2009 er mindre end ventet primært som følge af, at de kommunale investeringer ikke er steget så meget som forudsat. I de kommunale regnskaber for 2009 svarer investeringerne stort set til det budgetterede. Kommunernes investeringer er dermed ikke blevet løftet med de godt 2 mia. kr., der var ventet med afsæt i aftalen om kommunale anlægsinvesteringer fra marts 2009, hvilket eventuelt skyldes overløb til 2010. Omvendt viste regnskaberne for 2009 større driftsudgifter end ventet.

Der er planlagt og aftalt et historisk højt investeringsniveau i 2010. Det er blandt andet afledt af en vækst i de kommunale investeringer på omkring 5 mia. kr. i 2010 i forhold til 2009-regnskaberne, herunder ved afsatte lånepuljer.

Der er en vis usikkerhed knyttet til realiseringen af de planlagte investeringer i 2010. Kommunerne har ikke realiseret det forventede løft i 2009, og i aftalen om kommunernes økonomi for 2011 er der taget højde for, at nogle af de fremrykkede anlægsprojekter i 2010, der er igangsat som følge af blandt andet lånepuljerne fra finanslovsaftalen for 2010, vil have overløb fra 2010 ind i 2011.

Som led i genopretningen af den offentlige økonomi er der planlagt en tilpasning af det samlede investeringsniveau efter 2010. Der er således forudsat et fald i de offentlige investeringer på 13½ pct. i 2011. På trods af den planlagte reduktion forventes investeringsudgifterne i 2011 imidlertid at overstige det høje niveau i 2009, *jf. figur 4.5b*.

Boks 4.3

De offentlige investeringer i nationalregnskabet i 2009

Nationalregnskabet viser en kraftig vækst i det offentlige indkøb af maskiner mv. og stort set ingen vækst i bygge- og anlægsinvesteringerne i 2009. Ifølge Danmarks Statistik er opdelingen på offentlige bygnings-, anlægs- og maskininvesteringer i det foreløbige nationalregnskab dog usikker.

Ser man på opgørelserne af de offentlige regnskaber for 2009 viser der sig imidlertid et lidt andet billede. Statsregnskabet for 2009 viser fx en kraftig vækst i de statslige vejinvesteringer og i investeringerne i statens ejendomme og bygninger fra 2008 til 2009. Godt halvdelen af den samlede vækst i kommunernes anlægsinvesteringer er trukket af investeringer i folkeskolen, hvor udgifterne til håndværker- og entreprenørydelser er øget med i størrelsesordenen ½ mia. kr. fra 2008 til 2009. I regionerne er udgifterne til håndværker- og entreprenørydelser øget med knap ¼ mia. kr., hvilket svarer til omkring en tredjedel af den samlede vækst i de regionale anlægsudgifter fra 2008 til 2009.

Samlet set peger de offentlige regnskaber dermed i retning af en betydelig vækst i bygge- og anlægsinvesteringerne i 2009.

Nationalregnskabets prisdeflator, og dermed realvæksten i de offentlige investeringer, er desuden påvirket af opdelingen på offentlige bygnings-, anlægs- og maskininvesteringer. Der er opgjort et kraftigt fald i priserne på maskininvesteringer i 2009. Og med maskininvesteringernes relativt store vægt i nationalregnskabets opgørelse medfører det, at den samlede pris på de offentlige investeringer falder med omkring 5 pct. i 2009 ifølge nationalregnskabet. Prisfaldet trækker realvæksten i de offentlige investeringer op i 2009.

4.2 Finanspolitikens aktivetsvirkning

Finanspolitikens umiddelbare virkning på den økonomiske aktivitet måles ved den ét-årige finanseffekt. En positiv finanseffekt indikerer, at finanspolitikken medvirker til at øge den økonomiske aktivitet, mens en negativ finanseffekt angiver en finans politisk afdæmpning af økonomien.

Finanseffekten skønnes til 1,3 pct. af BNP i 2009 og 0,6 pct. af BNP i 2010, *jf. tabel 4.8*. I 2009 er det især væksten i det offentlige forbrug, der trækker aktiviteten op. Lempelserne i 2010 skyldes den planlagte vækst i de offentlige investeringer og skat-tenedsættelser i *Forårspakke 2.0*.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Aktivetsvirkning, pct. af BNP							
Udgifter i alt	0,2	0,4	-0,1	-0,3	1,1	0,3	-0,4
Indtægter i alt	0,1	0,1	0,0	0,0	0,2	0,3	-0,2
Finanseffekt i alt	0,3	0,5	-0,1	-0,3	1,3	0,6	-0,5
SP-opsparing ¹⁾	-	-	-	-	0,4	0,0	-0,3
Selv pensioneringskonti ²⁾	-	-	-	-	-	0,1	-0,1

1) Påvirkning af den økonomiske aktivitet som følge af ændringer i ordningen for den Særlige Pensionsopsparing (SP).
2) Påvirkning af den økonomiske aktivitet som følge af udbetaling af opsparede midler på selvpensioneringskonti.

I forhold til majskønnet er finanseffekten opjusteret med 0,2 pct.-enheder i 2009 og omvendt nedjusteret med 0,2 pct.-enheder i 2010, hvilket navnlig kan henføres til udviklingen i det offentlige forbrug.

Finanseffekten omfatter ikke aktivetsvirkninger fra SP-udbetalinger samt udbetalinger fra selvpensioneringskonti, da disse ordninger er private opsparingsordninger. Udbetalingerne af SP-midlerne og midler på selvpensioneringskonti skønnes at styrke aktiviteten med yderligere 0,4 pct. af BNP i 2009 og 0,1 pct. af BNP i 2010 på linje med skønnet i maj.

De diskretionære lempelser i 2009 og 2010 og rentefaldet siden 2008 skønnes samlet set at øge aktiviteten med knap 3 pct. af BNP i 2010, *jf. tabel 4.9*.

De betydelige lempelser i 2009 og 2010 virker med stigende styrke ind i 2011. Dertil kommer et vækstbidrag fra et lavere renteniveau. Samlet set skønnes den samlede økonomiske politik inkl. virkningen af et lavere renteniveau i 2009 til 2011 at medføre en aktivetsvækst på knap 1 pct. af BNP i 2011. Heri indgår den ét-årige finanseffekt på -0,5 pct. af BNP i 2011 afledt af udfasningen af de midlertidige lempelser og den forudsatte konsolidering samt en aktivetsvirkning fra frigivelse af

midler vedrørende SP og selvpensioneringskonti. I forhold til skønnet i maj er aktivitetvæksten opjusteret som følge af et større bidrag fra renterne.

Tabel 4.9			
Aktivitetsevirkning af den økonomiske politik mv., 2009-2011			
	2009	2010	2011
Pct. af BNP			
Finanseffekt (1. årsvirkning)	1,3	0,6	-0,5
Frigivelse af midler i SP og selvpensioneringskonti	0,4	0,1	-0,4
Finanspolitik mv.	1,7	0,7	-1,0
Flerårsvirkninger af finanspolitik mv. (vækstbidrag)	-	0,6	0,7
Renteændringer siden 2008 (vækstbidrag)	0,5	1,5	1,2
Aktivitetsevirkning i alt	2,1	2,8	0,9
Anm.: De flerårige effekter er opgjort som aktivitetsevirkningen af finanspolitikken mv. fra og med 2009. Afrunding kan betyde, at totalen kan afvige fra summen af de enkelte aktivetsbidrag i tabellen.			

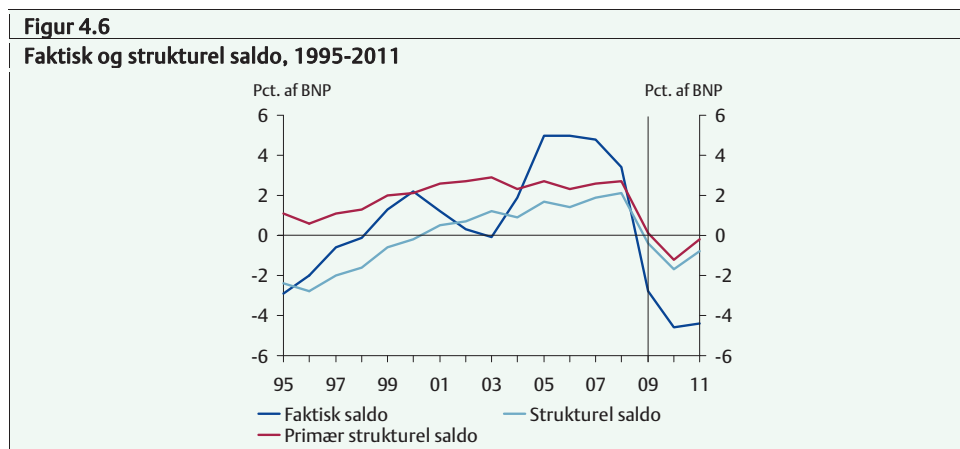
4.3 Strukturel saldo

Den strukturelle saldo viser stillingen på de offentlige finanser, når der er taget højde for virkningen af konjunkturer og andre midlertidige forhold, *jf. boks 4.4*.

Efter et underskud på den strukturelle saldo på ca. ½ pct. af BNP i 2009 skønnes der i 2010 et underskud på ca. 1¾ pct. af BNP. Skønnene for struktursaldoen i 2009 og 2010 afspejler især lempelserne af finanspolitikken. Med de forudsætninger, der er lagt til grund for finanspolitikken og de offentlige finanser i 2011, er der beregnet et strukturelt underskud på ca. ¾ pct. af BNP i 2011, hvilket er en forbedring af den strukturelle saldo med knap ¼ pct. i forhold til *Økonomisk Redegørelse*, maj 2010. De offentlige finanser styrkes således strukturelt med knap 1 pct. af BNP fra 2010 til 2011.

Konsolideringen af de offentlige finanser fra 2010 til 2011 skal blandt andet ses i sammenhæng med et forudsat fald i de offentlige investeringer og den gradvise indfasning af finansieringselementerne i skattereformen. Dertil kommer genopretningsaftalen, hvor konsolideringen i større omfang indfases fra 2011 end forudsat i *Danmarks Konvergensprogram 2009 og Økonomisk Redegørelse*, maj 2010.

I perioden 2004 til 2008 bidrog konjunkturerne og udviklingen på de finansielle markeder til, at de faktiske overskud på de offentlige finanser var markant større end de skønnede strukturelle overskud, *jf. figur 4.6*. Det skyldtes blandt andet ekstraordinært store provenuer fra pensionsafkastskatten i 2004 og 2005 samt den gunstige konjunkturudvikling i 2006-2008, der midlertidigt bidrog til et større overskud på den faktiske saldo. I lyset af vigende konjunkturer mv. skønnes de strukturelle underskud i 2009-2011 at være mindre end underskuddene på den faktiske saldo.

Den førte finanspolitik bidrager isoleret set til en reduktion af den strukturelle saldo på knap 4 pct. af BNP fra 2002 til 2011, hvilket overvejende afspejler lempelserne i 2009 og 2010, jf. tabel 4.10. Det skyldes navnlig væksten i udgifterne til offentligt forbrug, forøgelsen af de offentlige investeringer samt skattenedsættelserne i medfør af *Forårspakke 2.0*, som er fuldt finansieret, men hvor finansieringselementerne indføres gradvist. De finanspolitiske lempelser i 2009 og 2010 indebærer, at den strukturelle primære saldo i 2010, dvs. eksklusive nettorenteutgifterne, er negativ for første gang siden 1982.

Tabel 4.10
Den strukturelle saldo (pct. af BNP), 2002-2011

	Strukturel saldo		Ændring som følge af					Andre forhold
	Niveau	Årlig ændr.	Finans-politik ¹⁾	Pensions-afkastskat	Netto-rente-udgifter	Nordsø-indtægter	Specielle-poster ²⁾	
2002	0,7							
2003	1,2	0,5	0,1	0,0	0,3	0,2	0,1	-0,2
2004	0,9	-0,3	-1,3	0,0	0,3	0,2	0,0	0,6
2005	1,7	0,8	-0,3	0,1	0,3	0,1	0,0	0,6
2006	1,4	-0,3	-0,5	0,1	0,2	0,1	-0,1	0,0
2007	1,9	0,5	0,3	0,0	0,2	0,1	-0,1	0,1
2008	2,1	0,2	0,2	0,0	0,1	0,1	-0,1	-0,1
2009	-0,4	-2,5	-2,6	0,1	0,0	-0,1	-0,1	0,1
2010	-1,7	-1,3	-1,1	0,0	0,0	-0,2	0,0	0,0
2011	-0,8	0,9	1,3	0,1	-0,1	-0,1	0,0	-0,3
I alt		-1,5	-3,9	0,4	1,3	0,4	-0,3	0,8

1) Bidraget fra finanspolitikken afviger som følge af metodeforskelle fra finanseffekten.
2) De specielle poster indeholder blandt andet diverse drifts- og kapitaloverførsler (netto), herunder blandt andet offentlige overførsler til udlandet.

Kilde: *Økonomiske Redegørelse*, august 2010.

Fra 2002 til 2011 skønnes den strukturelle saldo reduceret med ca. 1,5 pct. af BNP. Det afspejler også lempelserne i 2009 og 2010, idet den strukturelle saldo styrkes med ca. 1¼ pct. fra 2002 til 2008. Med afsæt i den planlagte finanspolitik og skønnet for de offentlige finanser i 2011 skønnes en forbedring af den strukturelle saldo på knap 1 pct. af BNP fra 2010 til 2011.

Boks 4.4

Den strukturelle budgetsaldo

Saldoen på de offentlige finanser afhænger af konjunktursituationen. I perioder med høj økonomisk vækst stiger de offentlige indtægter fra skatter og afgifter således relativt meget, mens udgifterne til indkomstoverførsler har en tendens til at falde – primært som følge af faldende ledighed.

Potentialet for en gunstig udvikling i den faktiske offentlige saldo er derfor større i en højkonjunktur med faldende ledighed og stigende beskæftigelse end i en periode med stigende ledighed og faldende beskæftigelse.

Den strukturelle saldo opgøres som den faktiske offentlige saldo korrigeret for det positive eller negative bidrag fra konjunkturerne og angiver dermed stillingen på de offentlige finanser rensset for den givne konjunktursituation. Forskellen mellem den faktiske og den strukturelle saldo afhænger af, hvor mange ledige ressourcer der er i økonomien. Den strukturelle saldo er derfor blandt andet bestemt af finanspolitikens stramhedsgrad og den skønnede strukturelle ledighed.

Udover bidrag fra konjunkturerne korrigeres der i beregningen af den strukturelle saldo også for indflydelsen af særlige forhold, som ikke er direkte knyttet til konjunkturudviklingen, men som kan have betydelig og varierende indflydelse på de offentlige finanser fra år til år. Det drejer sig især om pensionsafkastskatteprovenuet, der afhænger af udviklingen i aktie- og obligationskurserne, hvorfor provenuet kan fluktuere meget kraftigt, selskabsskatteprovenuet, herunder fra Nordsø-aktiviteterne, samt udviklingen i de offentlige drifts- og kapitaloverførsler.

5. English Summary

The Danish economy was hit by the international economic recession in 2008 causing significant reductions in production and employment. However expansionary fiscal and monetary policy in most countries has helped the world economy to recover, and production in Denmark is estimated to increase by approx. 2 per cent throughout the past year. Gradually, the growth in production is expected to become self-sustaining in 2011, cf. *Economic Survey*, August 2010.

In order to support growth and employment fiscal policy has been eased in 2009 and 2010. The policy stimulation has dampened the increase in unemployment, but it has also contributed to the largest deficit on the general government finances since the mid-1980's. In light of the large deficits central government debt is expected to increase from 11 per cent of GDP in 2008 to 26½ per cent of GDP in 2011.

The deficit on the general government budget balance in 2010 and 2011 are expected to exceed the reference value of 3 per cent of GDP in the *Stability and Growth Pact* of the European Union. On this basis Denmark has received a recommendation adopted by the EU Council of Finance Ministers (ECOFIN) to tighten fiscal policy by 1½ per cent of GDP during the period 2011-2013. The general government budget deficit is estimated at 4.6 per cent of GDP in 2010 and 4.4 per cent of GDP in 2011.

The government and *Danish People's Party* have in May 2010 agreed to restore Danish economy with the *Fiscal Consolidation Agreement*. The agreement consolidates general government finances by DKK 24½bn corresponding to 1½ per cent of GDP from 2011-2013. Measures include expenditure cuts as e.g. higher personal income taxes and reforms on the labour market. The Fiscal Consolidation Agreement meets the recommendation received from ECOFIN.

The central government budget proposal for 2011 reflects the *Fiscal Consolidation Agreement*. In line with the agreement, additional funds have been allocated to the health care sector and education etc., which is financed by budgetary cuts in other areas. The health care sector is allocated DKK 2bn extra, and additionally DKK 1.1bn are allocated the Globalization Fund to research and education.

5.1 General government finances

The estimates for the general government finances in 2010 and 2011 are based on the short term projections for the Danish economy, cf. *Economic Survey*, August 2010.

The estimates for 2010 are derived from the central government budget for 2010, a status for the central government spending in 2010 and the local government budg-

ets for 2010. With respect to 2011 the estimates are primarily based on the central government budget proposal and the agreements with local governments on the economy in 2011. For both 2010 and 2011 the estimates also reflect political agreements settled in the spring 2010, e.g. the *Fiscal Consolidation Agreement* and adjustments in relation to the *Spring Package 2.0*.

According to revised data on general government finances from Statistics Denmark, the general government balance deficit amounted to DKK 47bn in 2009 or 2.8 per cent of GDP, cf. table 5.1.

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
DKK bn, current prices								
May 2010	27.7	77.6	82.3	80.6	59.8	-46.7	-88.2	-78.6
August 2010	27.7	77.6	82.3	80.6	59.8	-47.0	-80.1	-78.7
- Central government	27.8	82.7	89.7	85.1	67.2	-32.8	-	-
- Local governments	-0.3	-5.5	-7.8	-4.5	-7.1	-12.7	-	-
- Social funds	0.2	0.4	0.3	0.0	-0.3	-1.5	-	-
August 2010 (per cent of GDP)	1.9	5.0	5.0	4.8	3.4	-2.8	-4.6	-4.4
Note: The specification of the central and local government budget balances does not fully reflect that the central government through transfers to local governments bears the risk of fluctuations in expenditures and revenues due to the business cycles.								

Compared to 2008 the general government budget balance is expected to weaken from a surplus of 3.4 per cent of GDP to a deficit of 4.6 per cent of GDP in 2010. Almost half of the weakening in the budget balance reflects discretionary fiscal policy, e.g. lower personal taxes due to the tax reform in the *Spring Package 2.0* as well as considerable growth in public consumption and investment expenditures. Moreover, weak cyclical conditions reduce the budget balance through increased expenditures (e.g. unemployment benefits) and decreased tax revenues (e.g. VAT and income taxes).

Compared to the short term projection in May 2010 the deficit on the general government budget balance in 2009 is more or less unchanged, cf. table 5.2. The level of public consumption is higher than expected, primarily due to a higher than expected consumption level in local governments, which is offset by a lower investment level, lower expenditures on income transfers and higher revenues from personal taxes.

The budget deficit is reduced by DKK 8.1bn in 2010 and is more or less unchanged in 2011 compared to the May projection. The adjustments reflects changes in revenues from the pension yield taxation, which are expected to be higher than normal in 2010 and lower than normal in 2011. Furthermore, especially lower revenues from

the North Sea activities, higher revenues from personal taxes etc. and lower income transfers have an impact on the budget balance the budget balance.

Table 5.2			
Revision of the general government budget balance from May to August			
	2009	2010	2011
DKK bn, current prices			
North Sea oil and gas exploration activities	-0.7	-3.0	-3.3
Corporate taxes excluding North Sea oil and gas exploration activities	0.1	0.2	1.2
Pension yield taxation	0.1	9.4	-4.6
Labour market contribution	-0.7	-0.2	0.2
Personal taxes etc.	1.6	0.1	6.0
Value Added Tax	0.5	0.1	-0.1
Vehicle registration tax	0.0	0.3	0.9
Other taxes and duties	0.3	0.2	-0.7
Public consumption expenditures	-4.3	0.0	-3.0
Public investment expenditures	1.8	0.0	0.2
Income transfers	0.9	1.5	2.7
Subsidies	-0.8	0.0	1.0
Net interest expenditures and dividends	0.0	-0.6	-0.4
Other expenditures and revenues	0.9	0.1	-0.2
Total revision of general government budget balance	-0.3	8.1	-0.1
Note: Negative numbers imply reductions of the surplus due to reduced revenues or increased expenditures, and positive numbers imply increases in the surplus due to increased revenues or decreased expenditures.			

Compared to the May projection revenues *from the North Sea activities* are adjusted downwards by DKK 3bn in 2010 and DKK 3¼bn in 2011 reflecting a downward adjustment of the oil price in DKK.

The revenues from *the corporate tax* are approximately unchanged in 2010 and upward adjusted by DKK 1¼bn in 2011. This mainly reflects an institutional change of the taxation of gambling activities.

The revenues from *the pension yield taxation* are upward adjusted by DKK 9½bn in 2010 and downward adjusted by DKK 4½bn in 2011. The adjustments primarily reflect revised interest rate forecasts, which affect expected returns on financial assets.

The revenues from *personal taxes etc. and labour market contribution* are largely unchanged in 2010 and upward adjusted by DKK 6bn in 2011 due to the initiatives regarding personal income taxation in the *Fiscal Consolidation Agreement*.

Revenues from the *vehicle registration tax* are upward adjusted by DKK ¼bn in 2010 and by DKK 1bn in 2011 mainly reflecting a higher private consumption of cars than previously expected. In 2010 a downward adjustment in the price level of cars reduces the revenues.

Nominal *public consumption* expenditures are nearly unchanged in 2010 and increased by DKK 3bn in 2011 compared to the May estimates. In May an unchanged level of public consumption in 2011 was presupposed in line with *Denmark's Convergence Program 2009*. However, primarily based on the *Fiscal Consolidation Agreement*, a real growth of 0.6 per cent in public consumption in 2011 is estimated. The higher consumption expenditures are financed by reductions in other public expenditures, e.g. income transfers.

The nominal level of *public investment* expenditures are more or less unchanged in 2010 and increased by DKK ¼bn in 2011 compared to the presupposed technical estimates in May.

Expenditures on *income transfers* are adjusted downwards by DKK 1½bn in 2010 and by DKK 2¾bn in 2011 in light of a lower expected level of unemployment. Initiatives in the *Fiscal Consolidation Agreement* reduce expenditures on income transfers by approx. DKK ¾bn.

The expenditure burden, i.e. the ratio of government expenditure to GDP, is estimated at 56.8 per cent of GDP in 2011, which reflects an increase of 3.0 percentage points since 2004, *cf. table 5.3*. The increase is primarily due to growth in public consumption, which in 2009 reaches the highest level ever just below 30 per cent of GDP. Also the share of income transfers is increased, *cf. Annex 2*. In 2010 the expenditure burden excl. interest expenditures is expected to reach the highest level ever at 57.9 per cent of GDP mainly due to a high level of public consumption and investments. Subsequently, fiscal consolidation reduces the expenditure burden from 2010 to 2011 reflecting the central government budget proposal.

Table 5.3
Expenditure, tax and revenue burden, 2004-2011

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Diff. 2004- 2011
Per cent of GDP									
Expenditure burden ¹⁾	53.7	51.9	50.6	50.0	50.9	57.4	57.7	56.5	2.7
Tax burden	49.2	51.0	49.8	49.1	48.3	48.2	47.5	46.5	-2.6
Revenue burden ¹⁾	55.6	56.9	55.7	54.8	54.3	54.5	53.1	52.1	-3.5

1) The specification of total public expenditures and revenues deviates from the specification from Statistics Denmark. Total public expenditures reflect public consumption, which includes revenues from sales and calculated depreciation expenditure, and total revenues include calculated depreciation. The specification of public expenditure from Statistics Denmark does not include public sales, which are included in total revenues, and calculated depreciation is not included in public expenditures and revenues in the specification from Statistics Denmark. Thus, the expenditure and revenue burdens differ from the ascertained burdens based on the specifications according to Statistics Denmark.

The tax burden, i.e. the ratio of aggregate tax revenues to GDP, is estimated to decrease by 2.7 percentage point from 49.2 per cent of GDP in 2004 to 46.5 per cent

of GDP in 2011. However, as there are differences in the impact of cyclical conditions affect GDP and the various tax bases, the tax burden is not a good indicator of the effect of economic policy on taxes.

The revenue burden, i.e. the ratio of general government revenues to GDP, is expected to decrease from 55.6 per cent of GDP in 2004 to 52.1 per cent of GDP in 2011 primarily due to the reduced tax burden.

Detailed information about the expenditure, tax and revenue burden can be found in annex 2.

5.2 Fiscal stance

The *fiscal effect* is an indicator of fiscal policy stance. The fiscal effect measures the impact of fiscal policy changes on economic activity.

The fiscal effect is estimated at 1.3 per cent of GDP in 2009, *cf. table 5.4*, primarily due to growth in public consumption. In 2010 the fiscal effect is estimated at 0.6 per cent of GDP, which among other things reflects a significant growth in public investments and the tax cuts included in the *Spring Package 2.0*.

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011
Per cent of GDP							
Expenditures	0.2	0.4	-0.1	-0.3	1.1	0.3	-0.4
Revenues	0.1	0.1	0.0	0.0	0.2	0.3	-0.2
Fiscal effect	0.3	0.5	-0.1	-0.3	1.3	0.6	-0.5
Special Pension scheme (SP)	-	-	-	-	0.4	0.0	-0.3
Funds in certain individual saving accounts	-	-	-	-	-	0.1	-0.1

The fiscal effect does not include the release of the Special Pension (SP) funds or funds in certain individual saving schemes as these are private savings schemes. The release of the SP funds and funds in individual saving schemes is estimated to increase economic activity by an additional 0.4 per cent of GDP in 2009 and 0.1 per cent of GDP in 2010.

Discretionary fiscal policy, release of private savings and decreasing interest rates from 2008 are estimated to increase economic activity by approx. 3 per cent in 2010, *cf. table 5.5*.

Fiscal policy in 2009 and 2010 is expected to stimulate activity further in 2011. Thus, fiscal policy together with lower interest rates in 2009-2011 is expected to stimulate activity by approx. 1 per cent of GDP in 2011.

Table 5.5			
Effects of economic policy etc., 2009-2011			
	2009	2010	2011
Per cent of GDP			
Fiscal effect (first year effects)	1.3	0.6	-0.5
Special Pension scheme (SP) and funds in certain individual savings accounts (first year effects)	0.4	0.1	-0.4
Fiscal policy	1.7	0.7	-1.0
Fiscal effect (multi year effects)	-	0.6	0.7
Interest rate changes since 2008	0.5	1.5	1.2
Economic policy effect	2.1	2.8	0.9
Note: Multi year effects are measured by the impact on economic activity of fiscal policy etc. from 2009. Deviations between the total sum and the sum of each activity contribution might be caused by rounding off.			

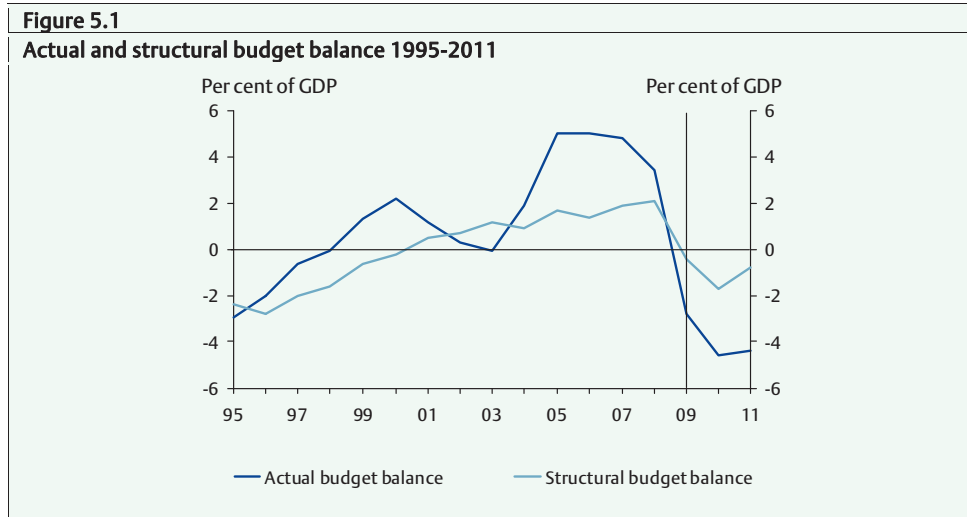
In 2011 the first year fiscal effect is estimated at approx. -0.5 per cent of GDP due to the cease of temporary policy stimulation and fiscal consolidation in the central government budget proposal.

5.3 Structural budget balance

The structural budget balance is the actual general government balance adjusted for the estimated impact on the budget from the cyclical position of the economy and other temporary factors. In light of the major change in demand, production, employment etc. the calculation of the structural budget balance is more uncertain than usual.

Primarily due to expansionary fiscal policy the structural budget balance deficit is estimated at approx. $\frac{1}{4}$ per cent of GDP in 2009 and $1\frac{3}{4}$ per cent of GDP in 2010, cf. figure 5.1.

In 2011 a structural budget deficit is estimated at approx. $\frac{3}{4}$ per cent of GDP corresponding to a fiscal consolidation of 1 per cent of GDP compared to 2010. This reflects a planned reduction in public investments and the financing elements in the tax reform in the *Spring Package 2.0*. Furthermore, the *Fiscal Consolidation Agreement* contributes to the improvement of the structural balance.

For the period 2004 to 2008 both cyclical conditions and the development in financial markets contributed to significantly higher actual budget surpluses compared to the calculated structural surpluses, *cf. figure 5.1*. Extraordinarily large surpluses from the pension yield taxation in 2004 and 2005 as well as favourable cyclical conditions in 2006-2008 contributed to higher actual surpluses. In light of the weakened cyclical conditions the estimated structural budget balance deficit is lower than the actual balance in the period 2009 to 2011.

Fiscal policy reduces the structural budget balance by $5\frac{1}{4}$ percentage point of GDP from 2002 to 2010 of which $3\frac{3}{4}$ percentage of GDP is due to policy in the period 2008 to 2010. This mainly reflects increases in public consumption and public investments as well as the tax reductions contained in *Spring Package 2.0*.

From 2002 to 2011 the estimated structural budget balance is reduced by 1.5 percentage points of GDP, *cf. table 5.6*. Among other things due to fiscal consolidation the structural balance is improved by nearly 1 percentage point of GDP from 2010 to 2011.

Structural Balance (corrected for SP)		Change due to						
Level	Yearly change	Fiscal policy ¹⁾	Pension yield taxation	Net Interest	North Sea oil and gas	Special items ²⁾	Other	
2002	0.7							
2003	1.2	0.5	0.1	0.0	0.3	0.2	0.1	-0.2
2004	0.9	-0.3	-1.3	0.0	0.3	0.2	0.0	0.6
2005	1.7	0.8	-0.3	0.1	0.3	0.1	0.0	0.6
2006	1.4	-0.3	-0.5	0.1	0.2	0.1	-0.1	0.0
2007	1.9	0.5	0.3	0.0	0.2	0.1	-0.1	0.1
2008	2.1	0.2	0.2	0.0	0.1	0.1	-0.1	-0.1
2009	-0.4	-2.5	-2.6	0.1	0.0	-0.1	-0.1	0.1
2010	-1.7	-1.3	-1.1	0.0	0.0	-0.2	0.0	0.0
2011	-0.8	0.9	1.3	0.1	-0.1	-0.1	0.0	-0.3
Total	-1.5	-3.9	0.4	1.3	0.4	-0.3	0.8	

1) Due to different methods of calculation the fiscal policy effects differ from the effects used in the calculation of the fiscal effect.

2) Special items include among other things various net current and capital transfers.

5.4 Central government finances

The central government budget proposal for 2011 reflects revenues of DKK 633³/₄bn and expenditures of DKK 685¹/₂bn. The current, investment and lending account, i.e. the CIL-account¹, thus amounts to a deficit of DKK 51³/₄bn in 2011 corresponding to 2.9 per cent of GDP, cf. table 5.7.

In 2010 a CIL-deficit of DKK 102bn is expected corresponding to 5.9 per cent of GDP.

¹ The CIL-account differs from the national account based on the central government balance with respect to the accruals concept (e.g. taxes), the treatment of financial transactions etc. In addition, some institutions that are part of the central government accounts are not considered part of the central government sector in the national accounts, and some institutions that are not part of the central government accounts are considered part of the central government sector.

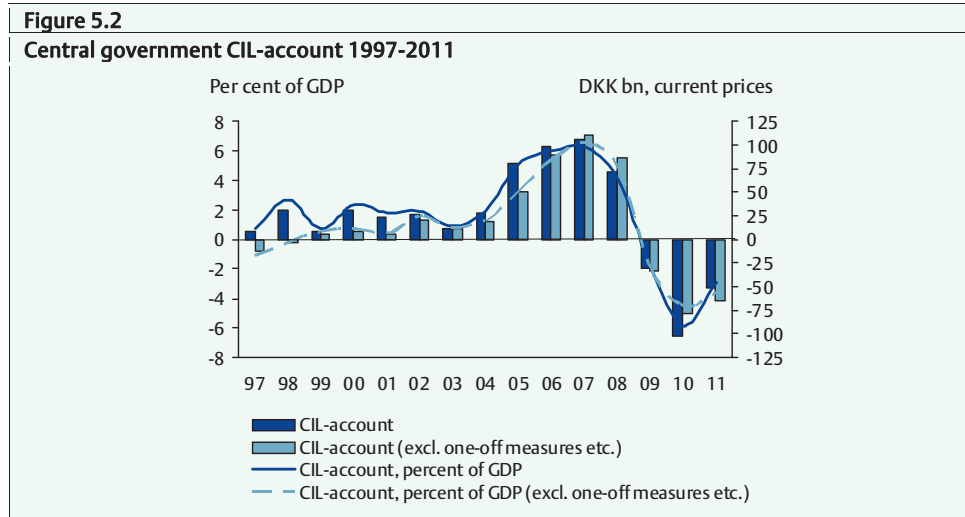
Table 5.7				
CIL-account, 2010-2011				
	2010			2011
	May	August	Diff.	August (Budget proposal)
DKK bn, current prices				
Total revenues	572.9	568.9	-4.0	633.7
Total expenditures	672.3	670.9	-1.5	685.4
CIL-account	-99.5	-102.0	-2.5	-51.7
CIL-account (per cent of GDP)	-5.8	-5.9	-0.1	-2.9

The large CIL-account deficit in 2010 reflects fiscal policy and the weak cyclical conditions, which lead to lower revenues from taxes and duties, while expenditures on e.g. unemployment benefits increase. The decrease in the CIL-account deficit from 2010 to 2011 primarily reflects higher expected revenues.

Compared to the projection in May the CIL-account deficit is upwards adjusted by DKK 2½bn in 2010, reflecting a downward adjustment in expected revenues of DKK 4bn and a downward adjustment in expenditures of DKK 1½bn. The lower expected revenues is primarily due to lower revenues from personal taxes in light of expected surpluses in small companies, while a downward adjustment in expected unemployment reduces expected expenditures.

The CIL-account is to a varying degree affected by one-off measures from year to year, *cf. figure 5.2*. Corrected for one-off measures etc., the deficit on the CIL-account is estimated at DKK 79bn in 2010 (-4½ per cent of GDP) and DKK 64¾bn in 2011 (-3½ per cent of GDP).

The corrections in 2010 and 2011 are primarily due to the revenues from pension yield taxation which are influenced by a change in the timing of payments.

5.5 Central government financing requirement and debt

Central government debt measured as a percentage of GDP is estimated to increase from 18 per cent of GDP in 2009 to 26½ per cent of GDP in 2011 corresponding to an increase by 8¼ percentage points, *cf. table 5.8*. Measured in nominal terms central government debt is estimated to increase from DKK 301½bn in 2009 to DKK 473bn in 2011 corresponding to an increase of DKK 171½bn during this period.

The increase in debt from 2009 to 2011 primarily reflects a higher deficit on the CIL-account.

Table 5.8
Central government debt, 2009-2011

	2009	2010	2011	Diff. 09-11
End of year, nominal value (current prices)				
Domestic debt	487.9	559.7	613.8	125.9
Foreign debt	139.6	114.3	114.2	-25.4
The central government's account in Danmarks Nationalbank	-193.2	-140.9	-133.1	60.2
Fund holding of bonds	-132.7	-128.1	-122.0	10.7
Fund credit balance in Danmarks Nationalbank	-17.7	0.0	0.0	17.7
Central government debt, DKK bn	301.5	405.0	472.9	171.4
Central government debt, per cent of GDP	18.1	23.4	26.5	8.3

The yearly change in central government debt (net of capital gains and borrowing) corresponds to the net balance. The difference between the net balance and the CIL-

account reflects among other things cash flow movements and central government relending.

The net financing requirement in 2010 is estimated at DKK 109½bn, *cf. table 5.9*. Compared to the estimate in May this is an upward adjustment in the financing requirement of approx. DKK 7bn primarily reflecting a lower deficit on the CIL-account and a change in expected projection of the cash flow movements.

In 2011 the net financing requirement is estimated at DKK 71¼bn. The deficit primarily reflects an expected deficit on the CIL-account as well as larger expected relending of DKK 15¾bn.

In the light of this central government debt is expected to increase by DKK 103½bn from 2009 to 2010 and further DKK 68bn from 2010 to 2011 corresponding to an increase of approx. 10 per cent of GDP in total.

	2009	2010		2011
	Final	May	August	August (Budget proposal)
DKK bn				
CIL-account	-29.8	-99.5	-102.0	-51.7
Total relending	-82.0	-2.7	-2.4	-15.6
Differences between posted revenues and expenditures and cash flow	-1.8	-0.5	-5.2	-3.9
Net financing requirement (-net balance)	110.0	102.7	109.6	71.2

To obtain a more uniform description of the issuing need of state bonds across countries, the domestic and foreign borrowing requirement of the central government was changed in *Budget Outlook* and *Economic Survey*, May 2010. The new principles, which are also to be implemented in other countries, result from discussions among EU and OECD member states to get a more accurate review of the refinancing requirement throughout the year. Further information can be found in *Budget Outlook* and *Economic Survey*, May 2010.

In 2010 the domestic borrowing requirement of the central government is increased by approx. DKK 6bn compared to the May projection to a level of DKK 113bn, *cf. table 5.10*. This primarily reflects a larger domestic net financing requirement.

The domestic borrowing requirement in 2011 is estimated at 142bn reflecting the domestic net financing requirement and repayments of treasury bills and long term debt.

Table 5.10			
Domestic borrowing requirement 2010 and 2011			
	2010		2011
	May	August	August (Budget proposal)
DKK bn			
Domestic net financing requirement	99	106	71
Repayment of long term debt ¹⁾	56	56	41
Repayment of treasury bills ²⁾	0	0	30
Deposits on the central government's account in Danmarks Nationalbank	-48	-49	0
Domestic borrowing requirement	107	113	142
1)	Repayment of long term debt includes the net purchase of bonds by funds, net payments from currency swaps, and acquisitions beyond the year.		
2)	Repayment of treasury bills corresponds to outstanding in the program at the beginning of the year.		

The domestic borrowing requirement for 2010 is expected to be financed by an issue of approx. DKK 30bn in treasury bills and DKK 83bn in government bonds. By the end of June the target for government bonds issues for 2010 was reached. Further issues of government bonds will thus contribute to the borrowing requirement in 2011, if issues of treasury bills have reached the target of DKK 30bn by the end of the year.

The foreign borrowing requirement in 2010 is expected to be unchanged compared to the May projection at a level of DKK 16bn, *cf. table 5.11*. In 2011 a foreign borrowing requirement of DKK 38bn is expected reflecting among other things repayment of commercial papers and long term debt.

Table 5.11			
Foreign borrowing requirement 2010 and 2011			
	2010		2011
	May	August	August (Budget proposal)
DKK bn			
Net Foreign financings requirement	4	4	0
Repayment of long term debt ¹⁾	36	37	33
Repayment of commercial papers (CP) ²⁾	5	5	5
Deposits on the central government's account in Danmarks Nationalbank	-29	-29	0
Foreign borrowing requirement	16	16	38
1)	Repayment of long term debt includes net payments from currency swaps and acquisitions beyond the year.		
2)	Repayment of commercial papers corresponds to outstanding in the program at the beginning of the year.		

Annex 1

Table 1									
General government finances, 2009-2011									
	2009			2010			2011		
	May	Aug	Diff.	May	Aug.	Diff.	May	Aug.	Diff.
DKK bn, current prices									
Public consumption	492.1	496.4	4.3	509.5	509.5	0.0	515.6	518.6	3.0
Income transfers	285.2	284.3	-0.9	305.8	304.3	-1.5	317.2	314.5	-2.7
Investment	35.7	33.9	-1.8	43.1	43.1	0.0	38.2	38.0	-0.2
Interest expenditure	41.2	41.3	0.2	35.2	36.1	0.9	35.6	37.7	2.0
Subsidies	43.0	43.8	0.8	45.1	45.1	0.0	45.9	44.9	-1.0
Other expenditures ¹⁾	54.6	53.9	-0.7	58.9	58.7	-0.1	56.6	55.8	-0.8
Total expenditure	951.7	953.6	1.9	997.6	996.8	-0.8	1009.1	1009.5	0.4
Personal income taxes²⁾									
	372.2	373.9	1.6	352.0	352.1	0.1	364.9	370.9	6.0
Labour market Contributions									
	80.4	79.7	-0.7	80.2	80.0	-0.2	81.5	81.7	0.2
Corporate taxes									
	40.1	39.6	-0.6	47.8	45.8	-2.0	51.3	50.1	-1.2
Pension yield taxation									
	9.9	10.0	0.1	18.7	28.1	9.4	8.1	3.5	-4.6
VAT									
	168.0	168.4	0.5	173.6	173.6	0.1	179.0	178.9	-0.1
Vehicle registration tax									
	12.5	12.5	0.0	13.4	13.7	0.3	15.2	16.1	0.9
Other duties									
	98.0	98.3	0.2	106.4	105.9	-0.5	110.7	109.7	-1.0
Other taxes³⁾									
	16.4	16.4	0.0	16.9	17.6	0.6	17.3	17.5	0.2
Interest revenues									
	35.0	35.1	0.1	25.9	26.2	0.3	25.5	27.2	1.7
Gross operating surplus									
	33.2	33.2	0.0	34.5	34.5	0.0	35.4	35.1	-0.3
Other revenues⁴⁾									
	39.4	39.5	0.2	40.0	39.3	-0.7	41.5	40.0	-1.6
Total revenue	905.0	906.7	1.6	909.3	916.7	7.4	930.5	930.7	0.2
General government budget balance									
	-46.7	-47.0	-0.3	-88.2	-80.1	8.1	-78.6	-78.7	-0.1
Net interest Expenditure									
	6.2	6.2	0.0	9.4	10.0	0.6	10.1	10.5	0.4
General government primary balance⁵⁾									
	-40.5	-40.8	-0.2	-78.9	-70.2	8.7	-68.5	-68.3	0.2

Note: The specification of total public expenditures and revenues deviates from the specification from Statistics Denmark. Total public expenditures reflect public consumption, which includes revenues from sales and calculated depreciation expenditure, and total revenues include calculated depreciation. The specification of public expenditure from Statistics Denmark does not include public sales, which are included in total revenues, and calculated depreciation is not included in public expenditures and revenues in the specification from Statistics Denmark.

- 1) Other expenditures include capital transfers, transfers to the Faroe Islands and Greenland and Danish EU-contributions.
- 2) Personal income taxes include withholding taxes, tax on imputed income from owner occupied dwellings, specific taxes from households, tax on estates of deceased persons and other personal taxes.
- 3) Other taxes include social security contributions (labour market supplementary pension scheme contributions, unemployment insurance contributions and early retirement contributions).
- 4) Other revenues include profits from public enterprises, current and capital transfers from other domestic sectors and EU, and imputed (calculated) revenues such as contributions to civil servants' earned pension.
- 5) The general government primary balance states the balance of the general government finances before net interest expenditures.

Annex 2

	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	Diff. 2004- 2011
Per cent of GDP									
Public consumption	26.5	26.0	25.9	26.0	26.7	29.9	29.5	29.0	2.5
Income transfers	17.1	16.5	15.6	15.2	15.1	17.1	17.6	17.6	0.5
Investment	1.8	1.8	2.0	1.9	1.8	2.0	2.5	2.1	0.4
Interest expenditure	3.1	2.6	2.2	2.0	1.8	2.5	2.1	2.1	-1.0
Other expenditure	5.2	5.0	4.9	5.0	5.4	5.9	6.0	5.6	0.4
Expenditure burden¹⁾	53.7	51.9	50.6	50.0	50.9	57.4	57.7	56.5	2.7
Personal income taxes	21.2	21.2	21.2	21.6	21.4	22.5	20.4	20.8	-0.5
Labour market Contributions	4.4	4.4	4.4	4.5	4.6	4.8	4.6	4.6	0.2
Pension yield taxation	1.6	2.4	0.8	0.3	0.5	0.6	1.6	0.2	-1.4
Corporate taxes	3.2	3.9	4.4	3.8	3.4	2.4	2.6	2.8	-0.4
Value added tax	9.8	10.1	10.3	10.4	10.1	10.1	10.1	10.0	0.2
Other duties	7.8	7.9	7.8	7.6	7.3	6.8	7.1	7.2	-0.6
Other taxes	1.2	1.1	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	1.0	-0.2
Tax burden	49.2	51.0	49.8	49.1	48.3	48.2	47.5	46.5	-2.6
Interest revenue	1.7	1.5	1.5	1.6	1.7	2.1	1.5	1.5	-0.2
Other non-tax revenue	4.9	4.6	4.6	4.3	4.5	4.4	4.3	4.2	-0.7
Tariffs etc. to the EU	-0.2	-0.2	-0.2	-0.2	-0.2	-0.2	-0.2	-0.2	0.0
Revenue burden¹⁾	55.6	56.9	55.7	54.8	54.3	54.5	53.1	52.1	-3.5
1)	The specification of total public expenditures and revenues deviates from the specification from Statistics Denmark. Total public expenditures reflect public consumption which includes revenues from sales and calculated depreciation expenditure and total revenues include calculated depreciation. The specification of public expenditure from Statistics Denmark does not include public sales which are included in total revenues and calculated depreciation is not included in public expenditures and revenues in the specification from Statistics Denmark. Thus the expenditure and revenue burden differ from the ascertained burdens based on the specifications according to Statistics Denmark.								

Bilag 1

Bilag 1	
Engangsforbedringer og ekstraordinære forhold, 1997-2011	
Mia. kr., årets priser	
Fremrykning af selskabsskat, a conto-ordning	8,9
Korrektion vedr. Nordsø-indtægter	-0,3
Korrektion vedr. afregning i 1999 af indkomstskat til kommunerne for 1997	0,1
Afregning af indkomstskat til kommunerne for indkomståret 1995	-2,4
Likviditetsmæssige forskydninger vedr. den kommunale momsudligningsordning	0,2
Afregning af feriepenge	4,7
Feriefondens renteindtægter	0,1
Fremrykning af kildeskatteafregning	8,8
Aktiesalg, EKR Kreditforsikring	0,3
Etablering af Statens Ejendomsselskab	0,2
1997 i alt	20,7
Fremrykning af selskabs-, fonds- og kulbrintebeskatningen	1,6
Korrektion vedr. Nordsø-indtægter	-1,2
Afregning af indkomstskat til kommunerne for indkomståret 1996	-1,3
Korrektion vedr. afregning i 2000 af indkomstskat til kommunerne for 1998	0,1
Likviditetsmæssige forskydninger vedr. den kommunale momsudligningsordning	1,0
Scandlines	0,5
Salg af aktier i TeleDanmark	30,9
Omlægning af statslige aktiver	1,9
Harmoniseret afregning af lønsumsafgift	0,7
Betalingsregler for elafgift (inkl. momseffekt)	0,5
1998 i alt	34,7
Fremrykning af selskabs-, fonds- og kulbrintebeskatningen	5,2
Korrektion vedr. Nordsø-indtægter	-1,9
Afregning af indkomstskat til kommunerne for indkomståret 1997	-0,1
Korrektion vedr. afregning i 2001 af indkomstskat til kommunerne for 1999	0,1
Korrektion vedr. afregning i 2001 af kapitalpensionsafgift til kommunerne for 1999	-0,3
Likviditetsmæssige forskydninger vedr. den kommunale momsudligningsordning	0,2
Aftale med Naturgas Syd og DONG	-1,4
Kapitalinds kud i COMBUS	-0,3
Acontoindbetaling vedr. Dansk Tipstjeneste	0,7
Salg af statslige aktiver	1,3
Pinsepakken	-0,7
1999 i alt	2,9

Bilag 1 (fortsat)	
Engangsforbedringer og ekstraordinære forhold, 1997-2011	
Mia. kr., årets priser	
Korrektion vedr. pensionsafkastskat	2,7
Selskabsskat	-3,4
Korrektion vedr. Nordsø-indtægter	1,9
Afregning af indkomstskat til kommunerne for indkomståret 1998	1,3
Korrektion vedr. afregning i 2002 af personskat mv. til kommunerne for 2000	2,8
Korrektion vedr. afregning i 2002 af kapitalpensionsafgift til kommunerne for 2000	0,8
Likviditetsmæssige forskydninger vedr. den kommunale momsudligningsordning	-0,9
Pinsepakken	0,8
Overdragelse af statshavne	-0,7
Kapitaludtræk fra Post Danmark	0,3
Ekstraordinær indfrielse af saneringslån (Københavns kommune)	0,5
Ekstraordinært udbytte fra PostDanmark og DSB	0,2
Frivillige indbetalinger af personskat	0,4
Opløsning af Dansk Eksportfinansieringsfond	0,2
Omlægning af kredittider for moms (inkl. afledt effekt på andre afgifter)	12,4
Omlægning af kredittider for vandafgiften	0,2
Afvikling af ejendomsselskabet TOR I/S	-1,0
Ændring af procentgodtgørelse	0,5
Kraftvarmeværkers efterbetaling	0,3
Overførsel fra Hypotekbankens reserver	1,0
Salg af aktier i Københavns Lufthavn	0,9
Tilbageførsel fra Danmarks Erhvervsfond	0,2
2000 i alt	21,5
Korrektion vedr. pensionsafkastskat	-11,8
Selskabsskat	7,9
Korrektion vedr. Nordsø-indtægter	0,7
Afregning af indkomstskat til kommunerne for indkomståret 1999	-0,1
Afregning af kapitalpensionsafgift til kommunerne for indkomståret 1999	-0,3
Korrektion vedr. afregning i 2004 af personskat mv. til kommunerne for 2001	2,1
Korrektion vedr. afregning i 2003 af kapitalpensionsafgift til kommunerne for 2001	0,1
Likviditetsmæssige forskydninger vedr. den kommunale momsudligningsordning	-0,7
Ekstraordinært aktieudbytte fra DONG m.fl.	1,0
Stramning af momskredittider for store virksomheder	14,4
Afskaffelse af importmoms	-1,9
Omlægning af momskredittider for landbrug (inkl. afledt effekt på andre afgifter)	0,5
Stramning af kredittid for lønsumsafgift	0,3
Pinsepakken	1,1
Frivillige skatteindbetalinger	6,3
Fastfrysning af personfradrag/nedsættelse af A-kassekontingent	-1,2
Ekstraordinært bidrag til EU sfa. omlægning af kredittider for moms i 2000	-0,5
Overdragelse af statshavne	-0,1
Ændret beskatning af husdyrbesætninger	0,4
Naturgas Sjællands overgang til DONG	-0,2
UMTS-licenser – ekstraordinær indtægt i 2001 i forhold til den årlige indtægt 10 år frem	0,7
Indbetaling fra DTU m.fl. vedr. overgang til selveje	1,8
Tilbagebetaling af kantinemoms	-0,3
Statens forsknings- og uddannelsesbygninger	-0,6
Afregning vedr. told og landbrugsafgifter til EU (refusion af opkrævningsomkostninger)	-0,4
2001 i alt	19,2

Bilag 1 (fortsat)	
Engangsf forbedringer og ekstraordinære forhold, 1997-2011	
Mia. kr., årets priser	
Korrektion vedr. pensionsafkastskat	-12,6
Selskabsskat	3,2
Korrektion vedr. Nordsø-indtægter	-1,8
Afregning af personskat mv. til kommunerne for indkomståret 2000	-2,8
Afregning af kapitalpensionsafgift til kommunerne for indkomståret 2000	-0,8
Korrektion vedr. afregning i 2005 af personskat mv. til kommunerne for 2002	-0,2
Likviditetsmæssige forskydninger vedr. den kommunale momsudligningsordning	1,1
Pinsepakke	0,8
Ekstraordinært bidrag til EU som følge af omlægning af kredittider for moms i 2001	-0,4
Fastfrysning af personfradrag/nedsættelse af A-kassekontingent	1,2
EU-formandskab	-0,8
Stramning af kredittider for A-skat og arbejdsmarkedsbidrag	14,8
Tilbagebetaling af kantinemoms	-0,5
Omlægning af statslige aktiver	0,7
Konkurrenceevnepakke, lempelse af kredittid for mellemstore virksomheder	-1,5
Mindreforbrug som følge af reduktion af videreførte midler	0,5
Regeringsinitiativer i forbindelse med FL02 og 100-dages programmet	0,2
Ekstraordinært låneafdrag fra DONG	0,5
Mindreudgift vedr. tjenestemandspensioner	1,6
Statens forsknings- og uddannelsesbygninger	0,9
Afregning vedr. told og landbrugsafgifter til EU (refusion af opkrævningsomkostninger)	0,4
Tilbageførsel fra Danmarks Erhvervsfond	0,4
2002 i alt	4,7
Korrektion vedr. pensionsafkastskat	-5,9
Selskabsskat	7,5
Korrektion vedr. Nordsø-indtægter	-6,0
Afregning af indkomstskat mv. til kommunerne for indkomståret 2000	-0,3
Afregning af kapitalpensionsafgift til kommunerne for indkomståret 2001	-0,1
Korrektion vedr. afregning i 2006 af personskat mv. til kommunerne for 2003	-2,1
Likviditetsmæssige forskydninger vedr. den kommunale momsudligningsordning	1,8
Modregning af regeringsinitiativer i forbindelse med FL02 og 100-dages programmet	-0,2
Ekstraordinært udbytte fra DSB	0,2
Omlægning af statslige aktiver	1,0
En afregningskonto	3,5
DONG ekstraordinært afdrag af lån	0,4
Overførsel af midler fra Hypotekbanken	0,3
Supplerende engangsydelse til folkepensionister	-0,4
Grænsehandel	-0,3
Medarbejderaktieordninger, jf. Coloplast-dommen	-1,0
Tabt landsretskendelse vedr. momsopgørelse fra selvejende institutioner	-0,1
Tilbagebetaling af kantinemoms	-0,1
Tilkendt erstatning i Wanadoo-sagen	0,1
Ejendomssalg på ministerområder	0,1
Indtægt fra salg af radio-sendetilladelser (P5 og P6)	0,1
Teknisk omlægning vedr. SES, kontorejendomme	0,2
Førtidig indfrielse af udviklingslån (Indien)	0,5
Ekstraordinær tilbagebetaling af EU-bidrag for 2003	0,6
Tilbageførsel fra Danmarks Erhvervsfond	0,5
2003 i alt	0,4

Bilag 1 (fortsat)	
Engangsf forbedringer og ekstraordinære forhold, 1997-2011	
Mia. kr., årets priser	
Korrektion vedr. pensionsafkastskat	10,7
Selskabsskat	-2,0
Korrektion vedr. Nordsø-indtægter	-2,4
Afregning af personskat mv. til kommunerne for indkomståret 2001	-2,1
Udlodninger fra IØ og IFU samt afvikling af investeringsfonden for vækstmarkeder	1,4
Tabt landsretskendelse vedr. momsopgørelse fra selvejende institutioner	-0,1
Overførsel af midler fra Hypotekbanken	0,5
Ekstra bevilling til udbetaling af overarbejde	-0,1
Aftale vedrørende DUC's olie- og gasindvinding	2,0
Køb af Gastra A/S	-1,1
Aktieudbytte fra Dong A/S	1,1
Ekstraordinært udbytte fra DSB	0,1
Overdragelse af statens aktiepost i Orange Holding	0,1
Tilbagebetaling af statsstøtte	1,1
Rekapitalisering af TV2/Danmark	-0,8
Tilbageførsel fra Danmarks Erhvervsfond	0,7
2004 i alt	9,1
Korrektion vedr. pensionsafkastskat	21,4
Selskabsskat	0,6
Korrektion vedr. Nordsø-indtægter	2,4
Afregning af personskat mv. til kommunerne for indkomståret 2002	0,2
Likviditetsmæssige forskydninger vedr. den kommunale momsudligningsordning	-1,4
Køb og salg af bygninger og grunde mv.	0,1
Overførsel af midler fra Hypotekbanken	2,2
Stiftertilgodehavende i Københavns Havn	0,7
Udbetalinger af opsparede midler til universiteterne	-0,8
Salg af statens Bilinspektion	0,5
Salg af Gastra A/S	1,1
Salg af statens aktier i Bella Center A/S	0,1
Ekstraordinære udbytter under §28	0,8
Salg af aktier i Post Danmark	1,4
Indfrielse af statslån til insitutioner under § 20	0,6
Engangsudgifter ifm. Overdragelse af skatteligningen til staten	-0,5
Kapitalindskud i Bornholmstrafikken A/S	-0,2
Indtægter for omlægning af Danmarks Skibskreditfond	0,4
Tilbageførsel fra Danmarks Erhvervsfond	0,4
2005 i alt	30,0
Korrektion vedr. pensionsafkastskat	4,6
Selskabsskat	-1,5
Korrektion vedr. Nordsø-indtægter	7,4
Afregning af personskat mv. til kommunerne for indkomståret 2003	2,1
Omlægning af den kommunale momsudligningsordning	-5,9
Overførsel af midler fra Hypotekbanken	0,1
Udlodninger fra IØ og IFU	0,3
Ekstraordinære udbytter under §28	0,7
Tilbageførsel fra Danmarks Erhvervsfond	1,6
2006 i alt	9,6

Bilag 1 (fortsat)	
Engangsforbedringer og ekstraordinære forhold, 1997-2011	
Mia. kr., årets priser	
Korrektion vedr. pensionsafkastskat	-13,0
Selskabsskat	-1,5
Korrektion vedr. Nordsø-indtægter	1,5
Omlægning af statslige aktiver	0,1
Udlodninger fra IØ og IFU	0,6
Ekstraordinære udbytter under §28	0,6
Étårige puljer	-0,3
Tilbageførelse fra Danmarks Erhvervsfond	1,6
Kompensation fra Esbjerg Kommune sfa. At staten overtager opgaver vedr. Esbjerg havn	0,2
Salg af Scandlines	5,7
2007 i alt	-4,5
Korrektion vedr. pensionsafkastskat, inkl. kompensation for indeksobligationer	-23,9
Selskabsskat	0,3
Korrektion vedr. Nordsø-indtægter	9,2
Udlodninger fra IØ og IFU	0,8
Køb og salg af ejendomme og grunde	0,2
Ekstraordinære udbytter under § 28	0,4
Tilbageførelse fra Danmarks Erhvervsfond	0,5
Midlertidig obligatorisk opsparing på 1 pct. af de statslige driftsrammer	0,8
Efterbetalt efterløn	-0,5
Kapitalindskud i Danmarks Grundforskningsfond	-3,0
Udskydelser af statslige projekter og udgifter	0,5
Kapitalindskud i Eksportkreditfonden	-0,2
2008 i alt	-15,0
Korrektion vedr. pensionsafkastskat	-9,5
Selskabsskat	4,5
Korrektion vedr. Nordsø-indtægter	-0,3
Afgift af udbetalte SP-midler	17,3
Øgede pensionsindbetalinger på baggrund af <i>Forårspakke 2.0</i>	-2,1
Udlodninger fra IØ og IFU	0,2
Tilbageførelse fra Danmarks Erhvervsfond	0,3
Midlertidig obligatorisk opsparing på 1 pct. af de statslige driftsrammer	-0,9
Nedlæggelse af Fiskeribanken	0,3
Et-årige puljer	-1,7
Tilsagn vedr. nedlukning af aktiviteter i Nordsøen	-3,0
Udskydelser af statslige projekter og udgifter	-0,1
Højere EU-bidrag 2007-2009	-1,1
Mindreindtægt vedr. landbrugsstøtte som følge af EU-afgørelse	-0,7
Salg og køb af ejendomme og grunde	0,2
Kapitaludvidelse i SAS	-0,6
Kapitalindskud i Vækstfonden	-0,5
Kapitalindskud i Eksport Kredit Fonden	-0,4
Fusion af Post Danmark A/S og Posten AB	2,2
COP15	-1,0
Indtægter ved lukning af Skibsgarantifonden	0,1
2009 i alt	3,2

Bilag 1 (fortsat)	
Engangsf forbedringer og ekstraordinære forhold, 1997-2011	
Mia. kr., årets priser	
Korrektion vedr. pensionsafkastskat	-26,4
Selskabsskat	-1,1
Korrektion vedr. Nordsø-indtægter	-0,6
Afgift af udbetalte SP-midler	1,2
Afregning af personskat mv. til kommunerne for indkomståret 2007	0,9
Omlægning af statslige aktiver	2,0
Udlodninger fra IØ og IFU	0,1
Tilbageførsel fra Danmarks Erhvervsfond	0,1
Et-årige puljer	-0,9
Kapitaludvidelse i SAS og aktiekøb i DONG mv.	-1,9
Overdragelse af gymnasier mv. i forbindelse med overgang til selveje	3,3
Arbejdsmarkedets feriefond	0,5
2010 i alt	-23,0
Afregning af personskat mv. til kommunerne for indkomståret 2008	4,0
Korrektion vedr. pensionsafkastskat	5,2
Selskabsskat	2,1
Korrektion vedr. Nordsø-indtægter	-0,5
Omlægning af statslige aktiver	2,0
Udlodninger fra IØ og IFU	0,6
Tilbageførsel fra Danmarks Erhvervsfond	0,1
Midler fra Det Kommunale Momsfonds kapitalbeholdning	0,2
Et-årige puljer	-0,6
2011 i alt	13,0

Bilag 2

Bilag 2									
Offentlige finanser, 2009-2011									
	2009			2010			2011		
	Maj	Aug.	Ændr.	Maj	Aug.	Ændr.	Maj	Aug.	Ændr.
Mia. kr., løbende priser									
Forbrug	492,1	496,4	4,3	509,5	509,5	0,0	515,6	518,6	3,0
Overførsler	285,2	284,3	-0,9	305,8	304,3	-1,5	317,2	314,5	-2,7
Investeringer	35,7	33,9	-1,8	43,1	43,1	0,0	38,2	38,0	-0,2
Renteudgifter	41,2	41,3	0,2	35,2	36,1	0,9	35,6	37,7	2,0
Subsidier	43,0	43,8	0,8	45,1	45,1	0,0	45,9	44,9	-1,0
Øvrige udgifter ¹⁾	54,6	53,9	-0,7	58,9	58,7	-0,1	56,6	55,8	-0,8
Udgifter i alt²⁾	951,7	953,6	1,9	997,6	996,8	-0,8	1.009,1	1.009,5	0,4
Personskatter mv. ³⁾	372,2	373,9	1,6	352,0	352,1	0,1	364,9	370,9	6,0
Arbejdsmarkedsbidrag	80,4	79,7	-0,7	80,2	80,0	-0,2	81,5	81,7	0,2
Selskabsskatter	40,1	39,6	-0,6	47,8	45,8	-2,0	51,3	50,1	-1,2
Pensionsafkastskat	9,9	10,0	0,1	18,7	28,1	9,4	8,1	3,5	-4,6
Moms	168,0	168,4	0,5	173,6	173,6	0,1	179,0	178,9	-0,1
Registreringsafgift	12,5	12,5	0,0	13,4	13,7	0,3	15,2	16,1	0,9
Øvrige indirekte skatter	98,0	98,3	0,2	106,4	105,9	-0,5	110,7	109,7	-1,0
Øvrige skatter ⁴⁾	16,4	16,4	0,0	16,9	17,6	0,6	17,3	17,5	0,2
Renteindtægter	35,0	35,1	0,1	25,9	26,2	0,3	25,5	27,2	1,7
Bruttoestindkomst	33,2	33,2	0,0	34,5	34,5	0,0	35,4	35,1	-0,3
Øvrige indtægter ⁵⁾	39,4	39,5	0,2	40,0	39,3	-0,7	41,5	40,0	-1,6
Indtægter i alt²⁾	905,0	906,7	1,6	909,3	916,7	7,4	930,5	930,7	0,2
Offentlig saldo	-46,7	-47,0	-0,3	-88,2	-80,1	8,1	-78,6	-78,7	-0,1
Renter, netto	6,2	6,2	0,0	9,4	10,0	0,6	10,1	10,5	0,4
Offentlig primær saldo ⁶⁾	-40,5	-40,8	-0,2	-78,9	-70,2	8,7	-68,5	-68,3	0,2

1) Øvrige udgifter indeholder blandt andet kapitaloverførsler, overførsler til Færøerne og Grønland samt bidrag til EU's budget.

2) Opgørelsen af de samlede offentlige udgifter og indtægter afviger fra Danmarks Statistiks nye reviderede opgørelse. Det offentlige forbrug omfatter indtægter fra salg af varer og tjenester samt beregnede udgifter til afskrivninger, og i lyset heraf er det valgt at fastholde den hidtidige opgørelsesmetode. Danmarks Statistiks opgørelse af de offentlige udgifter omfatter ikke det offentlige varesalg, der flyttet til indtægtsopgørelsen, ligesom der ikke længere indgår beregnede afskrivninger i de offentlige udgifter og de offentlige indtægter. På den baggrund afviger opgørelsen af de samlede udgifter og indtægter definatorisk fra Danmarks Statistiks opgørelse.

3) Personskatter mv. indeholder: Kildeskat, ejendomsværdiskat, vægtafgift fra husholdninger, afgift af dødsboer og gaver samt andre personlige skatter.

4) Øvrige skatter indeholder bidrag til sociale ordninger (A-kassebidrag og efterlønsbidrag).

5) Øvrige indtægter indeholder blandt andet overskud af offentlig virksomhed, diverse drifts- og kapitaloverførsler fra andre indenlandske sektorer og EU samt imputerede (beregnete) indtægter i form af bidrag til tjenestemandspensioner.

6) Den primære saldo angiver stillingen på de offentlige finanser for nettorenteudgifter.

www.fm.dk